Milliyet
YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

30

Mümtaz Zeki TAŞKIN

ÜLKÜ ÖĞRETMEN

Milliyet
YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

ÜLKÜ ÖĞRETMEN

Mümtaz Zeki TAŞKIN

Mümtaz Zeki Taşkın

ÜLKÜ ÖĞRETMEN

"ÜLKÜ ÖĞRETMEN" de "Kuşlarım" dediği öğrencilerinden ve babasının öğütlediği yoldan ayrılmamak için binbir fedakarlığı göze alan 'sembol' öğretmen *ÜLKÜ* 'nün hikâyesini okuyacaksınız.

Bu romanda, bir ödevin kutsallığını ve ödevlere candan bağlılığın verdiği sonsuz mutluluğun tadını da duyacaksınız.

"ÜLKÜ ÖĞRETMEN", Türk Öğretmenleriyle onların sevgili çocukları Türk öğrencilerine armağan edilmiştir.

10 lira

MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN

ÜLKÜ ÖĞRETMEN

Milliyet
YAYINLARI

Milliyet Yayın Ltd. Şti. Yayınları
Çocuk Kitapları Dizisi: 80

●

Yayın Hakkı (Copyright): Milliyet Yayın Ltd. Şti.

●

Kapak düzeni ve iç resimler: Mustafa Eremektar

Birinci baskı: Şubat 1972

Bu kitap ÖZAYDIN Matbaası'nda dizilmiş,
MİLLİYET Tesislerinde basılmıştır.

Bu kitabımı
Sevgili oğullarım
Sertaç ve Serbülent'in
ibretle okumalarını
istiyorum!

KEKLİKPINARI KÖYÜ

KÖYE, onu kuşbakışı gören Üççamtepesi'nden bakarsanız, arıkovanlarının düzenini taşıyan, akpak, beyaz badanalı manzarasını daha iyi seçmek mümkündür. Çünkü sabahın erken saatlarında hafif bir sis tabakası köyün üstünü örter, hele güneşin doğmasına yakın, bu beyaz örtü yavaş yavaş pembeleşir, sonra. kızarır da kızarır. Köyün bu haline, bu saatlarda doyum olmaz.

Üççamtepesi, köyün mesire yeridir.

Kol enliliğinde, güldür güldür akan pınar suyunun altında elinizi üç dakika tutamazsınız, çünkü buz kesilir parmaklarınız. Keklikpınarı'nın, şişeleri buğulandıran bu soğukluğu nereden gelir, niçin bu kadar soğuktur bu su, bilinmez. Doğal bir buzdolabıdır Keklikpınar'ı. Bu, temizlikten lâvanta çiçeği ve sakız kokan, köyün adı Keklikpınarı'dır. Pınar suyunun, geçtiği yol boyunca kekikli yamaçlardan, yabanıl kokulu kırçiçeklerinden yüklendiği genzi gıcıklayan değişik bir kokusu vardır sanki.

Daha güneş doğmadan çıkmışız biz Üççamtepesi'ne.. Bir, pınarın gürül gürül akan sesi.. Bir.. de.. Cıvıl cıvıl, yeni bir sabaha çoktan uyanmış kuşlar. Elli evin ellisinde de kümbetler yanmış. Elli evin ellisinin de bacasından zâri zâri, incecik dumanlar yükseliyor. Sabah çorbası pişiyor çoluğa çocuğa, evin adamlarına.. Bu çorba, ya bol acılı taze tarhanadır, ya da, erişte yapılırken kenarlarından artan mangır çorbası.. Böreği de olur mangırın..

Suda haşladıktan sonra, altına üstüne yastağıçta, oklavayla dümdüz edilen üç dört yufka da serdikten sonra atıverirler bahçedeki fırına.. Yarım saat sonra nar gibi kızarmıştır mangır böreği.. Yanına bir de ayran güğümü koydunuz mu, tamamlanır en iştah açıcı bir köy sofrası.. Ama, bu, şimdi değil, yani Üççamtepesi'nden Keklikpınarı'nı seyrettiğimiz saatta kurulmaz bu sofra, o, daha sonra öğlen yemeğinde.. Şimdi çorba zamanı, sabahtır daha..

Köyü örten hafif sis yaşmağı, güneşin doğuşuyla pespembe oluyor yavaşça.. Kuşlar durur mu hiç? İşte renkli bir kuyruksallayan, en değme jetlere taş çıkarırcasına bir hızla, tepeden uçuşa geçti ve Keklikpınarı'nın sisli göğünde pikeyi, en usta bir pilot gibi gerçekleştirdi.. Onu gören öbür kuyruksallayanlar, serçeler de aynı şeyi yaptılar. Bir anda köyün göğü kuş sesleriyle çınladı.. Kanat çırpışlarıysa, beyaz badanalı köy damlarının üstünü sarıverdi bir anda.. Üççam'ın kuşları Kek-

likpınarı köyüne, sabahı kanatlarında getirinişler ve köyün göğüne bırakıvermişlerdi.

Uçuşta en usta bir ağaçkakan, yuvasından kalkar kalkmaz, her sabah yaptığı gibi, sabah suyunu içmek için çeşme başına süzülüverdi.. Bütün köyün her evinden bir kişi, çeşme başındaydı bu sabah yine.. Kiminde bakraç vardı, kiminde testi.. Kimisinde de naylon plastik kulplu su kapları vardı. Yeni çıkan bu plastik kaplar, bakır bakraçların pabucunu dama atar gibi olmuştu ilk zaman.. Ama, daha sonra bakırın değeri anlaşılmış, plastiklere rağbet azalmıştı.

Ama kim ne derse desin, çeşme başı, köy kahvesinden daha ilginçtir, daha canlı, daha heyecanlıdır.. Nasıl olmasın? Bir koca gece geçmiş.. Taze haber, dumanı üstünde havadis olmaz olur mu? Hele Satı kadındaki haberler kimseciklerde olmaz. Üççamtepesi'nden kopup gelen kuyruksallayan, çeşmenin arka tarafında taşıp gölleşen sudan, gaga gaga, su rızkını

alırken, her defasında gagasını gökyüzüne kaldırarak, dünyaları yaratan en büyüğe şükranlarını sunuyordu.

Satı bugün iyice heyecanlıydı:

— Haberiniz var mı? diye nefes nefese konuşuyordu.. Güllü sabaha kadar sancı çekmiş..

— Yaa!. diyerek merak ve acımayı birleştiren bir ses çıkardı Selloşların Emine.. Eee. akşama sabaha diyorlardı zaten..

Fadoş durur mu ya:

— Zaten belliydi, yüzünü iyice çil basmıştı, dudakları da mosmor olmuştu gayrı..

Satı:

— Az daha unutuyordum. diyerek heyecanla konuştu. Şevki Dayı dün akşam bubama kahvede demiş ki «kızım da olsa, oğlum da olsa onu hoca, maallim. yani şimdi dendiği gibi öğretmen yapacam, ahdim var.»

Selloşların Emine merakla atıldı:

— Ne demiş, ne demiş? Suyun sesin-

den iyice duyamadım, ne demiş Şevki Dayı?

— Bi daha kulağını iyi aç da iyi dinle lafları kızım, diye iyice kızdırdı Selloşların Emine'yi Fadoş..

Emine küplere bindi:

— Biz sana böyle mi yapıyoruz kız? diye takaza etti; burada hep beraber konuşuyoruz, duymadım lafın o yanını.. Nolur diyiversen yani?

Fadoş, barışçı bir edayla:

— Gücenme Emine abla, dedi, şaka diyom be.. Şevki Dayı, kahvede bubama demiş ki, oğlum da olsa, kızım da, onu öğretmen yapacam, ahdim var.

Satı:

— Eşkolsun Şevki Dayıya be.. Böğün okumak gibisi var mı? Bak benim Recebe, esker ocağına gitti, okuma yazma öğrendi, şimdi kasabada Pulis. Pulislik bugün çok şerefli, anlı şanlı bir meslek hanımı, gözünü dört aç, dört.. Okumayana ekmek yok artık.. Okumak için de öğretmen gerek.. Öğretmensiz okunur mu hiç? Valla

Şevki Dayı çok böyük sevaba girecek..

Lafa yine Selloşların Emine karıştı:

— Daha ortada ne bebek var, ne mebek ayol, Güllü'nün bebeğini öğretmen bile yaptınız.. Ah, şu kadın milleti yok mu?

■

ÜÇÇAMTEPESİ'nin ardından doğan güneş, Keklikpınarı köyünü artık ışığa boğuvordu Güneş, hem yükseliyor, hem de sıcağının etkisini artırıyordu. Köyün göğünü kaplayan pespembe sis, önceleri kızıllaşmış, sonra da bu kırmızılık, yerini tozlu bir buluta bırakmıştı. Keklikpınarı köyünün elli evinin eli çapa, tırmık, yaba, orak tutanları, kimisi tozlu yollardaki tozları kaldıra kaldıra, kimisi tek, kimisi çift atlı arabasıyla, traktörüyle tarlalarının yolunu tutmuşlardı. Köyün üzerindeki sis örtüsünün yerine gelen, işte bu çalışanlar ordusunun göklere doğru havalandırdığı toz bulutlarıydı. Keklikpınarı durmadan

akıyordu. Üççamtepesi'nin gedikli kuşları, bütün güçleriyle, çalışkan insanların köyünü şenlendirmek için, candan ötüşüyorlardı.

Şevki Dayı'nın evindeyse, yeni ve minicik bir Keklikpınarlının gelişi bekleniyordu. Yalnız Şevki Dayı'nın değil, köy ebesi Hürmüz Bacı başta olmak üzere, komşulardan Habibe hanımın, öbür komşu Gülfidan'ın da tüm dilekleri, eksiksiz, sakatsız yeni bir yurttaşın dünyaya ayak basmasıydı.

Güneş, yavaş yavaş yükseliyor, saatlar gittikçe olgunlaşarak, tozpembe bir şafakla başlayan bir günü yarılamaya çalışıyordu. Öğle sıcakları başlayınca, kuşların ağızları sıcağın alevinden hiç kapanmazdı. Yaz aylarının koyu ve kızgın bir katran kazanının çevreye boğucu bir sıcaklık yayması gibi insanları sıkan ve bayginlaştıran korluğu, ne Keklikpınarı'nın kol gibi akan buz gibi suyu, ne de hafifçe esen meltemiyle giderilebiliyordu. Şevki Dayı'nın beklediği küçük yolcu da

bu sıcakta Güllü kadını ter içinde yüzdürüyordu.

Çeşme başındaki dedikoducu köy kadınlarına düşmüştü sanki tasası bu doğumun.. Şevki Dayı, bir yandan kulağını radyodan, öbür yandan gözünü karşıki yoldan ayırmıyordu. Müjdecilerin, köşeyi döner dönmez soluk soluğa kahveye varacaklarını düşünüyordu. Memiş'inde bu kadar heyecan çekmemişti. Memiş'i yaradan daha çok sevmiş, yanına almıştı. Ama inşaallah bu seferkini artık ona bağışlardı. «Kızım da olsa, oğlum da olsa, onu anlı, şanlı bir öğretmen yapacağım.. Şöyle dört bir yanıma bakıyorum da köyümün tek eksiğinin öğretmen olduğunu görüyorum. Benim de kursağımda kalmadı mı bu öğretmenlik hevesim?» diye kendi kendine söylenen Şevki Dayı, gözlerini kırpıştırarak çok geçmişleri canlandırıyordu kafasında..

Babası Cemal Ağa, kendi halinde, kimseye zararı dokunmayan bir insandı. Elinde imkânlar varolduğu halde çok faz-

la toprak sahibi olmamıştı. Ancak evinin, çocuklarının rızkını çıkarabilecek kadar toprak edinmiş, ama bu kıraç araziyi iyi işlemiş, bire on ürün veren verimli topraklar haline getirmişti. «Dünyada hırsın, açgözlülüğün sonu yok,» derdi, «Murtazaların Sarı İbrahim'den ders almadınız mı? Seksen yaşına kadar, kıt kanaat yaşadı, hatta yarı aç, yarı tok yaşadı, sonunda noldu, öldüğü gün yatağının içinden milyonluk bir servet çıkmadı mı? Şimdi Sarı İbrahim dünyadayken yaşadı mı, yaşamadı mı? Bana kalırsa yaşamadı. Neden? Çünkü kazandığını çarçur etmemeyi anlarım, eli sıkı olmak kimi zaman yarar getirir, hoş fazlası da zarar ya neyse.. Sarı İbrahim, paralarını yataklara dol. duracağına, bol bol yeyip sıkıntı çekmeseydi ya?. Eh, diyelim ki, hayatı böyle anlıyordu. O küflü paralardan bir kısmını hayır kurumlarına bağışlasaydı ya.. Hayır.. Soğan ekmek ye, sonra da paracıkları yataklara gizle. Olmaz böyle şey!» derdi babası Cemal Ağa, Şevki Dayı'nın..

Yine babasına göre, «toprağa ihanet etmemek gerekti. Bir köylü, toprağını sürmeli, bellemeli, temizlemeli, beslemeli.. Tıpkı bir canlıya bakar gibi bakmalı ki, o da ona sadık olsun.. Tarlanı, 'bol ürün almak için hazırlamazsan, sana istediğini verir mi? Vermez.. Tıpkı süt alacağın ineklerin misali. İneklerini iyi tımarlar, yemine göz kulak olursan, yatacağı yerini temiz pâk bulundurursan, alırsın onlardan bakraç bakraç süt..»

Şevki Dayı, babasına yalvardı, yakardı, kendisini okutmasını sağladı. Tabii kasabadaki ilkokulda.. Zeynep anayı 'bütün bir kış, onun yanında bulunsun, diye kasabaya yolladı. Bir göz odacıkta, anası Zeynep pişirdi, Şevki okudu. Cemal Ağa köyde, tam beş kış yalnız başına yaşadı. Bulgur bulamaç ne bulduysa, pişirebildiği kadar yedi, nefsini körletti. Ama beş yılın sonunda Şevki, babasına, kırmızı kordeleyle bağlı «Pekiyi» lerle süslü güzel bir diploma getirdi. Şevki o yaz, yazların en tatlısını geçirdi. Babasına, dana

yürekten, daha candan yardımcı oldu. Okul Müdürünün, diplomayla birlikte babasına yolladığı mektubun içini merak etti, durdu. Ne yazmıştı Müdür, babasına? Şevkicik, günlerce, meraktan çatladı ama, babasına bir türlü açılamadı. «Buba ne yazmış sana bizim Müdür bey?» diyemedi.

Bir gün tarla dönüşü, keyifli bir gününü yakaladı Şevki:

— Baba be, deyiverdi, soracam, soracam hep çekiniyom.. Şu mektup işine.. Babası:

— Hangi mektup işi Şevki? dedi. Demek unutmuştu bile.. Şevkinin küçücük canı ağzına gelecekti.. Demek önemsiz bir şeydi? Önemsiz olmasaydı, babası hiç unutur muydu? Şevki'nin babasından başka bir dileği daha vardı oysa... «Buba,» diyecekti, «bak ben ilkokulu pekiyi derecelerle bitirdim işte.. Nolursun üç yılcık daha dişini sıkta, beni kasabaya ortaokula gönder..» Ama diyemiyordu bunu babasına Şevkicik.. Bir mektup işi.. Bir de

ortaokul meselesi.. Neyse bugün ağzından çıkıvermişti birinci sorusu:

— Hangi mektup olur mu buba? dedi.. Hani canım bizim okul müdürünün sana yolladığı mektup..

— Haaa, dedi babası Şevki'nin.. O mu? Şey, diyordu, şey.. Birden ciddileşmişti babası, çok korktuğu kara kaşlarını büsbütün çatmış, öyle konuşuyordu..

— Şevki be.. Sen okumayı çok mu seviyon?.

— He ya, dedi Şevkicik.. Çok severim..

— Ama, dedi babası Şevki'nin.. Öğretmenlerin seni hiç sevmiyorlarmış.. Çalışkan değilmişsin sen..

Şevki Dayı, babasının bu sözü üzerine nasıl da hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı, hâlâ hatırındaydı, utancı da hâlâ geçmemişti sanki.. Babası:

— Dur Şevki, ağlama, kötü bir lâf mı ettik? diye telâşlanınca, küçük Şevki büsbütün makaraları koyuvermişti.. Nasıl olurdu, nasıl böyle, haksızca mektup ya-

zarlardı babasına? Oysa, o sınıfının en çalışkan öğrencisiydi.. Karnesini pekiyi' lerle donatmış, diplomasını pekiyi olarak almamış mıydı? Nasıl olurdu bu? Babası:

— E, yeter artık zırladığın, demişti.. Anladık, çalışkansın işte. Hem de sınıfının çalışkanlarının en başındaymışsın.. Kaç günlerdir göğsüm kabara kabara gezdim köyde.. Müdürün yolladığı mektubu okumadığım köylü kalmadı oğlum.. İftihar edilmeyecek şey mi bu? O deminki lâfı sırf şaka olsun diye söyleyiverdim.. Bakalım ne diyecek, dedim.. Meğer sen sandığımdan da sulu gözmüşsün, deyiverince ne kadar utanç duymuştu ağladığı için.. Babası devam etmişti daha sonra:

— Zaten günlerdir düşünüyorum Şevki..

Hıçkırıklarla karışık büyük bir merakla sormuştu Şevkicik:

— Ne düşündün buba? Daha mektubun içindekileri de deyiyermedin bana?

— Bak Şevki, diye sürdürdü sözleri.

ni Cemal Ağa. Okul müdürün «bu çocuk çok iyi okuyor, aman gelecek dersyılında muhakkak ortaokula verin,» diye yazıyor oğlum.. Oysa sana yazık olacakmış..

— Yaa!!. diyebilmişti Şevki, demek böyle.. Benim soracağım ikinci soruya gerek kalmadı.. Ortaokula yazdırılmamı okul müdürüm öğütlüyor ha!.

Ama, babası bu işe ne diyordu acaba?

Gözlerinden yanaklarına doğru süzülerek aktıktan sonra, kurumaya başlayan gözyaşlarını elinin tersiyle silmeye çalışan Şevki «patt» diye soruverdi babasına:

— Buba sen ne diyon bu işe?

— He disem bir türlü, he dimesem iki türlü..

— Yâni?

— Yahnisi zeytinyağlısı yok bu işin Şevki..

— Nesi var öyleyse buba?

— Ortaokula gitmek var oğlum Şevki..

Sevkicik. kulaklarına inanamıyordu

bir türlü.. Babasının ağzından mı çıkmıştı bu sözler? Yoksam düş mü görüyordu? Yok canım, ne düş, ne müş? «Basbayağı uyanıkız, bubam da ben de» diyordu Şevki içinden..

■

ŞEVKİ DAYI, deminden beri yoldan kopup gelecek müjdeciyi gözlüyordu. Karnı gurul gurul öttüğü bir sırada komşusunun oğlu Şaban, elinde bir tepsiyle sökün etmez mi? Üç beş bazlamayla ayran kâsesini görünce ferahlanmadı desek yalan olur Şevki Dayı..

— Şaban, oğlum, ne var ne yok bizim evde? diye sordu.

— Hürmüz ebanım daha sizin evde amca, dedi çocuk, sonrada pişmiş kelle gibi sırıttı..

— Peki, dedi Şevki Dayı, sizin eve selâm di, çok makbula geçmiş bazlamalarla ayran di, e mi Şaban?

— Olur Şevki amca, der demez Şa-

banı koydunsa bul, sır oldu akabinde.

«Tepsiyi vereyim diyecekti,» Şevki Dayı oysa. Beklenenin müjdesinin gecikmesi canını sıkmıyor değildi. Üstelik Güllü kadının çektiklerini de aklına getirince yufkalaşıyordu yüreği.. Kolay iş değildi bu. Dünyamıza «merhaba!» diyecek olan küçücük bir yaratıktı ama, onun sorumlulukları vardı ömür boyunca.. Babasının kendisi için çektiklerini unutmuyordu.. Nur içinde yatsındı.. Doğrusu Cemal Ağa, iyi bir babaydı..

Şevki Dayı, bir yandan bunları düşünürken, bir yandan da gözünü yol başından ayırmıyordu.

Babası, üç yıl daha yalnız başına köyde yaşamaya razı olarak onu ortaokula göndermiş, ara sıra kasabaya gelerek onların yanında oturmuştu.. Kışın da yapacak işler vardı tarlada.. Çok karlayınca, işe gidemiyor, kapalı yollardan aşıp kasabaya varamıyordu. O zaman kahveye çıkmaktan başka çaresi kalmıyordu Cemal Ağa'nın.. Üç yıl, bir gün gibiymiş

gelirdi onlara.. Sağlık olsundu.. Her işin başı sağlıktı.. Biraz hasretlik oluyordu böyle okumada amma, eh, o da çekilirdi. İnsanoğlu ne acılar çekmesini bilirdi.

Yalnız Şevkiciğin canını sıkan bir konuşma geçmişti aralarında babasıyla.. Her şeye razı olmuş, yine geçen yılki döşeli oda tutulmuş, yine anacığıyla kasabaya yerleşmişlerdi.. Ama son sefer babası Şevkiye:

— Bana bak oğul, demişti.. Sen artık kötüyü iyiden ayıracak yaşa geldin.. Biliyorsun başka evlâdım yok.. Eh, başımızı sokacak bir damımız da var.. Ne kadar okursan oku, eninde sonunda köye geleceksin..

— Neye buba? diye sormuştu Şevkicik gözlerini açа açа..

— Neye'si var mı oğul? Ben yarın gözümü kaparsam bunca toprağın hakkından kim gelecek? Desene? Kim gelecek üstesinden?.

— ..... Karşılık verememişti Şevki

babasına.. Babası da sözlerine devam etmişti:

— Oğlum, bu topraklar bana babamdan kaldı, elimden çıkaramam. Böyle bir şey yapmaya kalksam, hem ayıp olur, hem günah.. Elâlem ne der sora? Onun için oğlum, ihtiyar ananla beni koyup kurbetlere gitmezsin, değil mi?

Yutkunmuştu Şevki.. Bir daha yutkunmuştu.. Bir şey dememişti babasına ama.. Demek istediğini biraz ertelemişti. İlk fırsatta diyecekti..

«Buba, diyecekti, dilersen seni sırtıma alır kâbeyedek götürürüm, gık dersem nâmerdim. Emme, şu benim bir iki sözümü daha dinle, nolur? Ben ortayı bitirirsem, öğretmen okuluna yollar mısın beni? Biliyorum, topraklar diyeceksin, tarlalar, davarlar başsız kalacak, diyeceksin, emme, hani Çulsuzların Ali var ya, geçen yıl öğretmen çıktı da karşı köye öğretmen oldu.. Bizim Keklikpınar'ında okul yok, olsaymış, Ali'yi bizim köye vereceklermiş. Ah, öğretmenlik, gönlüm

de ateşler gibi yanıyor.. Öğretmen olmak istiyorum buba.. Şöyle 40 tane çocuğu olan babayiğit bir öğretmen.. Sınıfa girdim mi hepsi rapp, diye ayağa kalkacaklar.. Hadi buba hı de de bu iş olsun bitsin..» Sonra babasının büsbütün çatılan kara kaşlarını görür gibi oluyor, söylediğine söyleyeceğine pişman oluyordu. Babası da haklıydı hani? Gerçekten, topraklarla kim uğraşacaktı?. Allah gecinden versin, babacağızı ölmesindi daha amma, kocayacaktı Cemal Ağa.. O zaman kimler mukayyet olacaktı çifte çubuğa, davara? Şevkicik, bu sorulara karşılık veremiyordu çoğunlukla.. O zaman da babasını yerden göğe kadar haklı buluyordu. Ancak ah, gönlünde tutuşan bu öğretmenlik sevdası.. Sevda da denmezdi buna bir bakıma.. Ülküsüydü bu, ülküsü.. Ama babasının kolaylıkla peki diyeceğini de sanmıyordu..

Neyse.. Ortaokulun birinci sınıfı bittiği, elinde yine pekiyilerle dopdolu karnesiyle köye döndüğü zaman, babasının

gözlerine sevinç yaşları dolmuştu..

— Yaşşa, demişti Şevkiye, sen adam olacaksın, olacaksın ama köyüne yararın dokunacak.. Önce köyüne.. Yine yutkunmuştu Şevki.. Daha iki yıl vardı okulunun bitmesine.. Şimdiden babasını üzmeyi uygun bulmuyordu.. Belki de yine, bu kez ortaokul müdürüne mektup yazdırır, babasının zihnini çelmeye çalışırdı.

Zamanlar, dere içindeki su değirmeninin arkına dolup, sonra da yürüyüp giden sular gibi, akmış, geçmiş, iki yıl arkada kalmıştı. Ortaokul da sona ermiş, Şevkicik tam bir delikanlı olmuştu. Bu kez babasını da çağırmışlardı diploma törenine. Cemal Ağa, törenin sürdüğü bir iki saatlik zaman içinde, hep Şevki'sinin başarılarını dinlemişti. Hatta Türkçe öğretmeni Nurullah bey «oğlun öğretmen olacağım, diye tutturmuş Cemal Ağa, ne dersin bu işe?» diye sormuştu da, o da; «Eee, muallim bey, bu iş gayrı burada bitsin derim» deyip kısa kesmişti.

Şevki'ye bundan hiç söz açmadı. Yal-

nız arabada, köye gelirlerken:

— Eee, Şevki, işte ortaokulu da bitirdin. Gayrı anlaşmamız bu kadardı.. Yarından tezi yok, köydeki bütün malların başına geçeceksin, diye kesti, attı..

Şevki:

— Öğretmenlerim sana bi şey dimediler mi buba? diye sordu..

Türkçe öğretmeni Nurullah beyin sözlerini hatırladı Cemal Ağa.. «Danışıklı döğüş bu» diye içinden geçirdi. Oğlan, 'babama söyleyin diyor, onlar da beni sıkıştırıyorlar. Yok canım artık yeter okuması Şevkinin..'

— Türkçe hocan bir şeyler dedi.. Öğretmen mi olmak istermişsin ne?

Şevki fırsatı kaçırmamıştı:

— Gözünü seveyim bubacığım, kulun gurbanın olayım, beni şu öğretmen okuluna koy.. Orada da yüzünü kara çıkarmayacağım.. Hem orası yatılı.. Anamla kasabaya gelmenize hacet yok.. Okulda yeyip, yatacağım, okuyacağım..

— Ama yüklenme kâğıtları imzala-

tacaklarmış bana.. Bir sınıfta kalırsan, bütün yeyip içtiklerinin, okuduklarının parasını alacaklarmış benden.. Ya sınıfını geçemez de..

— Vallahi geçerim buba, billâhi geçerim buba.. Nolursun..

— Seninle kavlimiz nasıldı Şevki, asabımı bozma.. Okuman buraya kadar.. Benim bir ayağım çukurda..

— Öğretmen olamazsam ölürüm ben buba.. Gece yatıyorum yatağa, düşümde öğretmen oluyorum.. Gündüz kalkıyorum, geziyorum, gezdiğim her yerlerde karatahta başında ders verirken görüyorum kendimi.. Bu yıl Sülüklerin Yusuf bitirdi Öğretmen Okulunu.. Edirneye vermişler.. Memleket görecek, maaş alacak, çocukları olacak yedi yaşından 10 yaşına kadar..

— Şevki, kes..

— Ama buba.. Düşün buba be.. Öğretmenlik ne güzel bir şey.. Başarılı oldun mu yükselirsin, maaşın da yükselir elbet..

— Şevki, sen maaş adamı olmayacaksın.. Kaç kere söyleyeceğiz? Artık topraklarımızın, davarlarımızın hesabı senden sorulacak.. Bu öğretmenlik meselesini bir daha ağzından duyarsam.. Bak Şevki, ben sözümün eriyim!.. Sana daha önceleri de söylemiştim.. Okumak istedin, kocca bir ortaokul mezunu oldun.. Bu, bizim hesaplarımızın tutulması, işlerimizin yürümesi için gerekliydi.. Ama bana öğretmenliğin bir yararı olmaz.. Sana olur belki.. Ama düşün ki, yalnız sen yoksun, anacığın var, baban var, yâni ben varım.. Ee, böyle olunca senin artık köyüne dönmen şart.. Her şeyi yüzüstü bırakıp çekip gidemezsin ki köyünden, evinden, barkından.. Yalan mı Şevki?

Söylenecek söz yoktu, haklıydı Cemal Ağa.. Ama Şevkiciğin, gün geçtikçe külleneceğine, büsbütün alevlenen öğretmenlik aşkına nasıl bir çare bulunacaktı?

Çaresi hiç bir zaman bulunamadı Şevkinin bu ateşli hastalığının.. Ünlü de-

yimiyle «kursağında kaldı».. İşte onun için:

— Bir çocuğum olsun, ister kız olsun, ister oğlan, onu öğretmen yapacağım, diyordu Şevki Dayı..

Daha da düşünecekti belki.. Fakat, komşunun oğlu Çomar Mustafa, yol başından göründü, hem koşuyor, hem bağırıyordu:

— Şevki Dayı!. Şevki Dayı!. Müjdemi isterim, müjdemi.. Bahşiş, bahşiş isterim.. Kızın oldu, kızın..

Çomar, nefes nefese gelmiş, Şevki Dayı'nın önünde durmuştu, hâlâ soluyordu tren lokomotifi gibi..

Şevki Dayı ellerini açmış, dualar ediyordu:

— Hamdolsun, Allahıma çok şükürler olsun.. Öğretmenim geldi.. Köyümüzün öğretmeni geldi.. Çok şükürler yarabbi.. Al.. Al Çomar bahşişini!

Şevki Dayı artık, sessiz sessiz ağlıyordu. Gözlerinden yanaklarına doğru süzülen yaşları gören Arkçı Hüseyin, işin

şakaya gelir tarafı olmadığını görmüş, onun da gözleri dolu dolu olmuştu.. Çomar, birkaç saniye, o da kaçamak tarafından, iki, gözü yaşlı koca adamı görünce, avcuna sıkıştırılan paranın kaç para olduğuna bakmayı bile unutarak aptal aptal durdu, kaldı.. Sonra da aniden koşmaya başladı geldiği yola doğru..

HERKESLERİ OKUTSUN NİNNİ!

ŞEVKİ DAYI'ya «gözünaydın» diyenler birer ikişer kahveyi boşalttılar.

Biraz daha durduktan sonra «bi eve varayım» diyerek iskemlesinden kalktı.. Akşamın büsbütün basmasıyla zifiri karanlık haline gelen sokaklara yürüdü. Evi, Üççamtepesi'nin eteklerindeydi ve köyün en manzaralı eviydi.

Köşeyi döner dönmez kulağına incecik bir çocuk ağlaması geldi. Oydu.. Bugün köyü şereflendiren öğretmen hanım, daha doğrusu bayan öğretmen.. Artık hanım, bey yoktu, bay ve bayan vardı..

Köyün bayan öğretmeni gelmişti ya, gam yemezdi ölse bile.. Ama ölmeyecek, onun «Öğretmen» olduğunu görecekti. Hâlâ ağlıyordu çocuk.. Kapıyı tıkırdatır tıkırdatmaz ebe Hürmüz Bacı açtı kapıyı:

— Eh, gözünaydın Şevki efendi, nur topu gibi bir kızın oldu maşallah..

— Anası nasıl? dedi Şevki Dayı, anası ne âlemde?

— Uyuyor, ee, kolay değil Şevki efendi 10 saat sancı çekti..

— Benim öğretmen napıyor? dedi Şevki Dayı..

— Hangi öğretmen ?diye şaştı Hürmüz Bacı..

— Canım bugün gelen..

— Bugün köye öğretmen mi geldi ki?

Tam bu sırada bebek viyaklamaya başlamıştı. Şevki Dayı:

— Öğretmen ağlıyor işte ebe kadın, dedi.. Öğretmen, o, işte.. Şevki Dayı'nın yüzüne bön bön bakıyordu Hürmüz Bacı.. «Sevinçten mi, yoksa Allah korusun,

başka bir şeyden mi ne, bi tuhaf olmuş kırk yıllık Şevki efendi» diye düşünüyordu.

Şevki Dayı, bebek ağladıkça:

— Canını yesinler senin öğretmenim, diyordu.. Ne güzel de sesin varmış senin?.. Ağla.. Ağla.. Ağlayınca ciğerler genişlermiş.. Öğretmenin yüreği gibi, ciğerleri da geniş olmalıymış bebeğim..

Hürmüz Ebe, boyuna Şevki Dayıya bakıyor, bir türlü ciddi mi, şaka mı olduğunu anlıyamıyordu söylediklerinin.

Şevki Dayı, hastanın, daha doğrusu lohusanın odasına süzülüverdi. Güllü'sünün koynunda şimdi mışıl mışıl uyuyordu.. bebeği.. Ülkü'sü.. Önce helâli Güllü'sünün, sonra da Ülkü'sünün terli alınlarına birer öpücük yapıştırıvermişti.. Kız da olsa, oğlan da olsa çocuğunun adını koymuştu Şevki Dayı: Ülkü!. Bunun anlamını bilmiyor değildi. Ama bir kere de elindeki sözlüğe baktı. Sözlük, Ülkü'nün anlamını şöyle tanımlıyordu: «İnsanı umut içinde yaşatan, ruhunu güçlü tu-

tan, erişilmesi her zaman mümkün olmayan ve uğrunda fedakârlık yapmaktan çekinilmeyen yüce dilek.»

Şevki Dayı'nın zaten bir ülküsü yok muydu? Keklikpınarı'na bir öğretmen yetiştirmek.. Yıllarca özlemini çektiği öğretmenliğe kendisi kavuşamamıştı ama, niçin bir evlâdını adamıyacaktı?

Hürmüz Ebanım:

— Efendi, dedi, bana biraz müsade.. Bi eve varayım. Bi fevkalâdelik olursa bana bi zahmet haber vir.. Allahın izniyle bir şeycikler olmaz ya, söz gelişi.. Yarın sabahtan yine uğrarım..

Şevki Dayı:

— Ellerin dert görmesin Bacı, dedi ve çıkarken eline, köyde en yüksek ebelik hakkını sıkıştırdı.

Şevki Dayı, bir iki sefer daha ağlayan «öğretmenine» hayran hayran baktıktan sonra, merak, heyecan ve sevincin verdiği bir yorgunlukla, sedirde uyuyakaldı..

İdare lâmbası pır pır diye, gazın son

damlalarını yitirdiğini anlatırcasına seslendiği bir sırada, uykusunu böldü; örtüsünü açan karısını örttü ve «öğretmen»ini candan, bir defa daha öptü.

■

«ÖĞRETMEN»İN viyaklamasiyle uyandı.. Heryer zifiri karanlıktı. Sabah olmamıştı daha.. Güllü kadın ölmüş gibi uyuyordu.. Oysa, bir şeyler yapmak, bebeğin ağzına bir şeyler akıtmak gerekirdi Sandık üstünde bir fincan bozbulanık bir su duruyordu, şekerli suydu anlaşılan.. Küçük kaşığın ucuyla bir iki kez akıttı Ülküsü'nün ağzına.. Bir şapırtıyla içişi vardı ki, görülecek şeydi.. Şevki Dayı'nın dudaklarında beliren ince gülümseyiş, ta yüreğinde son buldu. «Evlât sevgisi bambaşka bişey oluyor be» diye haz içinde güldü. Çocuk, şapırdata şapırdata içtiği kaynamış şekerli papatya suyundan sonra, tekrar uyuyuvermişti. Güllü kadınsa sık sık soluyarak derin, acı çek-

mişlerin rahatlığı içinde tatlı tatlı uyuyordu. Şevki Dayı «Kimbilir Güllü de, öğretmeni geldi, diye ne kadar sevinmiştir» dedi. «Güllü, benim öğretmen beklediğimi, benden iyi bilir. Onu beraberce yetiştireceğiz inşaallah.. Önce Allahın, sonra yurdun, sonra da bizim, dedi Ülkü, Şevki Dayı..

■

ŞEVKİ DAYI, alaca karanlık, yerini zifiri bir karanlığa bırakınca her zaman yaptığı gibi, iskemlesini eliyle tutarak kaldırdı altından, sonra da kahveci Apti'ye «Eyvallah» diyerek karanlıklara daldı.. Evine yaklaşırken, yanık bir ninni sesi geldi kulağına.. Durdu, tatlı tatlı dinledi.. Güllü, Ülkü'ye ninni söylüyordu:

«Uyusun da büyüsün ninni!.
Tıpış tıpış yürüsün ninni!.
Benim Ülkü'm büyüsün, ninni!.

Köye öğretmen olsun ninni..
Olsun da herkesleri okutsun, ninni..
Ninni benim Ülkü'me ninni!!.»

İçine tatlı tatlı bir şeyler aktı.. Ne güzel, ne yanık sesi varmış meğer Güllüsünün. Tekrarladı ninniyi Güllü.. Bir daha dinledi Şevki Dayı.. Bebek uymuyordu bir türlü anlaşılan.. «Uyumadan bir göreyim şu yaramazı» diyerek acele içeriye süzüldü..

— Huu, sen misin? diye sordu Güllü.. Şevki Dayı:

— Benim ben, Uyumuyor mu?

— Şimdi gözlerini kapadı Şevki. Her hal uyudu.. Ama bir sürü pışpışlattı, ninni söyletti bana..

— Dışarıdan dinledim seni.. Yanıktı sesin..

— Konu komşu da öyle der, yanıkmış..

— Değişik bir ninni söylüyordun..

— Değişik miydi? Bilmem..

— Öğretmen filân diyordun da..

Güllü kadın kıpkırmızı oldu:

— Ülkücük öğretmen olmayacak mı, Allah ömür verirse?

— İnşaallah Güllü.. Ölmeden bize o günleri göstersin Allah.

— İçimden geldi de öyle deyiverdim.

— İyi ettin.. Herkesleri okutsun, diyordun.

— Sen diyorsun ya Şevki efendi, gayrı ben bu yoldan başka bi yola gider miyim sanıyorsun?

— Güllü! Güllü!. Düşün bi yol. Şu karşı arsada, beton diyorlar ya, o cinsten koccaman bir okul yapılmış, düşün.. Bizim Ülkü'cük de kuş cıvıltılarını andıran bir sürü köy çocuğunun karşısında derslerini okutuyor.. Hem sen istersen, şu bizim pencereden sınıfına baksan, onun dersini bile dinleyebilirsin.. Köy çocuklarını cahillikten kurtarıp, gazete okur, kitap okur, dünyayı karış karış bilir birer insan olarak yetiştirmek için nasıl ter döktüğünü gözlerinle görebileceksin.. Benim de ömrüm olsa da, ben de baksam

pencereden.. Yıllar yılı hasretini çektiğim böyle bir anın verdiği mutluluk içinde, ölsem de gam yemem gayrı..

Şu senin ninniyi söyle Güllü. O ninniden çok hoşlanıyorum.. Söyle, söyle..

Güllü, hem beşiği sallıyor, hem de ninnisini söylüyordu:

«Uyusun da büyüsün ninni!
Tıpış tıpış yürüsün ninni!
Benim kızım büyüsün ninni!
Köye öğretmen olsun ninni!.
Olsun da herkesleri okutsun ninni!.
Ninni benim Ülkü'me ninni!.»

Şevki Dayı, iki yerini seviyordu bu ninninin.. «Köye öğretmen olsun, ninni.» «Herkesleri okutsun, ninni.»

«İnşaallah!.» dedi.. «İnşaallah, okutacak herkesleri.»

ÜLKÜ'NÜN ÜLKÜSÜ

ARADAN İKİ yıl geçti. Bir sabah Şevki Dayı, her zamankinden erken kalk-

tı. Yüzünü bol sabunla köpürttü, usturayla bir güzel sakallarını aldı. Sonra da çatlak avuçlarını doldura doldura limon kolonyasını vurdu yanaklarına.. Cızır cızır yanmıştı yüzü ama, bir de ferahlık gelmişti içine.. Sabahlar, en güzel günlere açılan kapıydı. Onun eşiğini aştık mı, güzel günlere kavuşurduk... Güllüsüyle Ülküsü mışıl mışıl uyuyorlardı daha.. İki yaşında olmuştu Ülkü.. Çocuk çocuktur, ne kadar büyüsede.. Bu gece durmadan ağlamış, anasını epey terletmişti. Çocuklarının ağladığı geceler, odasını değiştiren babalar çoktur. Ne kadar sevilirlerse sevilsinler, gece yarısı feryadı basan bebeleri, babaları pek sevmezlerdi. Ama Şevki Dayı bunlardan değildi. O kadar fazla, «ateşe atılmış gibi» çatlayarak ağlamıştı ki, Ülkü, hem anasına hem de babasına zehretmişti geceyi.. Güllü kadın çok helâk olmuştu doğrusu.. «Şekerleme» de olsa Şevki Dayı, epey uykusunu almıştı. Oysa, bu sabah sevinçliydi.. Muhtar, ihtiyar heyeti ve köyün imamı hayırlı bir

iş konuşacaklardı aralarında.. Keklikpınarı'nın okul meselesini.. Enine boyuna konuşacaklardı. Erkenden kalkması, tıraş olması, bu toplantı içindi.. İçi kabuğuna sığmıyordu. Yüreği, canevinden fırlayıp çıkacakmışcasına gümbürdüyordu..

Güllü kadın ayak tıkırtısından uyanıverdi. Hemen seğirtti küçük yan odaya:

— Hayrola efendi, dedi.. Bu ne erkencilik? Kasabaya filân mı varıcan?

— Yok, canım, kasabada ne işim var?. Dün akşam sana söylemeyi unuttum.. Bugün toplanacağız da..

— Niçin? Kimlerle?

— Okul arsası için.. Hoca, ben, Muhtar, öteki üyeler.. Ha.... bir de Şakir..

— Şakir'in ne işi var ki?

— Olmaz olur mu? Asıl iş onda..

— Zengin adam olduğundan mı?

— Elbet, zenginlerin yapacakları çok iş var bu köyde, keselerinin ağızlarını açsınlar bakalım.. Ama biz bugün Şakir'den sadece bir şey isteyeceğiz..

— Okula yardım her hal?

— Eh, onun gibi birşey.. Şu bizim önümüzdeki kocca toprağı köye hibe etsin, deyi gönlünü edeceğiz..

— Allah kolaylık versin efendi.. Şakir gibi cimrinin tekinden zor alırsınız onu..

— Muhtar da öyle diyor, Şakir zor he dermiş..

— Şakir orasını akşam sinaması yapacakmış, diyolar..

— Deme!. Habarı kadınlarlan, çocuklardan almak lâzımmış.. Eee?

— Karısı demiş Zülfiye'lerde.. Şakir orasını seneye sinama yapacak, demiş.. Yazlık.. Hani açıkhava..

Bi duvar çevirtecekmiş, bi de badanalı bi duvar daha, perdesi olacakmış.. Elden düşme bi makinaya pey bilem vermişmiş.. Zülfiye'nin büyük oğlan da Zanat Okulunda okuyo ya, o da makinayı çevirecekmiş..

— İyi ki bana dedin bunu Güllü.. Yoksam hiç bilgisiz varacaktım oraya..

Şimdi elimde gözzel bir silâh var.. Vay vay vay.. Sinama yapacak ha köyün en gözzel arsasına?. Adamın derdi imanı para be.. Kazanacak da kazanacak.. Kasabanın küçük bankası neredeyse Şakirin paralarını almayacak.. Ardiye tutacak.. Allahtan korkmaz bu adamlar.. Kasasını, kesesini kim götürmüş bugünedek öte dünyaya..

— Ne disen haklısın Şevki efendi.. Allah kolaylık versin size.. Bakalım o para babasını kandırabilecek misiniz?

— Vallahi açarım ağzımı, yumarım gözümü.. Neyse Güllü, ıhlamur oldu mu acep? Bir bardak ver de, şuracıkta bi kahvaltı edelim senlen..

Güllü, beş dakika içinde, yerdeki yastağıca, mandıra peynirini, ev ekmeğini, ıhlamur bardaklarını dizdi.. Ekmekleri kesti bıçakla.. Mandra peynirini de dilimledi.

— Buyur efendi, dedi..

Şevki Dayı, lokmalarını yutmaya çalışırken, hasis Şakir'in sinamasını düşü-

nüyordu. «Vay kâfir Şakir vay, köyü parselleyip alacaksın neredeyse.. Bir okula he deme, ben sana dünyaları dar ederim.»

Ülkü'nün yanağını bir daha öptükten sonra kendisini yolda buldu.. Köyodası, evine uzak değildi.. Zaten köylük yerde uzaklığın ne anlamı vardı? Bir iki sokak döndükten sonra Köyodası'nın önüne çıktı..

— Selâmün aleyküm, diyerek girdi kapıdan. Muhtar'la İmam da gelmişlerdi. Onlar:

— Ve aleykümüsselâm, diye karşılık verdiler. Şevki Dayı'nın gözleri, hasis Şakir'i aradı öfkeyle.. Ama belli etmeyecek, çaresiz kalırsa, ağzındaki baklayı çıkarıverecekti. Biraz sonra üyeler de geldiler. Hasis zengin Şakir meydanlarda yoktu. Biraz sonra:

— Ooo.. İşte Şakir de sökün etti; diye bağırdı Sığırtmaçların Cafer.

— Gel bakalım, gel, nerelerdesin?

— Dün gece geç yattık, dedi Şakir,

komşu gezmesindeydik.. Laf lafı açtı, laf da sigara paketini.. Uzadı gitti. Bir de saata baktık ki, alafranga, gecenin birbuçuğu değil mi? Eee, uyuyuncaya kadar, sıcaktan bir de ter döktük.. Allahbilir uykuyu koyulaştırdığımız zaman sabahın ilk horozları ötüyordu..

Şevki Dayı:

— Muhabbet tatlı tarafından açılmış anlaşılan Şakir Ağa! diye takıldı.

— Sığırtmaçların Cafer'lerdeydik. Şu sinama meselesini konuştuk..

Güllü'nün sözleri geldi aklına.. Zülfiye'lerde söylemiş Şakir'in karısı.. Sinama işini Doğruymuş bak.. Zülfiye'lerin büyük oğlan da makinayı çevirecekmiş.. Şevki Dayı'nın kulağında çın çın çınlıyordu bu sözler.. Sonra da bütün benliğini büyük bir öfke kaplıyordu. Bakalım ne cevahirler yumurtlayacaktı hasis zengin Şakir Ağa..

— Eee, sadede gelelim, dedi imam.. Şakir de:

— Benim zamanım az, kasabaya ine-

cem, ne konuşacaksak başlayın bakalım.

İmam efendi, şeytan şeytan güldü:

— Sana bi soru soracam Şakir Ağa.. Okumuş insanı mı seversin, okumamışı mı?

— Hoppala, al sana bi ahret sivali.. Yerine göre okuyanı, yerine göre okumayanı..

— Canım, okumuşu seversen anlarız; onu herkes sever. Emme ve lâkin şu okumamışı neden seven?

— Ne bilem ben, severim işte..

— Allah Allah bir sebebi yok mu canım?

Şevki Dayı; İmam efendinin böyle bir soruyla işe başlamasını pek sevmemişti ama, neyse bakalım sonu nereye varacaktı? Şevki Dayı'ya sorsalar «Şakir Ağa'nın paradan başka bir sevdiği olur mu?» deyiverecek, ortalığı karıştıracaktı. Meselenin önemi büyüktü oysa. Tatlı tatlı, o hasis zengini yola getirmek gerekiyordu.

Şakir, kendi kafasına ve kıt bilgisine

göre, neden okumamışı sevdiğini açıklamaya başlamıştı:

— Bi kerem, dedi, ne fenalık gelirse hep okumaların çoğalmasından geliyor.. Rahmetli dedem dermiş ki: «Zaman gelecek her sokağın başında bi mektep olacak.. İşte o zaman dünyanın sonu gelmiş demektir, kıyamet çok yakındır.» Ben de öyle diyorum.. Bakın ben tarlamda altmış adamı gündelikçi çalıştırıyorum.. Bunlar okusaydı gelip de benim tarlamda çalışır mıydı? Eee, herkes okusa biz kime iş gördüreceğiz?.

Tam bir cahildi bu Şakir Ağa.. Söylediği sözlere bakın.. Ama uyanık İmam efendi gereken karşılığı vermek için iskemlesinin üstünde doğruldu, sonra parmağını Şakir Ağa'nın gözüne doğru uzatarak:

— Herkesler okursa o zaman insan gücüne lüzum kalmayacak.. O zaman insanların işini makinalar yapacak.. Hem, dinimizde de okumanın böyyük bir nimet olduğu yazılı..

Şakir Ağa bu savunmaya kanmadı:

— Yok canım dedi, öyle şey olur mu? Hem makina da olsa onu kim işletecek, yine insanlar değil mi?

İmamın kafası kızmışa benziyordu:

— Ağa, diye bağırdı, iyi diyon ya, o makinayı işletecek insanların okumuş olması ilâzım değil mi? Heç cahil adam kalkıp da makinayı işletebilir mi? Kitapları yutmak ilâzım ki, makinanın dilinden anlasın.. Şakir Ağa:

— Yanlışın var hocam, diye ayak diriyordu, bütün bir memleketin tüm insanları okumuş olursa, hammalı nereden bulacağız sonra?

Deminden beri, ortalığa hâkim olan sinirli hava sakinleşeceğine, bütün bütüne azıtıyordu..

— Hammallık da bir zanaat mı a Şakir Ağa? diye patladı Sığırtmaçların Cafer.. Bir memlekette ne kadar çok hammal varsa, o kadar işsiz var demektir ağam.. Ama onlar okusalardı böyle omuzlarında iplerle gezmezlerdi..

Okumak mı gerekli, okumamak mı, tartışması uzayıp gideceğe benziyordu. Şevki Dayı araya girmeyi uygun buldu:

— Bana kalırsa siz konunun dışına çıktınız ağalar, dedi, halbuki Şakir Ağa'mın işleri var, kısa kesersek herkes işinin başına gider biran önce..

— Çok doğru dedin Şevki efendi be.. Bravo sana..

Bunu söyleyen Şakir Ağa'ydı.. Şevki Dayı:

— Hocamız çok güzel başladı, hoş başladı da, biraz kulağını şöyle gösterdi, yakın yolu varken uzağına kaçtı.. Kusura bakmasın hocam benim.. Ben de ayni biçimde düşünüyorum. İlle ve lâkin başka bigün konuşuruz bu mevzuu.. Hoş bir mesele yokya.. Sevgili ağamız, tüm köyün böyük, ama çok böyük bir dileği var senden..

— Neymiş ki? diyerek gözlerini açtı Şakir Ağa..

— Çok sevap bişey için..

— Cami işi içinse ben yoğum.. Biliyorsunuz geçen sefer Ayıcıların İbram bütün parayı alıp kaçtı.. Zaten gözzel bir camimiz var, köyümüze yeter de artar bilem..

— Yok ağam, cami değil bu defa, onun kadar sevap bişey..

— Kurumlara bağış.. Onu da bol bol yerine getirdik bıldır..

Şevki Dayı, sesini büsbütün tatlılaştırarak:

— Sen Allahın sevgili kulusun ağam. Allah sevmediğine ne mal verir, ne para, ne pul..

— Kazandımsa alnımın teriyle kazandım Şevki efendi paralarımı ben..

— Allahın izniyle kazanmadığını da söyleyemezsin ya? Haa.. Demek ki o izin verdi, sen kazandın.. Hepimiz için öyle.. Ne diyorduk, bütün köy adına, senden önemli bir istekte bulunmak için buraya toplaştık.. Hem de köyümüzün ileri gelenleriyle..

— Çıkarın baklayı ağzınızdan öyleyse..

— Cami kadar sevap bir iş için.. Senin şu dibek taşlı arsan var ya?

— Eee, varsa var, nolmuş ki arsama? diye sinirlendi Şakir Ağa, kızardı, bozardı, alnında buğday danesi kadar terler birikti.. Nolmuş benim arsaya?.

— Bişey olduğu yok canım.. Hani köyümüz için.. Bütün köyümüzün iyiliği, çocuklarımız için onu bize bağışlamanı diliyoruz..

Sapsarı oldu hasis zengin Şakir Ağa.. Sinamasına göz dikmişlerdi.. Bu, kimin başının altından çıkmıştı, kestirmek kolaydı. İki yıldır «öğretmenim geldi» diye tellallığa çıkan bu Şevki domuzunun.. Buz gibi bir sessizlik oldu. Köyodası'nda kaç kişi varsa ,hepsinin gözleri cadı gözü gibi geldi Şakir Ağa'ya.. Ne fena fena bakıyorlardı.. Bazı zaman kamyonla şöför mahallinde köye gelirken, karşıdan gelen otomofillerin ışıkları böyle gözlerini alırdı. Hepsi tıpkı öyle bakıyorlardı Şa-

kir Ağanın gözlerine sanki.. Ter içinde kaldı..

İmam efendi:

— Çok sevaba girersin, dedi.. Sırtında kâbeye adam taşısan bu kadar sevabı var..

«Sevap» işlemek istiyordu Şakir Ağa ama, gelecek yıl sinamadan kazanacağı paracıkları düşünüyordu. Yabana atılır mıydı hiç avuçlar dolusu para? Fena halde sıkıştırmışlardı.. Koskoca arsa gidiyordu elinden.. Ne dese, nasıl sıyrılsa bu işin içinden yarabbim?

— Okul mu yapacaksınız? diye sordu..

Evet mi deseler, hayır mı? Okul deseler büsbütün nevri dönecek bu hasis zenginin.. Ama, işin aslını söylememek de olmaz. Adamı kandırmak olur. Nasıl olsa mesele meydana çıkacak..

— Okul yapacağız, dedi Şevki Dayı..

— Kupkuru bi toprak orası.. Nerde bunun kerestesi, çimentosu, tuğlası, çivisi, kireci? Bu zamanda insan iki taşı üs-

tüste koyamıyor.. Nerede kaldı kocca bi okul yaptırmak.. Lâfla peynir gemisi yürür mü hiç?

— Sen hibe et de gerisine karışma, deyiverdi öbür üye, hiç konuşmayan Aksakal Ömer. Küplere bindi Şakir Ağa o zaman:

— Öyle ya, parasını beş beş sen virdindi değil mi oranın?

— Gözzel ağam, cömert ağam benim, gel kırma şu köylünü..

Bu, yalvarmaya benzeyen sözü, Sığırtmaçların Cafer söylemişti Hele onun bu işe karıştığına büsbütün içerlemişti. Sinama olursa, onun büyük oğlu makinist olmayacak mıydı, böylece kavilleşmemişler miydi? Allah Allah ne aptal adamlar vardı dünyada? Bindiği dalı kesiyordu Nasrettin Hoca gibi..

— O arsa bana lâzım, dedi ıkına sıkına..

— Napıcan orayı?

— Malım değil mi? Ne istersem yaparım..

Şevki Dayı, yine araya girmek gereğini duymuştu:

— Hayırlı bir işe yaratacaksan ne alâ, ama hayırsız bişeyse ver bize şu arsayı yahu..

— Hayırlı bi işe yarayacak..

— Ayıdıver bize canım, saklı mı?

— Bana lâzım dedik ya..

— Hele sen söyle bakalım bize, napıcaksın?

Şevki Dayı:

— Arsayı verirsen oraya okul kuracağız Şakir Ağa, dedi.. Hele bi okulun yeri belli olsun, vilâyete ineceğiz, valinin, maarif müdürünün, tüm büyüklerin kapısını çalacağız. Arsası, şu kadar da parası bizden, sizden de yardım istiyoruz, Keklikpınarı'mız bi okula kavuşsun, diyeceğiz..

— Eh, nasıl olsa öğretmeni de hazır, diye fena bir şaka yaptı, Şakir Ağa.. Şevki Dayı'nın Ülkü'sünü karıştırmıştı işe.. İki yaşındaki parmak kadar çocuğu.. Şevki Dayı'nın içinden bir öfke kasırgası

kalktı.. Gözleri dönmüştü, resmen alay ediyordu onunla.. Odadakiler onun yüzünü görünce korktular.. Şakir Ağa bir de kahkaha atmıştı sözünün ardından.. Şevki Dayı, artık baklayı ağzından çıkaracaktı:

— Bana bak Ağa, dedi, deminden beri terbiyeli terbiyeli oturuyoruz şurada, terbiyemizi bozmayalım.. Ben de açıklıyorum arkadaşlar, Şakir Ağa bu arsaya sinama kuracakmış, sinama!.

İmam efendinin ağzı bir karış açılmıştı:

— Nee!. Sinama mı açacakmış?. Eşkolsun Şakir Ağa sana!. Deminden beri ayak direyişinin sebebi anlaşıldı.. Yine dünyalıklarını çoğaltmanın yollarını arıyorsun.. Yetiversin artık olanlar Şakir Ağa.. Yarın seni de Valiye götürürüz.. Resmini gazatalarda çıkartırız.. Cömert zengin Şakir Ağa, koca arsasını köye okul arsası olsun, diye hiybe etti, diye yazdırırız.. Bunlardan âlâ mürüvvet olur mu? Hadi gel şuna bi he de..

Yine buz gibi bir hava kapladı Köy-odası'nı..

Hiç kimse konuşmak cesaretini bulamıyordu..

Sessizliği Şevki Dayı bozdu:

— Okul açmak, çeşme yaptırmak, cami yaptırmak, öksüzleri, yetimleri doyurmak kadar büyük sevaptır ağam.. Bunu sen de biliyorsun.. Öteden beri burasını sinama yapacağını duyuyorduk.. Ama, biz ısrar edersek vaz geçer, burayı okula verir, diyorduk.. Demek yanılmışız? Af edersin. Demek köyünü, köyünün çocuklarını, insanlarını bu kadar severmişsin sen.. Sinama açmak istersen, yine bi yer bul aç.. O da lâzım. Ama okulu olmayan köye sinama ne gerek?. Buna, kel başa şimşir tarak derler. Arsan tam köyün orta yerinde. Köyde, ordan uygun yer yok.. Var bir kaç yer ama, çoluğa çocuğa çok uzak gelir.. Karı var, yağmuru, fırtması, seli var.. Orası en münasip, okul için.. Öyle değil mi arkadaşlar? Odadakilerin hepsi -Şakir Ağa'dan

başka herkes -:

— Çok doğru!. Çok doğru!. Diye bağırdı.. Şevki efendi, çok güzel konuştu.. Şakir Ağa'dan hâlâ bir ses çıkmıyordu, ama, biraz düşünceye dalmışa benziyordu.. Şevki Dayı fırsatı kaçırmadan söylevinin sonunu getirdi:

— Sadece biz değil, gelecek bütün çocuklar, onların anaları, babaları hepsi sana rahmet okuyacaklar.. Ruhuna fatihalar gönderilecek.. Şakir Ağa, bu arsayı hiybe etmeseydi bu okul kurulamazdı, diyecekler.. Ne büyük bir şan ve şeref Şakir Ağa.. Ne mutlu sana. Adın ebedileşecek.. Allah başka kapılardan verir sana.. Hem daha çoğunu.. Demin benim küçük öğretmen Ülkü'mü de karıştırdın işin içine.. Allah ömür ve imkân verse de ben çocuğumu öğretmen olarak Keklikpınarına adasam, fena bir iş mi yapmış olurum? Hâşâ!! Ötekiler de «Hâşâ!!» diye bağırdılar.. Şevki Dayı devam etti:

— Biricik kızımı, Ülkü'mü Keklikpınarı'na öğretmen olarak yetiştirmeye

ant içiyorum. Ölsem de bu sözümden caymayacağım.. Bütün engelleri yenmeye çalışacak, onun iyi ve değerli bir öğretmen olarak yetişmesini sağlayacağım.. Sonra da bütün köy çocuklarına «Buyurun öğretmeniniz benden!» diyeceğim..

Birden ayağa kalktı Şakir Ağa ve masaya bir yumruk attı, sonra da yüksek sesle:

— Arsayı okula veriyorum, dedi. Anca, bir şartla.. Okula benim adımı yazın.. Şakir Gönülsüz İlkokulu. Tamam mı? Hepsi ayağa kalktılar bir anda; sanki sözleşmişlerdi. Şakir Ağa'yı biri bırakıyor, öbürü öpüyordu. En çok duygulanan Şevki Dayı oldu:

— Kullar olmuş kaç para, Allah senden razı olsun, Şakir Ağa, dedi ,ben seni hepten razı olmayacaksın sandım. Sonra da onun arkasını sıvazladı.

Toplantı ters başlamış, tatlı bitmişti..

Dağıldıkları zaman, eve nasıl geldiği-

ni bilemedi Şevki Dayı.. Güllü onu kapıda karşıladı:

— Gazanız mübarek ola efendi, dedi.

— Hem de ne gaza Güllü?.

Ters mers adam derler ya şu Şakir'e, bu kez pek öyle davranmadı. Önceleri keçilik etti, sonra hepimizden utandı zahir, peki, deyiverdi.. Deyinceye kadar da anamızdan emdiğimiz sütü burnumuzdan getirdi. Ama yine de Allah razı olsun.. Nâpıyor bizim hocanım?

— İyidir babası.. Mamasını verdim, yatırdım, uyuyor, ben de seni bekliyorum, sofra hazır, buyur..

Şevki Dayı, ellerini yıkayıp sofraya oturmadan, Ülkü'sünün yanına koştu.. Mışıl mışıl uyuyordu geleceğin öğretmeni.. Kirpikleri daha da uzamış geldi babasına, dayanamadı, eğildi yanağından öptü..

— Uyu bakalım, uyu da büyü dedi, senin okulun arsası tamam.. Ülkü'nün ülküsü de büyüyüp öğretmen olmak.. Eh işimiz üç nalla bir ata kaldı demektir..

Ama inşaallah nalları da tamamlayacağız, atı da.. Sen hiç üzülme, tatlı tatlı rüyalar görmene bak.

«KEKLİKPINARI'NA İLKOKUL YAPTIRMA DERNEĞİ»

ARADAN iki üç gün geçtikten sonra, Şakir Ağa da gönüllü olarak, köy odasında yapılan toplantıda bulunanların hepsi il'e, kurulacak dernek işiyle uğraşmaya gittiler.. Şevki Dayı'ya, bir okul ve bir öğretmen, çok uzaklarda, erişilmesi zor bir sevgili gibi geliyordu. Ama, babasının bir sözünü de hiç dilinden düşürmezdi «bir şeye başlamak, bitirmek demektir».

«Bitirmek» için «başlamak» gerektiğine inanan öteki gönüllülerle birlikte Vali'ye çıktılar. İlin valisi, hem çok çalışkan, hem de okulsuz köy bırakmamak azminde, cin gibi biriydi. Mektupçu aracılığıyla valilik odasına alındıkları zaman,

Atatürk'ün çok büyük bir resminin altında oturan valinin gür kaşları dikkatini çekti Şevki Dayının.. İnanı büsbütün pekişti.. Valinin başının üstündeki Atatürk «aferin Şevki Dayı.. İşte ben böyle yurttaşlar istiyorum. Kızını öğretmenliğe adadıktan başka, bir de saray gibi bir okul yükseltmeye çalışıyorsunuz. Himmetiniz var olsun. Ben, yâni Atatürk, biliyorsunuz ki, ulusumun buyruğunda yazma ve okutma görevi de yapmıştım. Ben de bir öğretmenim.» diyordu sanki.. Şevki Dayı, bir tarihte gittiği İstanbul'da Sarayburnu'ndaki heykelinin bulunduğu yerde, bir zamanlar bu büyük Türk'ün, ulusuna yeni türkçe harfleri yazmayı öğrettiğini hatırlamıştı.. Hani onun bir de karatahta önünde harfleri öğretirken çekilmiş ne güzel bir fotoğrafı vardı.. Bu fotoğrafı büyütüp köyünün okulunun salonuna astıracaktı.. Şöyle en gözde bir yerine..

Birden, Valinin:

— Köye ilkokul yaptırmak işini en önce kim düşündü? diye sorması üzeri-

ne, bütün arkadaşları Şevki Dayı'yı gösterdiler ve:

— Şevki efendi, dediler.. O zaman Vali ona dönerek:

— Bak Şevki efendi, dedi.. Sen doğruca cennete gidersin.. Çünkü, çeşme, hayrat, cami yaptırmak din indinde, kul gözünde neyse, okul yaptırmakta odur.. İmam:

— Onun bir marifeti daha var beyefendi, deyiverdi.

İşte o zaman Şevki Dayı tâ kulaklarına kadar kıpkırmızı olduğunu hissetti. İmam, bir ona baktı, bir de Valiye:

— Söylesem belki kızar, dedi.. Şevki Dayı atılarak:

— Kızmak mı? dedi, sadece iftihar ederim, çünkü bu iftihar edilecek bir şey..

Vali, iyiden iyiye meraklanmıştı:

— Neymiş allasen İmam efendi? dedi..

— Madem izin veriyor, söyleyeyim.. Okulun iki yaşında bir de öğretmeni hazır..

Şaşırmak sırası yine Valideydi:

— Siz, dedi bugün bana hep bilmece buldurmaya gelmişsiniz. Yanlış anlamadımsa, iki yaşında bir öğretmenden söz ediyorsunuz..

— Evet efendim. Eşi, daha yavrusuna hâmileyken Şevki efendi bir «öğretmenim geliyor» tutturmuştu.. Meğer doğacak çocukmuş bu öğretmen..

— Anlıyorum..

— Şimdi bu çocuk iki yaşında Vali beyefendi, kızım Ülkü'dür öğretmen adayı.. Dedi ama yine de durumu açıklamak gereğini duymuştu Şevki Dayı:

— Hikâyeyi özetleyeyim, beyhude başkalarının da olan kıymetli dakikalarınızı almayayım.. Efenim, peder rahmetli, ne kadar yalvardıysam, beni öğretmen yapmadı, ben de andiçtim, oğlum da olsa, kızım da, onu muhakkak öğretmen yapacağım.. Allah bir kız çocuğu verdi, şimdi iki yaşında.. Ömrüm vefa ederse onu öğretmen yapacağım da..

Vali de iyice duygulanmıştı:

— Ülkünüzde başarı sağlamanızı dilerim, dedi.. Şevki Dayı hemen:

— Ben de kızımın adını Ülkü koydum zaten, dedi.. Efendim, bir de dilekçe hazırladık.. «Keklikpınarı'na İlkokul Yaptırma Derneği» kurmakla işe başlamak istiyoruz.. Eksik olmasın, köyümüz zenginlerinden Şakir Gönülsüz, değerli arsasını okul için hibe ediyor.. Devir işlemini de Tapuda yaptıracağız..

Vali:

— Önce Dernek resmen kurulsun, sonra da arsanın resmî işlemini yaparsınız, dedi.. Bu teşebbüsten çok kıvanç duydum.. Böylece komşu köylere de örnek olursunuz. Ben, sizlere elimden geldiğince yardımlarda bulunmayı vadediyorum.. Dilekçenizi verin, usulen önce Emniyete havale edeyim..

Güzel bir de imza çaktıktan sonra dilekçeyi, takip etmeleri için kendilerine geri verdi. Teşekkür ederek ayrılırlarken hepsinin teker teker ellerini sıktı ve başarılar diledi Vali bey. Kapıda da:

— İnşaallah okulunuzun açılış törenine beni çağırmayı unutmazsınız, diye takıldı..

İmam efendi:

— Dernek başkanımız Şevki Gürkaynak, sizi bizzat davete gelecek.. Şayet kabul buyurursanız, dedi..

Oysa, okulun yapılması için kimbilir kaç yıllar gerekiyordu. Vali, güler yüzle:

— Çağırmak lütfunda bulunursanız, iki elim kanda olsa, koşa koşa, seve seve gelirim, dedi.. Hepsi çok memnundular.. Valinin yanından çıktıktan sonra, dilekçenin öteki işlemlerini yaptırdılar, herkes kendilerine umut ve gayret verdi. Alacakaranlıkta, yol kavşağına kadar kendilerini götürecek olan minibüse bindikleri vakit, hepsi de ödevini tamamlamış insanların huzuru içindeydiler..

Şevki Dayı evinin kapısına geldiği zaman Ülkü'nün incecik sesini duydu.. Annesine bir şeyler soruyor, Güllü de ona şefkatle sevgiyle karşılık veriyordu.. Durdu, bir dakika dinledi. Sonra:

— İşte öğretmenimiz büyüyor, ne mutlu, dedi..

OKULCULUK OYNAYALIM!

YILLAR YILLLARI kovaladı. Beş yıl daha geçince Ülkü yedi yaşına geldi. O dersyılı başında kente okula yazılacaktı. Hiç belli etmiyordu sevincini Şevki Dayı.. Okulun arsası Şakir Ağa tarafından Derneğe hibe edilmiş, bankadaki okul hesabına açılan fon yükseldikçe yükselmişti.. Bir yandan kerestesi, tuğlası -yavaş yavaş- biriktirilirken, bir yandan da bankadaki hesabı kabartacak kaynaklar aranıyordu. Hiç umudetmedikleri köylüler, ummadıkları bağışlarda bulunmuşlardı. Okul parasından ayrı bir hesap da elektrik için açılmıştı.. Onun üzerine de konulan bağışlar kabardıkça kabarıyordu.

Dernek yararına o yaz büyük pehlivan güreşleri düzenlediler.. Üççamtepesi güreşler için biçilmiş kaftandı.. Gölgeli-

ği, suyuyla çevrenin en güzel mesire yeriydi.. Komşu köylerden de gelenlerle tepe mahşer yerine dönmüştü.. Memlekette ün yapmış birçok pehlivanlar katıldılar güreşlere.. Başa, başaltına, ortaya, küçük ortalara karınca kararınca ödüller konmuştu.. Başpehlivanlığı, komşu köyden Ayvaz Pehlivan kazanmıştı.. Çiftekaynak köyü, hep pehlivan çıkarırdı.. Er meydanlarının sayılı fırtınalarından Ayvaz Pehlivan, büyük bir erlik daha yapmış, başa konan parayı, olduğu gibi Keklikpınarı okulu için bağışlamıştı. Onu gören öbür pehlivanlar da haklarından vaz geçince beş bin lira, kasabadaki banka hesabına yatırıldı..

Böyle böyle kabarıyordu okul fonu..

■

BİR TEMMUZ öğlesinin bunaltan sıcağını yaşıyordu Keklikpınarı. Çok, buram buram bir sıcaktı her yer. Gölgelik ağaç altlarıyla, ev önleri birazcık serindi.

Büyük çınarın dibindeki köy çeşmesinin suyu gözle görülecek kadar azalmış, incelmişti. Köpekler, gölgeliklere çekilmişler, dilleri bir karış dışarıya uzamış, nefes nefese soluyorlardı. Hele kargaların hali görülecek şeydi.. Ağızları açık, sıcaktan bayginlık geçiriyorlardı. Küçücük kuşların da ağızları açıktı.. Sıcak günlerde bütün kuşların ağızları böyle açık olurdu nedense.. Korka korka çeşme başındaki birikinti sulara inen üç beyaz güvercin de vardı. Biraz aklından zoru olduğu söylenen Ümmü Kadın beslerdi onları.. Onlar da Ümmü Kadın'ı çok severler, avucundan mısır, buğday yerlerdi. Bembeyazdı tüyleri.. Bir tek lekeleri yoktu, süt gibiydiler..

Köyün kuytu yerindeki gölgelikte çocuklar oynaşıyorlardı.. Deminden beri sesleri geliyordu. Bazan ağlamalar da duyuluyordu. E, çocuk olur da ağlama olmaz mı? «Mızıkırdı» kimisi.. İyi söylesen de avunmazdı, fena söylesen de..

Elebaşları Filiz'di..

— Öff bıktım artık bu oyundan, diye bağırdı.. Hatice:

— Vallahi ben de bıktım abla, dedi..

— Madem ki hepimiz bıktık, başka bir oyun oynayalım..

— Ne oyunu oynasak, hepsini oynadık, kabak tadı verdi artık hepsi.

Çilli yüzlü Zinnur atıldı:

— Hadi körebe oynayalım..

— Deli kızın zoruna bak, dedi Filiz, biz bu oyunlardan bıktık diyoruz, o hâlâ körebe, diyor. Daha demin oynamadık mı körebeyi?

Mısır püskülü gibi sapsarı saçlarıylâ körebe, diyor. Daha demin oynamadık göre, lâfa karıştı:

— Bu Zinnur deli, deli Filiz abla, dedi..

— Sensin deli, göçmen kızı, diye lâfın altında kalmadı Zinnur..

— Durun canım hemen kavgaya başlamayalım.. Biz buraya kavga için toplanmadık, oyun oynamaya geldik.. Kav-

ga edeni, mızıkanı oyundan çıkarırım, anlaşıldı mı? Ağlamaklı seslerle şikâyetlenenlerin hepsinin birden sesi kesildi.

Yaradandan kınalı saçlı Kezban:

— Kaydırağa ne dersiniz? dedi.. Filiz:

— Ondan da gına geldi vallahi, dedi.. Zaten bu küçük Ayşe mızıkçısı yok mu, hep o kaydırağı bozar..

— İftira ediyorsun Filiz abla bana..

— Öyle değil mi çocuklar?. Hem çızgilere basar, hem de basmadım, diye zurna gibi ağlar.. Yalan mı çocuklar? Birden:

— Doğru, doğru Filiz abla, diye sesler yükseldi.. Ayşe, Filiz'in dediği gibi, «zurna gibi» ağlayarak bir kenara çekildi ve zırlamasına devam etti. Ama iyi yürekli ablaları Filiz:

— Biz buraya küsüşmeye gelmedik ki Ayşeci'ğim.. Hadi gel oyun başlayacak. dedi.. Önceleri nazlanan Ayşe de, Zinnur, kolundan tutup ortaya çekince gelir gibi yaptı, sonra da:

— Tutma kolumdan be, diye bağırdı..

Berber Ali'nin oğlu, babasının usturayla kazıdığı kafası parıldaya parıldaya söze katıldı:

— En iyisi yine köşekapmaca galiba? dedi..

— Köşekapmaca iyi oyundur ama, bu sıcakta koşunca ter içinde kalıyorum.. Annem beni «terliyorsun, hasta olursun» diye oyuna bile yollamıyor, diyerek lâfa karıştı Ömer de..

— Oğlum, dedi, berbar Ali'nin oğlu Süleyman, terli terli su içmezsen hasta olmazsın, annem öyle diyor, insan terleyince su içmemeliymiş..

Filiz:

— Sülüman doğru diyor.. Koşulu oyun oynamayalım.. Oturarak bir oyun oynayalım..

— Ben oturarak oyun bilmiyorum, dedi, göçmen kızı Asiye..

— Kaça kaç oynayalım..

— O çok çocukla oynanmıyor ki..

— Ya, sahi.. Kutu kutu da öyle.. En iyisini buldum.. Masal söyleyelim.. En iyi masal bilen çıksın anlatsın..

Bu teklife de dudak bükenler oldu.. Hepsi de çok tatlı şeylerdi.. Göçmen kızı dedikleri Asiye'nin çipil çipil mavi gözleri vardı.. Zinnur'un yeşil gözleri, yosunlu bataklık diplerini andırıyordu, yüzündeki çilleri ona daha başka bir güzellik veriyordu. Ama gözleri ışıl ışıl yanıyordu, zekiydi.. Hiçbiri okula gitmiyordu.. Yoktu ki okul, gitsinler..

Ülkü, onları uzun süreden beri dinliyordu.. Ağacın kalın gövdesini siper almış, hep onları dinlemişti.. Zinnur, Ayşe, Süleyman, Asiye, Filiz, Kezban, Ömer ve hiç söze karışmadan, konuşulanları dinleyen üç dört yaşındaki kızlı erkekli köy çocukları onu bir anda büyülemişti.. Annesi çamaşır yıkıyordu. Güllü anası onu çamaşıra yalaşığa sokmazdı, «sen öğretmen olacaksın» derdi hep ona.. Ülkü, küçük, çocuk zekâsiyle, bunun yanlış oldu-

ğunu sezinliyordu ama, anacığını da kıramıyordu. Bir keresinde «şimdi çamaşırları makinalar yıkıyor gızanım» demişti.. Nasıl şeydi çamaşır makinası? Eli kolu var mıydı? Nasıl sıkıyordu koca çarşafları?. Babası bir gün gazetede resmini de göstermişti ona..

Çocuklar iyice kızışmışlardı. Gürültü çoğalmıştı..

Masal söyleme de reddedilince, başka yapılacak bir şey kalmamıştı. Filiz canı sıkkın bir halde:

— Işte ben de eve gidiyorum, diyerek yürüdü.. Yürümesiyle de çığlık atması bir oldu:

— Aaaa!!. Ülkü abla buradaymış..

— Kim, kim?

— Ülkü Abla!. Ülkü Abla!.

Çocuklar bir anda çığlıklar ata ata ağacın gövdesini dolandılar, Ülkü, memnun memnun gülümsüyordu. Yakalandığına sevinmişti..

— Deminden beri sizleri dinliyorum çocuklar.. Hep kavga çıkarıyorsunuz.. Oy-

sa iyi çocuklar arkadaşlarıyla hiç kavga etmezler..

— Çocuklar da haklı Ülkü Abla.. Canları sıkılıyor.. Sonra hep aynı oyunlardan bıktılar..

Ülkü'nün onlara güzel bir sürprizi vardı:

— Hepiniz benim yanıma!. diye bağırdı..

Çocuklar patır patır koşuşarak Ülkü'nün çevresini sardılar. Hepsinin de ayakları çıplaktı. Ayağı pabuçlu çocuk yoktu.. Ülkü, çember içinde kalmıştı, bir çocuk çemberi içinde. Hepsi de can kulağıyla onu dinlemeye gelmişlerdi.. Acaba ne yapacaktı? Çocuk gözlerinde öyle bir merak ve bekleyiş vardı ki, Ülkü bile biran ne söyleyeceğini bilemedi.. Sonra kuvvetli bir sesle:

— Okulculuk oyunu oynayalım arkadaşlar..

Büyükleri yerlerinde zıp zıp zıplarken, küçük çelimsiz kız çocukları aptal aptal onlara bakıyorlardı..

Filiz:

— Çok güzel bir oyun galiba? Nereden öğrendin Ülkü abla? diye sordu.

— Biz babamla evde oynuyoruz. O öğretti bana. Bakın beni dinleyin, siz benim öğrencilerim olacaksınız.. Ben de sizin öğretmeniniz.. Razı mısınız?

Koro halinde, incecik bir ses yükseldi:

— Hadi hadi Ülkü abla.. Oynayalım..

— Oyunumuzun adı Okulculuk..

— Okulculuk ne demek Ülkü abla?

— Öğretmen ne demek Ülkü abla?

— Biz bu oyunu bilmiyoruz ki..

Çocukların peşpeşe sorduklarını cevapsız bırakmak olmazdı.

— Anlatacağım size çocuklar, öğreteceğim nasıl oynandığını.. Acele etmeyin bakayım.. Babam bana okulun ne olduğunu, öğretmenin kim olduğunu hep anlattı.. Babam o kadar güzel anlatır ki.. Ben onun anlattıklarına bayılırım.. O kadar güzel şeyler.. Ama bu oyun burada oynanmaz..

— Şu çınarın altına gidelim..

— Bizim evin önü daha gölge Ülkü abla..

— Zehra'ların bahçe olmaz mı?

— Durun, durun çocuklar.. Okul olacak güzel bir yer buldum.. İşte şu gölgelik, nar ağaçları var ya.. Ama nar ağaçlarını ellemek yok, e mi? Sonra Safinaz teyze hepimizi döver.. Anlaşıldı mı? Şu kokar ağaçtan süpürgelik kesin.. Sen Süleymanla Ömer, siz ikiniz çok güzel kesersiniz. Yaprakları bol olsun ki, iyi süpürülsün.. Siz de hepiniz taş toplayın bakalım.. Topladığınız taşları benim göstereceğim yere biriktirin.. Bana iki uzun tahta bulabilir misiniz çocuklar?

Zinnur:

— Bizim bahçede bir tane var, dedi..

— Hadi git getir onu..

— Bir tane de bizde var Ülkü abla..

— Hadi sen de onu getir Asiye.. Çabuk ama, koşun, acele edin..

Okul kuracağız, sınıfları belli edece-

ğiz, sıralarını yapacağız..

Çocuklar bir anda dört tarafa yayılmışlardı.. Kimi taş topluyor, kimi ucu testere gibi bağ bıçağıyla ağaç dalı kesiyordu.. Toplanan taşlar Ülkü'nün gösterdiği yerde birikirken, Zinnur genişçe bir tahtayı ucundan tutmuş getiriyordu. Arkasından Asiye sökün etti. O da bir tahta sürüklüyordu.. Ülkü:

— Yardım edin Asiye'ye Zinnur'a, diye bağırdı.. O küçücük, bacağını alamayan kızlar bile yardıma koştular..

Asiye:

— Getirdim öğretmenim, diyerek, tahtayı yere bıraktı..

— Yaşa Asiye çok iyi öğrencisin sen, dedi Ülkü..

— Ya ben, ben yaşamayayım mı? deyiverdi Zinnur..

— Elbet sen de yaşa.. Asiye kadar yaşa.. Şimdi bunları gösterdiğim yere götürün.. Durun, ağırca galiba, ben de yardım edeyim size..

Taşlar toplanırken Süleyman'la Ö

mer'in kokar ağaçtan kestikleri bol yapraklı dallar hazırdı..

— Şimdi de kırık mırık bir kova bulun da çeşmeden su alıp yerleri sulayalım. Süpürürken toz kalkmasın..

Ülkü'nün istediği, bir iki dakika içinde oldu.. Çocuklardan bazıları okul olacak alanı süpürürlerken, bir yandan da toprak sulanıyordu.. Çocuklar Ülkü ablalarının buyruğunda arılar gibi çalışıyorlardı. Nihayet Süleyman'la Ömer «tekmil» verdiler:

— Okul yeri tertemiz yapıldı öğretmenim..

— Aferin çocuklar, çok güzel olmuş..

— Bu taşları ne yapacağız Ülkü abla?

— Onu da tarif edeceğim.. Bana bir değnek verin bakayım çocuklar..

— Bu olur mu?

— Daha kalınca olsun..

— Ya bu?

— Olur, olur, çok güzel.. Tamam.. Şimdi ben okulumuzun sınırlarını çizece-

ğim. İşte çocuklar şuradan şuraya kadardır okulumuzun alanı.. Buraları bahçe duvarları.. Çocuklar hepiniz taş doldurun eteklerinize.. Benim yaptığım gibi, taşları zincir gibi yanyana koyun.. Çizdiğim çizgilerin üstüne.. Çarpuk çurpuk olmasın, dikkat edin.. Güzzel.. Tamam.. Filiz ablanız gibi düzenli koymaya çalışın.. Daha çabuk.. Gayret.. Az kaldı.. Asiye'nin koyduğu taşla okul ve bahçe duvarları meydana çıktı.. Peki çocuklar, okul ve duvarlar bitince şimdi neye sıra gelir?

Zinnur atıldı:

— Bahçeyi ağaçlamak lâzım..

Ülkü güldü:

— Haklısın küçüğüm ama, şimdi ağaç dikme mevsimi değil.. Yaz ayındayız, Temmuzdayız..

— Ama Ülkü Öğretmen, her şeyimiz sahici değil ki.. Bu süpürge diye kullandığımız kokar dallarını bile toprağa soksak ağacımız olur işte..

— Aklınla bin yaşa sen e mi? Çok doğru.. Peki.. Yapalım.. Çocuklar, şimdi

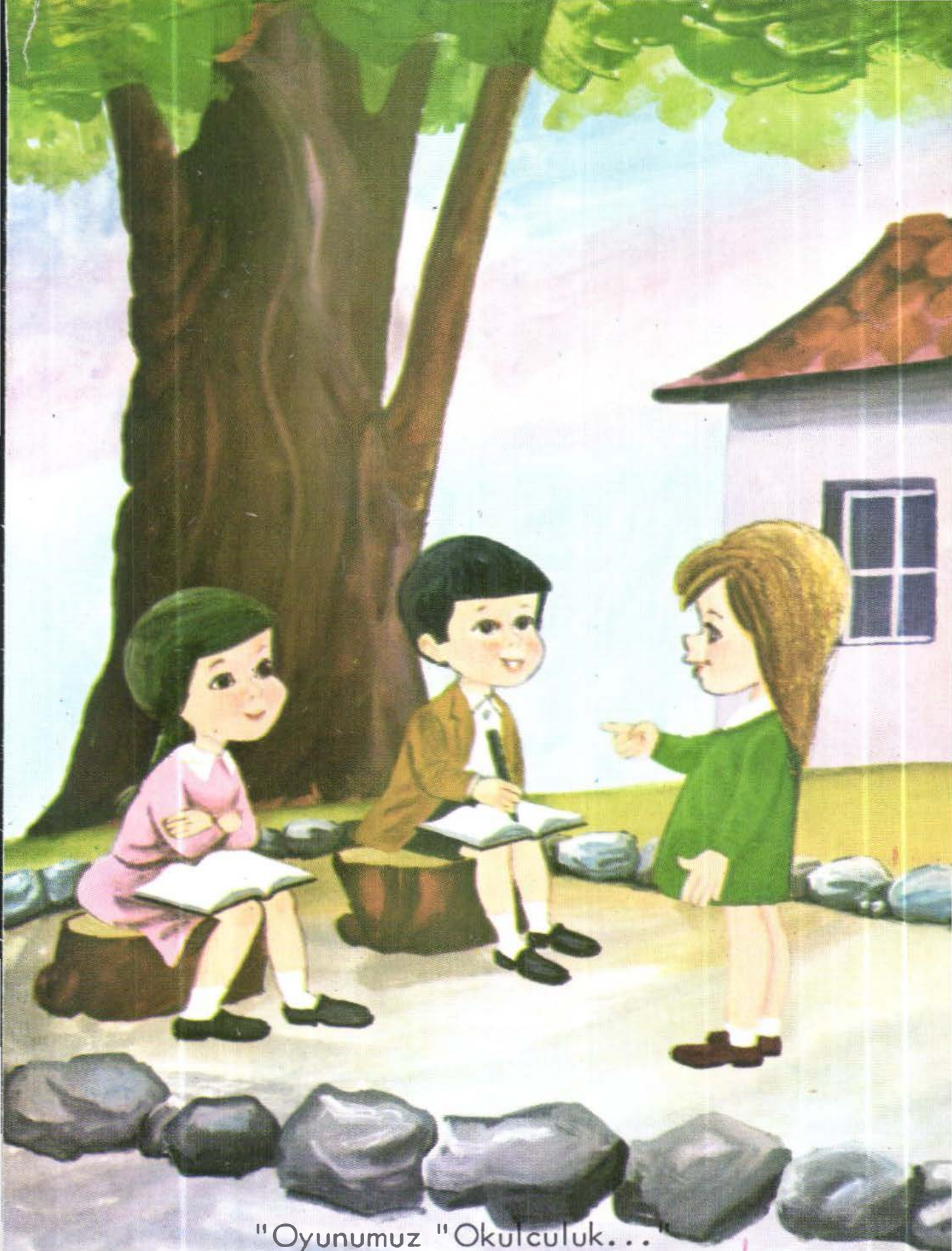

"Oyunumuz "Okulculuk...
Şimdi andımıza başlayalım:

de sınıfları belli edelim.. Öğretmen odası, müdür odası hep belli olacak.. Değneğimle şimdi onların yerlerini de çizeyim size..

Elindeki değneği, biraz önce sulandığı için yumuşak hale gelen toprağa sürerek yeni çizgiler çizmeye başlamıştı Ülkü..

— İşte sınıflar da çıktı meydana.. Burası Müdür, burası da Öğretmen odası.. Şimdi de şu küçük taşları benim dizdiğim gibi dizmeye başlayın bakalım!.

Başta Ülkü olmak üzere çocuklar hummalı bir çaba içindeydiler.. Yeni çizgileri en küçük taş parçalarıyla yeniden çiziyorlardı. Sınıfların pencereleri, kapıları bile unutulmamıştı.. Kapı ya da pencereye gelince taş konmuyordu.. Nihayet sınıflar da belli oldu.

Ülkü:

— Nasıl çocuklar, bu oyunu beğendiniz mi? diye sordu.. Hepsi birden:

— Çok beğendik Ülkü abla, diye cıvıldaştılar..

— Eh, çalışan insanlar daima biraz

da dinlenirler, çünkü, dinlenmek çalışanların hakkıdır.. Şimdi sırayla çeşmebaşına koşun ve ellerinizle yüzlerinizi yıkayın bakalım..

Ülkü, daha sözünü tamamlamamıştı ki, kuş sürüsü gibi bir çocuk bulutu, çeşmeye doğru uçuştu.. Bu oyunu çok sevdikleri her hallerinden belliydi.. Çünkü, en küçükler, suyla karışarak çamur haline gelmiş toprak bulaşıklarını yıkayamamışlar, büsbütün yüzlerine gözlerine sıvaştırmışlardı. Bu, biran önce oyun yerine dönmek telâşından meydana gelmişti. Ülkü, gülmemek için dudaklarını sıkıyordu.. Hele biri, en küçükleri Şehriye, çamuru öylesine yüzüne bulaştırmıştı ki, insan taş olsa gülerdi.. Ama Ülkü hiç oralı olmadı, belli etmedi Şehriye'nin komik bir halde olduğunu.. Arkadaşları da ondan aşağı kalmayacak durumdaydı. Hepsi de güya tertemiz olmuşlardı.

Onlar yerlerine dönünce, Ülkü:

— Sınıflar da tamam oldu.. Başka ne eksiğimiz var? diye sordu.

— Pencerelerin camları?.

— Hani kapının kanadı?

— Bilemediniz yine çocuklar.. Öğrencilerin oturmaları için hani sıralar?

— Aaa, sahi, diye cıvıldaştılar..

— Bu tahtalardan geçici sıralar yapacağız çocuklar, paramız olunca da sağlamlarını alırız, olur mu? Filiz, sen de bana yardımcı olursan, şu büyük taşları şuralara koyarız.. İki tahtamız olduğu için bütün öğrenciler iki sırada idare edecekler..

Ülkü, Filiz'le beraber, birbirinden uzak, tahta uzunluğundaki iki uca büyük taşları koydular.. Tahtayı da taşların üzerine uzattılar..

— İşte sınıf sıralarınız da hazır.. Şimdi öteki sırayı yerleştirelim.. İkinci sıra da oldu. Bu sıralarda oturacaksınız.. Küçükler ön sıraya geçsinler, büyükler ikinci sınıfa.. Ben de bu çınarın gövdesini karatahta olarak kullanacağım. Ben zil çalınca.... Birden duraladı Ülkü.. Aklına bir şey gelmişti, dudaklarında bir

gülümseme uçuştu..

— Çok büyük bir şeyi unutmuşuz çocuklar. Bir okulun en güzel süsü olan bir şeyimiz eksik.. Hiç zilsiz okul olur mu? Zil, çocuklar. Nasıl da unutmuşuz?. Durun buldum, onu da buldum. Zeynep en yakın senin evin.. Git anneden bir koyun çıngırağı al.. Biz sen gelinceye kadar derse ara veririz.. Daha doğrusu sen gelince başlarız. Çünkü daha derse başlamamıştık.

Zeynep koşuyor ve:

— Şimdi gelirim, diyordu, sakın derse başlamayın, nolur?

Ülkü de bu uğraşıdan memnundu.. Akşam babasına bir bir anlatacaktı olanları. «Ben öğretmenliğe başladım bile,» diyecekti de babasının yüreğini ağzına getirecekti. Annesi de memnun olurdu buna..

Zeynep, teker meker koşarak ve heyecan içinde kocaman bir çıngırağı çalarak geliyordu.. Nefes nefeseydi.. Soluk alamıyordu:

— Getirdim işte Ülkü ablacığım.. Kocaman, en büyüğünden bir koyun çıngırağı..

— Çok güzel, teşekkür ederim. Şimdi sınıflardan çıkın.. Yani şu şu taş çizgilerin üstünden atlayın.. Dağılın okulun bahçesine.. Ben çıngırağı, şey yani zili çalınca, koşarak gelecek, sınıfınıza oturacaksınız.. Oturduktan sonra gürültü etmek yasak.. Ben sınıfın kapısından girince, hepiniz birden ayağa kalkacak «Günaydın Öğretmenim» diyeceksiniz..

Çocukların hepsi birden:

— Ah ne güzel, ne güzel, diye bağrıştılar..

Ülkü:

— Haydi başlıyoruz deyince, bahçeye dağılın.. Başlıyoruz, dedi.

Çocuklar bir anda çil yavrusu gibi dağıldılar. Gülüyor, gülüyorlardı. Bahçe olarak kabul olunan taşlı çizgi içinde bir süre koşuştular.. Ebe bile oynadılar.. Fakat biraz sonra çıngırak sesi duyul-

du. Duyulur duyulmaz, bir göçmen kuş sürüsü gibi hepsi sınıfa doluştular ve neşeyle sıralarına oturdular...

Ülkü:

— Demin söylediklerimizi tekrarlayalım çocuklar.. Ben sınıfa girince, hep birlikte ayağa kalkacak ve... Ne diyecektiniz bana? Hatırlayın bakalım?.

Filiz başta olmak üzere beş altı çocuktan cevap çıktı:

— Günaydın Öğretmenim! diyeceğiz..

— Tamam, unutmamışsınız.. İşte ben sınıfa giriyorum.. Ülkü, büyük bir ciddiyetle ayağını kaldırarak, taş dizilmemiş, kapı diye bırakılmış taraftan güya sınıfa girdi. Çocukların hepsi «rappp» diye ayağa kalktılar ve bir ağızdan «Günaydın Öğretmenim» dediler. Ülkü tatlı bir sesle:

— Günaydın çocuklar! diye karşılık verdi. Buraya kadar çok düzgün gitti.. Ama bir kere daha tekrarlayalım, olmaz mı çocuklar? Hepsi dünden razıydılar..

Bir anda, yine çil yavrusu gibi bahçeye dağıldılar, yine koyun çıngırağı, yâni zil çalındı, hep birlikte, cıvıldaşan yavru kuşlar sürüsü misali, sınıfa doluştular.. Sessizce sıralarına oturdular. Ülkü içeriye adımını atar atmaz da yine:

— Günaydın Öğretmenim! diye bağırıştılar..

Ülkü:

— Buraya kadar çok güzel, dedi tekrar.. Şimdi öteki dersimize geçelim.. Babam bana çocukların her sabahki andını da öğretti. Ben de size öğreteceğim.. Ben, size «Günaydın çocuklar» dedikten sonra siz hep bir ağızdan şu andı söyleyeceksiniz:

«Türküm, doğruyum, çalışkanım... Yasam, küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak.. Yurdumu, ulusumu özümden çok sevmektir. Ülküm, yükselmek, ileri gitmektir. Varlığım, Türk varlığına armağan olsun!»

Anladınız mı? Hiç bir ses çıkmadı koca sınıftan.. Ülkü, gülerek:

— Tabii, çok uzun değil mi? dedi.

Çocuklar:

— Uzun ama ezberleriz, dediler..

— Öyleyse, ben söyleyeyim, siz de benim söylediklerimi tekrarlayın, o zaman kolayca ezberlemiş olursunuz.. Başlıyorum çocuklar..

— Başla öğretmenim, hazırız, dediler kuşlar.. Ülkü de başladı:

— Türküm.. Hepsi birden:

— Türküm!. diye tekrarladılar..

— Doğruyum!.

— Doğruyum!.

— Çalışkanım!.

— Çalışkanım!.

— Yasam!.

— Yasam!.

Köyün bu küçük alanında cıvıldaşan kuşlar gibi, ilkokul çocuklarının bu ünlü andı yankılanıyordu.. Başlarını pencerelerden çıkaranlar, hayret ve hayranlıkla, bu, bir anlam veremedikleri oyuna bakı-

yorlardı.. Evlerdekilerin çoğunluğu işe gidemeyen yaşlılarla, bu yaz işlerini erken bitirenlerdi.. Çocukların sesleri, ta kahveden de duyuluyordu..

Şevki Dayı, tavla, kâğıt oyunlarını sevmediği için, oynayanların yanlarından kaçar, asmalı çardak altında kendisine gölge ve kuytu bir masa seçerdi.. Zaten kahvenin bahçesinde üç tane çarpık ayaklı masayla, yedi sekiz tane gıcırtılı iskemle bulunurdu. Şevki Dayı, birden çocukların sesleriyle dalgınlığından uyandı:

— Bu, Ülkü'nün sesi, dedi.. Çocuk korosu devam ediyordu:

— Küçüklerimi korumak!..
— Küçüklerimi korumak!..
— Büyüklerimi saymak!..
— Büyüklerimi saymak!..

Şevki Dayı'nın içi bir tuhaf olmuştu.. İncecik seslerin korosu köyün içinde çın çın çınlıyordu.. Şevki Dayı yerinde duramadı.. Kalktı iskemlesinden.. Âdeta koşar adımlarla seslerin geldiği yöne yürüdü.. Yolu dönünce, Safinaz kadının balı-

çesindeki çocuk kalabalığını gördü.. Ülkü ayakta duruyor, çocuklar sıralarda oturuyorlardı:

— Ülküm okulu kurmuş bile, diye içi titredi.. Bir ağacı siper alarak onları dinlemeye koyuldu:

— Ülküm, yükselmek, ileri gitmektir..

Çocuklar bir ağızdan bir duayı andıran cümleyi tekrarladılar:

— Ülküm, yükselmek, ileri gitmektir!.

— Çok doğru, diye söylendi Şevki Dayı.. Gözleri dolu dolu olmuştu..

— Benim ülküm de bu, dedi. Ülküm'e yükselmek, ileri gitmek ülküsü aşılıyorum.. Bu fidan, yarın köklü bir ağaç olacak.. Yıllar geçince de büyük bir çınar.. Bilgi çınarı.. Hani gazetelerde resmini gördüğümüz, kitaplarda okuduğumuz yüzyıllık çınarlar gibi... Heybetli görünüşüyle saygı verecek..

— Varlığım, Türk varlığına armağan olsun!..

— Varlığım, Türk varlığına armağan olsun!..

Şevki Dayı, gizlendiği ağaç arkasında artık gözyaşlarını tutamıyor, sıcak sıcak inen gözyaşlarına aldırmıyordu. Aksınlardı, bol bol aksınlardı.. O, bugünler için yaşamamış mıydı? Bugün denemesi, yarın gerçeği olurdu.. Nereden de aklına gelmiş çocuğun, okulculuk oynamak? Ne de olsa ruhuna yeretti onun, okul ve öğretmen.. Ah, şu yıllar geçmek bilmiyordu.. Ülkü'sünü böyle ayakta, gerçekten bir öğretmen olarak ders verirken görebilecek miydi?

Çocuklar şimdi, andın son parçasını tekrarlıyorlardı:

— Varlığım, Türk varlığına armağan olsun!..

Ülkü'nün incecik sesinden sonra, bir sözbirliği tekrarladı bunu:

— Varlığım, Türk varlığına armağan olsun!..

Şevki Dayı, ağaç arkasından çıkıver-

di. Ayakta olduğu için ilk kez Ülkü görmüştü babasını..

— Okulculuk oynuyoruz baba, dedi..

— Anladım.. Zaten deminden beri sizi dinliyorum ben de.. Sesiniz ta kahveye kadar geliyor..

— Ta oraya kadar geliyor mu sahi?

— Elbet kızım, bir çok çocuk bağırınca, ses büyüyor..

Çocuklar, yarı anlar, yarı anlamaz bakışlarla babayla kızın konuşmalarını dinliyorlardı..

— Çok güzel, beğendim.. Hadi siz oyununuza devam edin çocuklar..

— Yok, bugünlük bu kadar yetişir, dedi Ülkü..

Bu söze bütün sınıftakiler baş kaldırdılar:

— Oynayalım, okulculuk oynayalım.. Çok hoşumuza gitti, oynayalım Ülkü abla..

Çocuklar o kadar candan yalvarıyorlardı ki, Ülkü da oyuna devamı uygun buldu. Babası:

— Mademki istiyorlar, oynayın kızım, hadi ben gidiyorum, oyununuzu bozmuş olmayayım sizin, dedi.

Şevki Dayı, kendisini suçlu saydı aralarına girmekle.. Kahveye döndü.. Masası, bıraktığı gibiydi. Biraz sonra, «okulculuk oyunu »nun söz korosu yine başlamıştı.. «Ülkü, çocuklara yarıda kalan dersini tamamlatıyor» diyerek güldü.. Safinaz kadının bahçesinden yükselen sesler, şimdi büsbütün tizleşmişti. Şevki Dayı:

— Çocuklar.. Verimli topraklar.. Güzel ekersen, güzel biçersin, diye düşünüyordu.. Deminki tutuk halleri geçti, gitti.. Andı ne kadar pürüzsüz söylüyorlar.

— Yasam küçüklerimi sevmek!.

— Yasam küçüklerimi sevmek!.

MERDİVENİN İLK BASAMAĞI

GÜNLER sular gibi aktı.. Okulculuk oyunlarının üzerinden bir yaz geçti.. Bir gün babası:

— Güllü Ülkü'yü de hazırla, bugün düğün için köye gelecek minibüsle kasabaya inelim, ilkokulların açılması yaklaştı.. Ne gibi belgeler istiyorlar, okuldan bi yol soralım.. Hem de odaya bakalım, dediği zaman Ülkü, karşı küçük odada gazeteden bir iki satır sökmeye çalışıyordu.. Babasının söylediklerini duymuştu. Küçük yüreciği sanki bir kuş olmuş, canevinde pır pır pır, diye uçmaya çalışmıştı..

— Okullar mı başlıyor baba? diye bir çığlık attı ki, Şevki Dayı boş bulunup yerinden zıpladı:

— Tuh tuh, az daha küçük dilimi yutturacaktın bana Ülkü.. Yarına kalmasın kızım, bugün Nuri'lerin düğünü için gelenler olacakmış, sonra yarın tekrar gelecek, getirdiklerini alacakmış minibüs.. Biz de onunla kasabaya iner, bir gece Cemal'lerde kalır, okul işini, ev işini becermeye çalışırız.

Biraz sonra üçü de evden çıkmışlardı.

Çantayı Şevki Dayı, sepeti Ülkü taşıyordu. Bir solukta kahvenin önüne çıktılar. Minibüs kahve önünde duruyordu.. Şöför, kahvesini yudumluyordu. Minibüsün içi dolmuştu. Şöför mahalli boştu.. Şöför:

— Öne binin, hemen kaçacağız, dedi..

Önce Şevki Dayı, sonra Güllü ve daracık kalan yere de Ülkü oturdu.. Oysa o, daracık bir yerde değil, minibüsün üzerinde bile seyahat edebilirdi, okula yazılmaya gidiyordu.. Yıllarca adını duya duya, hasretini çektiği okula.. Şevki Dayı'nın yüreği hamam tokmağı gibi güm güm vuruyordu..

Kahve fincanının dibini şöyle bir karıştırdıktan sonra telveyi de midesine indiren şöför, kahve bahçesinde oturanlara:

— Hoşçakalın ağalar, diyerek, bir sıçrayışta direksiyona geçti.. Gaza basınca, koca minibüs bir geyik gibi öne atıldı.. Kornayı devamlı basıyor, köyü korna sesleri çınlatıyordu. Tozlu patikayı biti-

rince, asfalt yola çıktılar. Minibüs şimdi tozu dumana katıyor, sanki Ülkü'yü biran önce okuluna kavuşturmak için acele ediyordu. Üçü de mutluydular minibüste.. Arka koltuklarda oturanların hiç birisinin sesi çıkmıyor, sadece araba lâstiklerinin asfaltta vınlaması duyuluyordu..

«Yol gidildikçe tükenir» diyen atasözünün hakkı varmış.. Kasabaya girdikleri zaman, Güllü kadın, «Kısacık yolmuş» diye düşünürken, Şevki Dayı «Amma uzun yolmuş», Ülkü'yse «Yollar bitmeyecek sandım» diyorlardı içlerinden..

Üçlü konuk kafilesi, yakın akrabaları Cemal'lerin evini bilirlerdi. Her zaman gelip kondukları, yakın ve sıcak bir akraba eviydi burası..

Zile bastıkları zaman, holde duyulan ayak seslerinden hemen sonra kapı açılıverdi. Cemal'in hanımı Mürüvvet:

— Ooo, hoşgeldiniz, hoşgeldiniz! diyerek sevincini belli etti.. İçeriye de:

— Bak kimler geldi Cemal! diye ba-

ğırdı.. Cemal de yalın ayak seğirtmişti hole:

— Safalar getirdiniz Şevki ağabey, dedi..

Şevki Dayı ile Güllü ve Ülkü'nün ellerini sıktı.. Uzun uzun salladı.. Şevki Dayı:

— Biz Ülkü'yle girmeyelim. Güllü otursun, şöyle bir okula kadar gidelim biz, dedi..

— Canım ağabey, nasıl olsa gidersiniz.. Gel bir yorgunluk kahvesi içelim seninle karşı karşıya..

— Gelince içeriz..

— Gelince olur mu canım? Hem yemekten sonra ben de gelirim.. Öğleden sonraya kalsın okul işi..

— Haydi öyle olsun.. Bunda da bir hayır vardır..

Ayakkabılarını çıkararak, ev sahiplerinin verdikleri terlikleri ayaklarına geçirdiler..

— Gel ağabey, sen şu yastığı da arkana koy, bir dayan, ne de olsa yol yor-

gunusunuz.. Sen de yenge şuraya buyurmaz mısın? Ülkü!. Ooo, koca abla olmuşsun be.. Görmeyeli bayağ büyümüş kızımız.. Şevki Dayı, arkasına Cemal tarafından sıkıştırılan yastığa iyice yaslanarak:

— Eee, ne var ne yok Cemal? diye sordu..

— Ben biliyorum, şimdi o iş için meraktasın, için içini yiyor.

— Aman Cemal beni meraktan çatlatma, oda işi oldu mu?

— Hem de nasıl? Okulun sanki karşısında.. Kutu gibi bir oda.. Mutbağı da var..

■

ŞEVKİ DAYI, Cemalin tuttuğu ve ilk aylığını verdiği odayı çok beğenmiş olacak ki:

— Güllü, gayrı bu kış ben de köye gitmem diyordu..

Cemal:

— Elbet be ağabey, dedi.. Artık kö-

ye kıştan gitmece yok. Yazdan yaza köy..

— Canım, gider, şöyle eve göz kulak olur, davarlarla alâkadar olurum.. Hayvanları Muhtarınkine katarız, beraberce tımarlanırlar, beslenirler..

Güllü:

— Bi kadının efendisi yanında olmalı, dedi.. Ben bi kadınlığımla her işin uhdesinden gelemem..

Mürüvvet:

— A vallahi ne iyi ettiniz de Ülkü'yü okutmaya karar verdiniz. Onun okuması olmasaydı, hasret gidecektik birbirimize, diyor, samimî bir sevinçle uçuyordu.

Odaya ayrı bir merdivenle çıkılıyordu.. Altında ev sahibi vardı, emekli bir Polis memuru.. Ama onları istemezlerse bir yıl göremezlerdi. Âdeta «müstakil bir oda»ydı burası..

Bir kaç gün sonra taşınmak kararıyla doğruca okula gittiler. Fotoğraf, pul, zarf, aşı kâğıdı, oturma belgesi gibi ev-

rakı hazırlamak için. Şevki Dayı ve Ülkü ayrılarak Sağlık Müdürlüğü'ne, aşı için gittiler. Ama önce fotoğraf çektirmek lâzımmış.. Aşı kâğıdına resim yapıştırmak istermiş..

Akşam geç vakit eve döndükleri zaman, epey yorulmuşlardı. Ama bütün istenilenleri yapmışlar, hatta mahalle kütüğüne kayıtlanmışlardı. «İkametgâh ilmühaberi» başka türlü çıkmazmış..

Cemal'ler, onları yemekten sonra açıkhava sinemasına götürdüler.. Sinemada Şevki Dayı, hasis zengin Şakir Ağa'yı hatırladı. Karınca gibi insan kaynaşıyordu sinemada.. O, daha küçüğünü yaptıracaktı, kârı daha az olurdu elbet.. Şakir Ağanın tatlı paracıkları uçup gitmişti.. Ama Keklikpınarı Okulu'nun arsası belli olmuştu ya..

Vur-kır feryatları arasında, seyredilen filmin ne olduğunu anlamadan dönüp eve geldiler.. Gürkaynak âilesi o gece yumuşacık yataklarında, bir deliksiz «şe-

hir» uykusu uyudular. Ne sabaha kadar köpekler uludu, ne de eşekler anırdı..

■

GAZİ İLKOKULU'NA yazıldı Ülkü.. 66 No.yı verdiler.. Sınıfı I-C'ydi.. Alınacak kitap defter ve çantasıyla, okul önlüğü kumaşı için çarşıya çıktılar.. Cemal'se işine gitmişti.. Üç gün sonra 15 Eylül de okul açılacaktı.. Mürüvvet hanım dikiş bilirdi. Yeni aldıkları el makinesinde bir güzel dikti. Ülkü'nün önlüğünü ki, değme bir terzi bile bu kadar başarı sağlayamazdı.. Örnek olarak komşu kızı Çiğdem'in önlüğü alındı.. Şevki efendi deniz kenarındaki kahveden eve dönünce, önlüğüyle onu bekleyen Ülkü'sünü karşısında buldu.. Aman yarabbi.. Ülkü müydü bu? Bir perikızı olmuştu sanki.. Beyaz yakasıyla, pırıl pırıl parlayan bu önlük, onu okullu kızların en güzeli yapmıştı..

— Ne kadar güzelmiş kızım, diye

Güllü de içinden az buz memnunluk duymamıştı, hani..

O gece de konuk kaldıktan sonra, eve öteberi eşya taşımak, davarları yerleştirmek için köye döndüler..

■

KÖYE GİDİP döndükten sonra bir 15 Eylül sabahı, Gürkaynak'ların evleri görülecek şeydi.. Ülkü, erkenden kalkmış, önlüğünü giymiş, çantasını yeni baştan silmişti.

Aceleyle yapılan bir kahvaltıdan sonra, Şevki Dayı Ülkü'yü alarak Gazi İlkokulu'nun yolunu tuttu. Okul eve o kadar yakındı ki, öğleleri bile yemeğe gelebilecekti Ülkü.. Okulun bahçesi bir çiçek bahçesini andırıyordu.. Ülkü gibi yeni başlayanlarla, üst sınıftaki çocuklar bir anda birbirlerine kaynaşıverdiler.

Birden bir düdük öttü.. Ortada yüksekçe bir kürsü vardı.. Oraya çıkan, kır saçlı bir öğretmen:

— Çocuklar, beni dinleyin! dedi.. Sınıfını ve şubelerini okuduklarım, işaret ettiğim yerde arka arkaya ikili sıra olacaklar.. Önce beşinci sınıftan başlayacağım..

Okul Müdürü, kürsüdeki hoparlörden bağırdıkça çantalarını sallaya sallaya çocuklar koşuşuyor, gösterilen yerde dizi oluyorlardı..

Sınıflar küçüldükçe, sıra Ülkü'nün sınıfına gelmişti..

Müdür:

— Birinci sınıf I-C, deyince, önce Ülkü koştu.. Gözleri babasını arıyordu.. İkili dizinin başına geçti, durdu.. Sonra babasına elini salladı..

Sonra tekrar Müdür'ün hoparlörde sesi gürledi:

— Gazi İlkokulu dikkat!. Bayrağımız çekilirken İstiklâl marşımızı söyleyeceğiz.. Birinci sınıflar da arkadaşları söylerken söyleyecekler.. Ben komut vereceğim.. Başla..

Bayrak direğe çekilirken hep bir ağızdan söylenen İstiklâl marşı, Şevki Dayıya çok eskide kalan öğrencilik yıllarını hatırlatmıştı.. O anda, tıpkı bugünkü gibi, onu okula götürerek böyle bekleyen babasını hatırladı. Bayrağın mı, marşın mı, yoksa babasının hatırasının mı etkisiyle olduğunu pek kestiremediği bir topaç, boğazına düğümlendi, kaldı..

«Öğretmen Ülkü okuluna başlıyor» diye söylendi.

Ülkü'nün başında bulunduğu sıra yürüyüşe geçti. İlk adımını babasına bakarak atmıştı Ülkücük.. Zaten her adımını onun dilediği biçimde atmak değil miydi amacı?

Şevki Dayı, onun el salladığını görür gibi oldu. Sırasıyla kaybolduğu zaman, Şevki Dayı onu yeniden kazandığına inandı.

— Merdivenin ilk basamağına ayak bastın Ülkü!. diye söylendi.. Babam ne demişti, yâni deden, Cemal Ağa: «Bir şeye başlamak, bitirmek demektir.»

Bilmem kaçıncı kez gözleri sulanmıştı bugün..

■

HAMDİ BABA'NIN ÖLÜMÜ

ŞEVKİ DAYI'NIN bir ayağı köydeydi, bir, kasabada oturup Ülkü'sü ve Güllü'süyle avunuyordu; bir köye gidip, eve bakıyor, Muhtar'ın ahırına konan davarları gözden geçiriyordu. Köye döndüğü zaman kahvede ayak ayak üstüne atarak bir oturuyordu ki, kahvedekiler:

— Köy ağası demezsin Şevki'ye, şehirbeyi olmuş, derler sonra da kıskıs gülerlerdi. Oysa, onun memnunluktan böyle yaptığını nasıl bilebilirlerdi? Çocuk okutmuyorlardı ki?

İmamın bile dikkatini çekmişti de bir gün Şevki'ye takılmıştı:

— Ne o Şevki efendi şeherde hep böyle mi oturuyorlar?

— Nasıl yani?

— Böyle kabara, kabara..

— İmam, imam, imamlığını bil, beninile zeklenmeye mi kalktın sende..

— Kızma be Şevki efendi, hoşuma gitti, dersem inan..

— Bana bak imam, senin ister hoşuna gitsin, ister gitmesin, kasabada çocuk okutanlar böyle oturur..

— Yaa!.

— Evet imam efendi kardeşim, hele bi yol şu köydeki okulu yapalım.. Sen de böyle oturacaksın..

— Bilmem ama, ben böyle oturmam her hal..

— Yahu, bir oturmak işi çıkardınız. Siz de oturun, engel olan mı var?

— Kızma be ağam, şaka takıldık işte..

— Asıl sen, bu kahvede bana kem gözle bakanlar olursa, onlara demelisin ki, «Kolay mı, kasabada çocuk okutuyor.. Çok akıllılık da ediyor.. Bizim bebeler hep cahil kalacak, onunki okuyacak.. Eh, herkesin çocuğu okumaz helbet.. Ama Ül-

kü okuyacak.. Annadın mı, o-ku-ya-cak.. Ahdim var, andım var. Tamam mı?» diyor Şevki Dayı demelisin..

İmam efendi söylediğine söyleyeceğine pişman olmuştu Sonra kahveciye seslendi:

— Oğlum. Şevki efendiye benden bir okkalı.

— Yo, canım zahmet etme, diye karşı çıktı Şevki Dayı..

— Bi kahvemi içmezsen koyvermem seni kasabaya..

— Peki hadi öyle olsun bakalım.. Artık şu okul işini ön plana alsak.. Ankara'ya mı gitmek lâzım.. Ne lâzımsa yapalım imamcığım..

— E artık bu yıl geçti. Havalar bundan sonra kötüler. Bahar gelince, aramızdan bir heyet seçelim de Ankara'ya bi varalım..

— Belki Ankara'ya gitmeden de olur.. Vali bey bize söz vermişti ya..

— Ha sana möhim bi haberim var.. Şakir Ağa var ya, diyormuş ki, ben ar-

sayı onlara uyutmak, körletmek için vermedim.. Eğer önümüzdeki yıl da başlamazlarsa, ben arsamı geri isterim..

— Vay hasis zenginimiz vay. Demek böyle.. Güvenilir kişiler mi söylediler sana bunu?.

— Canım, Muhtara da söylemiş, Sığırtmaçların Cefer'e de..

— Ben köyde yokum, diye yapar bu fiyakaları o.. Bir karşıma çıkarsa fiyakasını bozarım onun..

— Uzağa gitmeye ne hacet Şevki, Şakir Ağa ta kahve ocağının dibinde oturuyor.. Her hal seni gördü de oralara sindi..

— Dur öyleyse, tilkiyi şimdi ben ininden çıkarırım..

Şevki Dayı yüksek sesle bağırdı:

— Şakir Ağa!. Şakir Ağa, gelsene bi kahve içelim..

Şakir Ağa'nın metin olmaya çalıştığı bir sesle cevap verdiğini duydu:

— Biz kahvemizi içtik, teşekkür ederiz..

— Yok canım şöyle bi görüşmek için olsun gel..

Hiç ses çıkmadı içeriden.. İmam:

— Yüzü yok, diyordu, gördün mü, yanına bile gelemiyor.. Hele beni de senin yanında görünce..

— E, o gelmezse biz gideriz onun ayağına..

İmam, pek maraza çıksın istemiyordu.. Biraz gönülsüz, Şevki Dayı'nın peşine takıldı. Ayakları geri geri gidiyordu. Patavatsız insandı Şakir Ağa.. Bir şey söyler, din adamlığı haysiyetini yaralardı. O zaman ya yutmak, ya da savaşmak, uğraşmak gerekirdi elin zenginiyle.. Üstelik Şakir Ağa'yı hiç kızdırmak da işine gelmiyordu.. Eh, malum ya, köyün ileri geleni, hem zengini.. Bir defa Şevki'nin peşine takılmış, ocağın köşesine âdeta saklanmış gibi duran ağanın yanına varmışlardı bile.. Şevki Dayı:

— Merhaba Şakir Ağa, dedi..

— Merhaba.. Kasabayı sevince, bizim köyü boşladın..

— Ben mi boşladım?. Boşlasam, zırt zırt gelir miyim köye?. Hem sonra oğlum, benim kafamı kesseler, kanımı «ben köylüyüm» diye akar.. Biz köylülüğümüzle iftihar ederiz, bazıları gibi değiliz..

Bütün kahvedekiler, Şevki Dayı'nın bu, yüksek perdeden söylediği sözlere ister istemez kulak kabartmışlardı Sinirli bir hava esiyordu..

Kurnaz bir insan olan Şakir Ağa sordu:

— E, nasıl yavru okuyor mu bari?

— Elbet okuyacak.. Babasının kızı o..

— Bunca zahmet, emek, masraf havaya gitmese bari.. Kolay mı şehirde çocuk okutmak?

— İyi dedin ağam.. Işte daha önceleri uyansaydık da şu köye bi okul becerseydik, ne bu kadar param giderdi, ne de bu zahmetlere girerdik çoluk çocuk..

— Orası benim kabahatim değil, dedi Şakir Ağa..

— Senin değil, benim değil.. Kimin

ya suç? Her halde Eğitim Bakanı'nın değil..

— Onun suçu yok mu sanıyorsun?

— Yok ya, artık en küçük köye bile onlar mı okul kuracak? Her şeyi onlardan beklemek olur mu?

— Sen de onlardan yanasın galiba?

— Ben kimseden yana değilim ağam, ben, benden yanayım.

Kahvenin ta en dibindeki masadan bir ses yükseldi:

— Hay ağzın dert görmesin Şevki Dayı!. İşte güzel söz, diye buna derler.. Şevki Dayının hakkı var Şakir Ağa!.

Kamuoyu-ama bir kahvehane dolusu halkın- Şevki Dayının tarafındaydı.

Bunu farkeden Şakir Ağa:

— Tok sözlü olmak iyidir, dedi.. Tabii, yerinde söylenirse..

Kahvenin yine aynı masasından, bu sefer daha kalın bir ses gürledi:

— Şevki Dayı, hem tok sözlüdür, hem de söylediği sözün nereye varacağını bilir..

Şakir Ağa hiç karşılık vermedi. Hücum sırasının geldiğini anlayınca Şevki Dayı taşı gediğine koydu:

— Kulağıma bi şeyler geliyor ağam..

— Ne geliyormuş ki?

— Güya, arsayı verdiğine pişman olmuşsun, geri istermişsin..

Şakir Ağa, bu soruya doğrudan doğruya karşılık vermedi.. Dolambaçlı yolu seçti:

— Kimden duydun?

— Duydum..

— İnandın mı?

— İşime gelmedi..

— İşine gelseydi inanacaktın demek?

— Elbet.. Sen de ayni şeyi yapmaz mıydın?

Şakir Ağa, temkinli gidiyordu:

— Her duyduğuna inanma Şevki.. Dostum var, düşmanım var..

— Herkesin de öyle..

— Kulağına gelen neymiş?

— Şu arsa için, dedik ya..

ya suç? Her halde Eğitim Bakanı'nın değil..

— Onun suçu yok mu sanıyorsun?

— Yok ya, artık en küçük köye bile onlar mı okul kuracak? Her şeyi onlardan beklemek olur mu?

— Sen de onlardan yanasın galiba?

— Ben kimseden yana değilim ağam, ben, benden yanayım.

Kahvenin ta en dibindeki masadan bir ses yükseldi:

— Hay ağzın dert görmesin Şevki Dayı!. İşte güzel söz, diye buna derler.. Şevki Dayının hakkı var Şakir Ağa!.

Kamuoyu-ama bir kahvehane dolusu halkın- Şevki Dayının tarafındaydı.

Bunu farkeden Şakir Ağa:

— Tok sözlü olmak iyidir, dedi.. Tabii, yerinde söylenirse..

Kahvenin yine aynı masasından, bu sefer daha kalın bir ses gürledi:

— Şevki Dayı, hem tok sözlüdür, hem de söylediği sözün nereye varacağını bilir..

Şakir Ağa hiç karşılık vermedi. Hücum sırasının geldiğini anlayınca Şevki Dayı taşı gediğine koydu:

— Kulağıma bi şeyler geliyor ağam..

— Ne geliyormuş ki?

— Güya, arsayı verdiğine pişman olmuşsun, geri istermişsin..

Şakir Ağa, bu soruya doğrudan doğruya karşılık vermedi.. Dolambaçlı yolu seçti:

— Kimden duydun?

— Duydum..

— İnandın mı?

— İşime gelmedi..

— İşine gelseydi inanacaktın demek?

— Elbet.. Sen de ayni şeyi yapmaz mıydın?

Şakir Ağa, temkinli gidiyordu:

— Her duyduğuna inanma Şevki.. Dostum var, düşmanım var..

— Herkesin de öyle..

— Kulağına gelen neymiş?

— Şu arsa için, dedik ya..

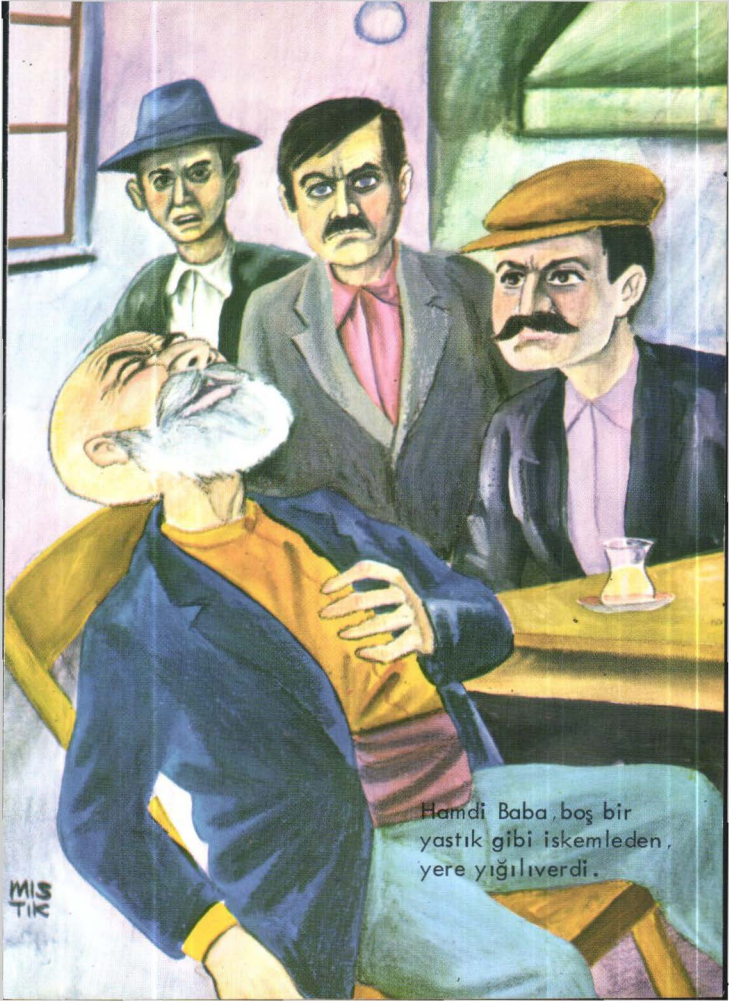
Hamdi Baba, boş bir yastık gibi iskemleden, yere yığılıverdi.
MISTIK

— Ha.. İyi ki açtın.. Hani yahu okul?

— Okul yerinden fışkırmayacak ki.. Yaparsak yapılacak.. Hem sen de Dernek üyesisin.. Ne faaliyet gösterdik ki yapılsın?. Bir gece de mantar gibi bitmezki yerden.. Demin İmam efendiyle de ayni şeyi konuştuk.. Gidelim büyük makamlarla konuşalım gayrı.. Bunun projeleri var.. Planı yapılacak.. Onaylanacak.. Herkes kendi cebinden, bi Ankara'ya varalım.. Şimdiye kadar para meselesi için beklemedik mi? Sen de biliyorsun.. Hem böyle olduğunu biliyorsun, hem de şurda burda «hâlâ yapılmadı okul, ben arsamı geri alacağım» der, durursun.. Yakışır mı bu sana Şakir Ağa?

Kahvede buz gibi bir sessizlik oldu.. Şakir Ağa da afallamıştı..

— Kim demiş öyle, kim demiş öyle? diye cevap bulmaya vakit kazanıyordu. Fakat Şevki Dayı kâğıdı açık oynamış, bildiklerini bir kalemde sıralayıvermişti.

— Ben sinama yapsaydım, şimdi iki okul parası çıkarırdım.

— Evet doğru, çıkarırdın ama, küflülerinin yanına katardın, çıkarıp da, yahu eliniz darda, alın şu bankonotları da yapıverin köyün okulunu der miydin?

— Var mı böyle enayi? diye parladı Şakir Ağa..

Etraftan:

— Ayıp Şakir Ağa, ayıp, diye bağırdılar.. Böylesine enayi demezler «hamiyet sahibi insan» derler..

,Bunu, kapının yanında oturan, aksaçlı, eski «dava vekillerinden» Hamdi Baba söylemişti.. Hem de kelimelerin üstüne basa basa.. Söz söyleyecek gücü kalmamıştı.. Eskilerin «kadidi çıkmış» diye tanımladıkları bir hali vardı.. Sık sık hastalandığı için her zaman evinden çıkmaz, kendisini iyi hissederse, kahveye kadar gelirdi.. Kalbi vardı, yol yürümesini yasaklamışlardı doktorlar.. Hele heyecan hiç iyi değildi Hamdi baba için.. O incecik sesiyle bağırmış, yüreği güm güm at-

maya başlamıştı.. Öfke baldan tatlıydı..

Arkasını da getirdi Hamdi Baba:

— Şimdi zenginler yalnız kendi keselerini doldurmak için kazanıyorlar.. Bir iki kalburüstü zenginimiz dışında, kaç zengin birleşip bir vakıf kuruyor? Eskiler öyle miydi? Bu gün hayran kaldığımız vakıflarımız hep bu zenginlerimiz tarafından hediye edilmiş vatana.. Şimdi bizim Şakir Ağa kalkmış, boklu arsasını bağışladı, diye neredeyse boynumuza halkayı takacak..

Kahveci başta olmak üzere, onun hastalığını bilenler. hemen çevresine toplanarak:

— Yapma Hamdi Baba, etme Hamdi Baba!. diye ihtiyarı yatıştırmaya çalışıyorlardı. Şakir Ağa «şimdi bu belâ da nereden çıktı?» diye düşünüyordu. Ama kahvedekilere rezil olmak vardı. Onun için bir şeyler söylemesi lâzımdı:

— Tabii, el kesesinden hsan etmek çok kolaymış. Biz paraları, toprağı, tarlayı eşip çıkarmıyoruz.. Eşşek gibi çalı-

şıyoruz da öyle kazanıyoruz..

Hamdi Baba'nın öfkesi tutmuştu artık:

— Hadi canım sen de! diye köpürdü.. Biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz.. Bi kere ben senin hiç çalıştığını görmedim. Gören varsa Allah için söylesin.. Hep hazır yer, hazır kazanırsın sen.. Bir de kalkmış, hibe ettiği arsasını geri almaya.. Ben de duydum böyle dediğini. Ayıp yaptığı..

— Ayıp ayıp, haklısın Hamdi Baba.. Ama sen hastasın, boş ver..

— Neden boş verecek mişim? Hep boş vere vere bu hallere düştük.. Ulus, ulus için..

Hamdi Baba daha fazla konuşamadı.. İskemlesinden, boş bir yastık gibi düştü toprak zemine.. Bütün kahve bir anda karıştı.. Bir kısmı Hamdi Baba'ya su içirmeye çalışırken, bir kısmı da Şakir Ağa'ya saldırdı:

— Senin yüzünden oldu işte.. Hasta

lıklı olduğunu biliyorsun. Ne diye onunla cebelleşirsin?

Şevki Dayı sapsarı kesilmişti.. Hemen Hamdi Baba'nın yanına koştu.. Kalbini dinledi, nabızlarını dinledi, sonra çok üzgün bir sesle:

— Hamdi Baba'yı kaybettik arkadaşlar, dedi.. Allah taksiratını affetsin..

— Allah asıl bu Şakir Ağa'yı kahretsin, diye bir ses gürledi Bunu söyleyen pencere önünde kâğıt oynayan Pehlivan Recep'ti.. Eski pehlivanlardandı Recep.. Hâlâ tuttuğunu koparırdı.. Bu yüzden sesini bile çıkaramadı Şakir Ağa..

Bir anda mateme büründü kahvehane.

— Ömür bu kadarmış, diyenler oldu.

— Hasta hasta tartışmaya girmemeliydi diyenler oldu.

— Vadesi gelmış, diyenler oldu..

— Ecel geldi cihane, başağrısı bahane, diyenler de oldu.. Ama, Recep Pehlivan gibi dobra dobra konuşamadı kimse.. Hâlâ bağırıyordu Recep Pehlivan:

— Al da arsanı başına çal.. Adamın

ölümüne sebep oldun Çünkü sinama yapamadın mered arsanı.. Şimdi paraların diriltsin bakalım Hamdi Baba'yı?.

Acele evine gönderilen çocukla beraber ihtiyar karısı geldi Hamdi Babanın.. Kadıncağız:

— Aslanım benim. Kuşlar gibi taşardı evceğizine.. Gitti, gitti! diye feryada başlayınca Şevki Dayı daha fazla duramadı kahvede.. Biraz da kendisini suçlu buluyordu Bir bakıma da suçsuz çıkarıyordu kendini.. «Ben meseleyi açmasam Hamdi Baba lâfa karışmayacaktı..» diye suçluluğuna, «Ama ben ne bileyim onun söze karışacağını, hatta orda olduğunu bile görmedim..» diye de suçsuzluğuna karar veriyordu. Bu düşünceler arasında eve geldiğinin farkında bile olmadı. Hem de okul arsasının içinden geçtiği halde Ertesi sabah erkenden, bir vasıta olursa kasabaya dönmeye karar verdi Hamdi Baba'nın son sözlerini hatırlıyordu:

«Biz kırk kişiyiz. birbirimizi biliriz. Bi kere ben senin çalıştığını hiç görme-

dim.. Hep hazır yer, hazır kazanırsın sen!.»

Şakir Ağa için biçilmiş kaftandı bu sözler.. Ne de güzel tanımlıyordu onu.. Ölümüne pek yandı Şevki Dayı onun.. Okul, onun şahsında güçlü bir savunucusunu yitirmişti.. İşte Şevki Dayı'nın böyle, kendisini davaya adamış insanlara ihtiyacı vardı. Yoksa dönek, hasis zengin Şakir Ağa gibileri değil..

«Fakat,» diye söylendi.. «Ben bu yola kelle koydum kelle.. Ne o, Şakir Ağa'nın arsasını geri verdiririm, ne de okulu yapmaktan geri dururum..»

Bir kaç lokma bir şey yedi. Yatağa girdi.. Ama gözüne uyku girmedi.. Hep Hamdi Baba'nın sözleri çınlıyordu kulaklarında..

«Yarın Hamdi Baba'nın cenazesinde bulunmam lâzım. Onu, bu çok sevdiği köy toprağına verdikten sonra giderim kasabaya. Cenazesinde bulunmak benim için hem insanlık, hem de minnet borcu.»

Hamdi Baba'nın o sevimli çehresi

bütün gece gözünün önünden gitmedi ve Şevki Dayı, sabaha kadar gözünü kırpmadı. Anıran eşekleri, uluyan köpekleri dinleye dinleye gün ışıdı.

OKUMA BAYRAMI'NA BUYURUN

ŞEVKİ DAYI, Ülkü'lerin yanına döndüğü vakit, ağzını bıçak açmıyordu. Acı ve üzüntü kaplamıştı içini.. Güllü, Ülkü okula gidince, merak etti kocasının üzüntüsünü:

— Bi şeye canın sıkılıyo senin Şevki.. Fena bi haber mi?

— Hamdi Baba'yı gömdük, dedi.. Üstünü anlatmadı. Güllü:

— Zaten kalbi vardı.. Doktor bir kriz daha gelirse götürür, demiş.. Eh, boyu kadar oğulları var.. Keşke biz de o kadar yaş yaşasak, dedi, çıktı işin içinden..

Şevki Dayı onun gibi düşünmüyordu.. Ama meseleyi enine boyuna anlatmayı gereksiz görüyordu.

— Tanrı taksiratını affetsin.. Hepimizin gideceği yer orası, dedi ve konuşmayı kesti.. Konuyu değiştirmek için düşünürken, Güllü imdada yetişti:

— Bak efendi, dedi, sen köye gittikten sonra bu geldi. Ülkü üstüne baktı, babama âit, deyince açmadık, seni bekledik.. Güllü ona bir mektup uzatıyordu.. Aldı, kenarından yırttı, açtı, okumaya başladı. Okudukça, yüzü gülüyor, üzüntülü hali kalmıyordu. Güllü kadın mektupta iyi bir haber olduğunu anlamıştı. Ancak, ne olduğunu pek kavrayamadan, bekledi.

— Allah bu günleri de gösterecekmiş be kadın, diyordu Şevki Dayı..

— Hayırlı bir haber her hal..

— Öyle, dedi, öyle sayılır.. Bayrama çağırıyorlar.. Güllü bundan bir şey anlamamıştı:

— Bayramlar yakınlarda değil efendi, diyerek tereddüt etti. Şevki Dayı, gülerek:

— Bu bayram başka bayram, diyordu..

—Bayramın başkası da olur mu efendi?

— Olur ya.. Okuldan yazıyorlar Güllü, Okuma Bayramı'na bizi de okuyorlar..

— Bayrama mı okuyorlar?

— Bayrama okuyorlar ya.. Ülkü artık okumayı sökmüş.. Güldür güldür, sular gibi okuyormuş gayrı..

Güllü ellerini havaya açarak:

— Çok şükür sana, bugünleri de gösterdin bana, diyor dudaklarından dualar dökülüyordu.

— Ne çabuk öğrenmiş okumayı?. Demek o kadar vakitler geçti ha? Yaşayanlar için günler su gibi geçer böyle. Bak sana mektubu okuyayım:

Şevki Gürkaynak,

Okulumuz I - C sınıfı öğrencilerinden 66 Ülkü Gürkaynak'ın, okuma öğrenmek için gösterdiği gayret övgüye şayan bulunmuştur. Çok kısa

bir zamanda 1. sınıf öğrencileri arasında olağanüstü bir gayret gösteren kızınızla ne kadar öğünseniz azdır. Bu ayın 25. çarşamba günü sizin de okulda bulunarak Okuma Bayramı'mıza katılmanızı ve kızınız Ülkü'nün başarısını yakından izlemenizi rica eder, saygılarımı sunarım. Okul Müdürü.. İmza..»

İşte bir babanın camlatıp asacağı bir mükâfat belgesi..

— Demek Ülkü'müz bu kadar ilerletmiş efendi?

— Okulun ilk sınıflarında ilkönce okumayı öğretiyorlar.. Bunun kısa, kesin yolları var.. Şimdiki öğretmenler, eskiler gibi insana deveyi hendek atlatır gibi okutmuyorlar. Gider, kızımızı görür, iftihar ederiz, değil mi Güllü?

Güllü, hiç ses çıkarmadı. Şevki Dayı'nın dikkatini çekmişti bu sükût..

— Ne sustun Güllü? diye sordu..

— Sen gidersin gayrı.. Bizim gibi kadın kısmısının işi ne orada?.

— Olur mu hiç Güllü?. Ülkü'nün anası değil misin? Şöyle, koltuklarının altına ikişer karpuz sığdırmayacak mısın?

— Aman Şevki efendi, dedi Güllü. Sen, bana anlatırsın.

— Olmaz, sen gitmezsen ben de gitmem.

— Yo, yo, sen benim yüzümden neden kalacak mışsın? Şevki Dayı:

— Anca beraber, kanca beraber Güllümcüm! diye aşağıdan aldı..

— Canım ben de, kızımın mürüvvetini görmek istiyom. Hani üstüm başım, kızımın şanına lâyık olmayıverir..

Şevki Dayı, onun ne demek istediğini anlayıvermişti:

— Canım ben de onu diyecektim. Gel hadi sana, büyük bir mağazadan, yabanlık güzel bir manto alalım.. Bir de başına şöyle fiyakalı bir başörtüsü.. O zaman gider misin Okuma Bayramı'na?

— He ya, diye yüzü ayın ondördü gibi parlayıverdi Güllü kadının.. Sonra

da açıklamak gereğini duydu:

— Hani ya, Ülkü'nün anası şu çarşaflı kadın mı? deyiverirler de kızcağızım yerlerin dibine girer..

Çarşıya çıktılar. Ülkü okuldan dönmeden de eve geldiler.. Şevki Dayı'nın çok beğendiği, iyi kumaştan ağır bir manto aldılar. Başörtüsünü de beğendikten sonra Cemal'lere uğradılar. Mürüvvet hanım:

— A vallahi gözüm kalacak yenge, dedi, ne de yakışmış bu manto sana..

Eve geldikleri vakit, Ülkü henüz dönmemişti.. Biraz sonra döndü. Çantasını yere bıraktıktan sonra, önlüğünü, yakasını çıkardı.. Güzelce dürdü, büktü, kaldırdı. Şevki Dayı:

— Kız beni masraftan çıkardın Ülkü, dedi..

Ülkü şaşırmıştı:

— Neden ki baba? dedi.. Ben ne yaptım ki?

— Bir şey yapmadın güzel kızım.

Ama insan bu kadar da çabuk öğrenir mi okumayı?

Ülkü, biraz sezinler gibi olmuştu. Babası «Okuma Bayramını» söylemek istiyordu. «İllâ ve lâkin» niçin masraftan çıkartmıştı babasını? Birden küçük odadan içeriye giren başı örtülü, mantolu kadını görünce şaşırdı, sonra da:

— Ah anacığım, anacığım, perikızları gibi olmuşsun! diye boynuna sarıldı. Şapur şupur yanaklarını öptü, anacığı da onu öptü!

— Nasıl beğendin mi ananı kız?

— Ah anacığım, anaların en güzelisin vallah..

— İşte ananın Okuma Bayramı kıyafeti bu kızım..

— Çok iyi akıl etmişsin baba..

— Ben akıl etmedim kızım, anacığın akıl etti, anacığın..

— Senin bayramına çarşafla nasıl geleyim kızım?

— Ben kaç kere söylemek istedim ama, büyüklerin işlerine karışılmaz, diye

vaz geçtim.. Burada herkes mantolu.. Hiç çarşaflı kadın yok.. Hem de artık çarşafın zamanı çoktan gelip geçti. Çok beğendim, çok..

— Böyle masrafa girmeye can feda değil mi?

— Ee, napalım, ihtiyaç.. Büyük bir eksiklikti bu..

— Sana da alacağım Ülkü.. Ama Cumartesiyi bekliyorum. Okulun olmadığı için o günü seçtim.. Hem, rengini, biçimini sen seç.. Elbet hoşlandığın modeller görmüşsündür kız arkadaşlarının üstünde.. Ülkü'nün gözleri parlamıştı:

— İyi bildin baba, tıpkı 65 Bahar'ınki gibi olsun istiyorum, dedi.

■

OKULUN BAHÇESİ, renkli Türk bayrakları, elişi ve krepon kâğıtlariyle süslenmişti.. Atatürk büstünün yanındaki direğe büyük bir bayrak asılmıştı.. Okulun pencerelerinden aşağılara kadar

sarkan irili ufaklı bayraklar cepheyi heybetli bir görünüşe bürümüştü. Kürsü eski yerine konmuş, hoparlör eski yerine oturtulmuş, mikrofon kürsüye yerleştirilmişti.

Kıvır kıvır kaynaşıyordu bahçe.. Davetliler için ayrı bir bölüm hazırlanmıştı.. Ön taraflarına koltuklar konmuş sıraları saydı Şevki Dayı, tam yirmi beş sıraydı.. Herkesin yeri ayrılmıştı.. Onları karşılayan Ümit Öğretmen, Güllü ile Şevki Dayı'yı, kürsüyü görebilecekleri güzel bir sıraya oturttu. Ülkü de arkadaşları gibi davetlileri oturtmak için görevlendirilmişti.. Başlarında birinci sınıfın öteki öğretmenleri vardı..

Bütün sıralar dolduktan sonra, Müdür kürsüye geldi, mikrofonu eline alarak:

— Okulumuza hoşgeldiniz sayın konuklarımız!. diye başladı.. Vakit doldu.. Ancak onur konuklarımız olarak, sayın Valimizi, Millî Eğitim Müdürü'müzü, Ko-

mutanımızı ve öbür büyüklerimizden halarak, Müdür'ün kulağına bir şeyler fısıldadı.

Bu sırada bir öğretmen yanına sokularak, müdürün kulağına bir şeyler fısıldadı. Müdür de:

— Sayın Valimizle, Komutan ve Millî Eğitim Müdürümüz yola çıkmışlar..

Şevki Dayı, neden sonra kırmızı, gözalıcı formalarıyla Tümen bandosunu gördü bahçenin bir köşesinde.. Onlar da yerlerinden kalkmışlar, sazlarını boyunlarına asmışlardı.. Üniformalı komutanlarının işaretini bekliyorlardı. Şevki Dayı, şöyle göz ucuyla Güllü'nün yüzüne baktı. Yanakları hafifçe pembeleşmişti. Heyecan duyduğu belli oluyordu.. Güllü:

— Yüzün kıpkırmızı Şevki efendi, deyiverdi de uyandırdı onu.. «Ben sadece Güllü'nün yüzü kızarık sanıyordum. İnsan işte böyledir, kendisini görmez de komşusunu görür» diye geçirdi içinden.. Tam o sırada okulun kapısında, önünde bayrağı dalgalanan parlak bir otomobil durdu. Okul Müdürüyle, öğretmenler daha önce

kapıda sıralanmışlardı. Uzun boylu, yakışıklı, kırçıl saçlı sivil birinden sonra, gözlüklü, askerî üniforması içinde dimdik gepegenç bir paşa'yla bir iki sivil indiler.. Başta Vali olmak üzere hepsi müdür ve öğretmenlerin ellerini sıktılar.. Merdivenden indikleri zaman bando canlı bir marş çalmaya başladı.. Şevki Dayı'nın gözleri sulandı..

Kürsünün önündeki alana yerleştirilmiş olan birinci sınıf öğrencileri şube sırasına göre duruyorlardı. Vali, paşa, Millî Eğitim Müdürü olduğu anlaşılan bir siville, onları izleyen öteki siviller sıraların önünden geçerken Vali:

— Merhaba çocuklar!. diye bağırdı.. Çocukların tümü incecik kuş sesleriyle karşılık verdiler:

— Sağol!!. Şevki Dayı, bu törenin provası yapılmış daha önce, diye düşündü.. Teftiş sona erince, Müdür hemen kürsüye fırlayarak:

— Şimdi göndere bayrağımız çekilirken, hep beraber İstiklâl marşımızı

söyleyeceğiz, dedi.. Müdür daha kürsüdeyken marş başladı.. Son sınıftan olduğu belli olan bir erkek öğrenci bayrağı yavaş yavaş marşın söylenişine uyarak göndere çekiyordu..

Marş bitip bayrak da çekilince, Müdür, herkesin yerine oturmasını bekledi.. Güllü kadın, marşın başlamasıyla ayağa fırlayanlara uyarak ayağa kalkmıştı. Bu töreni, ömrü boyunca unutamayacaktı. Şevki Dayı da öyle..

Vali, kürsüye doğru yürüdü,. orada yerini aldıktan sonra mikrofona hafifçe eğilerek hoparlörü çınlattı:

— Sevgili konuklar, aziz çocuklar ve çalışkan öğretmenlerimiz!. Bugün size bu kürsüden hitap etmenin kıvancı içindeyim. Bize mutlu bir Bayram vesilesi veren çalışkan çocuklarımızı, öğretmenlerimizi ve bize böyle çalışkan çocuklar yetiştiren aziz ana babaları huzurunuzda kutlar, Okuma Bayramını açarım..

Kopan alkıştan, boş bulunup korkan Güllü'yü Şevki Dayı dürterek uyardı.. Arkasından kürsüye çıkan Millî Eğitim Müdürü:

—Bize bu güzel günü, daha doğrusu bu büyük bayramı, Okuma Bayramı'nı hazırlayan çalışkan ve sevgili çocuklarımıza, daha üstün başarılar dileyerek, hepsini muhabbetlerle öpüyoruz, diye başladı. Uzun uzun, okumanın yararlarından. yeni harflerimizle okuyan çocuklarımızın okumayı daha çabuk öğrendiklerinden sözederek öğretmenlerin öğretmeni Atatürk'e minnetlerini bildirdi.

Daha birçok güzel sözler söyleyip kürsüden inince, o da alkışlandı.. Büyük avuçların çıkardığı büyük alkışların içinden, küçük avuçların çıkardığı sevgi çırpınışları yüklü küçücük alkışlar ayırdedilebiliyordu.

Kürsüye Müdür çıkmıştı şimdi..

— Sayın büyüklerimiz ve konuklarımız, artık Okuma Bayramı'nın okuma kısmına geçebiliriz.. Şimdi bütün çocuk-

larımız teker teker okuyacaklar.. Sizler de aşağı yukarı, bayramın as çocuklarını bulup seçeceksiniz. Bakalım bizlerin, onların öğretmenlerinin seçmiş olduklarıyla, sizin seçecekleriniz çelişecekler mi, yoksa uygunluk mu gösterecek?

Biraz sonra çocuklar, ellerindeki kitaplardan okumaya başlamışlardı. Ön sıralarda oturan büyüklere de kitaplar dağıtılmıştı. Öğretmenler kitabın sayfasını söylüyorlar, ellerinde kitap olanlar da, o sayfayı bularak, okuyanın başarı derecesini görebiliyorlardı.

Sıra I-C'den 66 Ülkü Gürkaynağa gelince, baba ile annenin halleri görülecek şeydi. Ümit Öğretmen, onların yanına geldi biraz.. Beraberce Ülkü'yü dinlediler.. O, hem en çetin bölümleri okumuştu, hem de en uzununu.. Vali de bir sayfa numarası fısıldadı. Ancak Müdür, «daha oraya kadar gelmediler» dedi ama, Ümit Öğretmen, öğrencisinden emin olduğu için:

— Ülkü 15. sayfa, diye bağırdı.. Ül-

kü, öğretmeninden aldığı işaret üzerine o sayfaları da su gibi okudu.. Bir anda alkış sesleri yükseldi. Şevki Dayı kıpkırmızı oldu.

Bütün öğrencilerin okumasından sonra Müdür, yeniden kürsüye geldi:

— Çocuklarımızın okumaları sona erdi. İzlediğiniz Okuma Bayramı'nın başarı kazananlarını biz önceden tesbit etmiştik.. Eğer seçimimizde hatalı ısek, her zaman hatamızı kabul ederiz. Şimdi birinci, ikinci ve üçüncüleri açıklayacağız, sonra ödüllerini vereceğiz.. Birinci.. I-C'den 66 Ülkü Gürkaynak.. İkinci..

Şevki Dayı sözün gerisini duymuyordu artık. Kulakları alkışlardan oğulduyordu.

«Heyecandan olduğum yerde kalacağım,» diye düşündü.. Dişini sıkıyordu.. Gözleri bulanık bulanık görüyordu. Müdürün hoparlörde yükselen sesiyle uyandı:

— Şimdi ödüllerini veriyoruz öğrencilerimize.. 66 Ülkü Gürkaynak.. Gel kızım, öteki sınıflarda daha üstün olmak

dileklerimle.. Kırmızı kordeleyle bağlı, bir paket vermişti Ülkü'ye Müdür..

Ödül töreni bittikten sonra folklor gösterileri başladı.. Korolar güzel şarkılar söylediler.. Rondlar ve monologlardan sonra, Şevki Dayı ile Güllü daha fazla duramadılar.. Öğretmene teşekkür ederek, Ülkü'yü de alarak eve döndüler..

Gürkaynak âilesinin sevincine son yoktu..

Ülkü, ödül paketini açmak için babasından izin istedi. Üçü birden paketin iplerini çözerken, ayrı ayrı heyecan duyuyorlardı.. Şevki Dayı, baba olarak, Güllü, anne olarak, Ülkü de hayırlı bir evlât olarak değişik heyecanlar içindeydiler..

Paketten üç güzel kitap çıktı.. Ünlü çocuk romanları.. ve.. küçük bir kartçık.. Üstünde şöyle yazılıydı:

«Ülkü kızım, daha büyük başarılar, daha büyük sınıflar dileğiyle Okuma Bayramı hatırası..

Öğretmenin: Ümit UMUT»

Karı koca, Ülkü'ye göstermeden, küçük odada gözyaşı döküyorlar ve:

— Allahımıza şükürler olsun.. Daha büyük, daha büyük mürüvvetlerini göstersin, diye dua ediyorlardı.

■

DAHA OKULLAR kapanmadan, Şevki Gürkaynak başkanlığındaki temsilciler, Ankara'ya gittiler.. Şakir Ağa, işlerinin çokluğunu ileriye sürerek geziye katılmamıştı. «Okul paralarını gezilerde yiyorlar» denmesin diye, herkes kendi kesesinden harcedecekti.

Gittiler, geldiler.. Resmî formaliteleri yoluna koydular. Bakanlıktan kendilerine «Bir köy okulu plan ve projesi» paftası verdiler. Bunu köye götürmek bile büyük bir sevinç yarattı. Bütün köy halkı Köyodası'na asılan camlı Okul Planı'nı gelip gördü ve başarı diledi. Tabii Şakir Ağa hariç.. Köyodası'na sık sık gelip oturan ağa, plan asıldıktan sonra

hiç uğramaz oldu, güya ayağı şişmiş de, yürüyemiyormuş.. Oysa ata binerek kasabaya iniyordu.. Şevki Dayı içinden:

«Bir de şu adamın adını verdik okula.. Çok pişman oldum doğrusu.. İlk fırsatta okulun adını değiştirmeye çalışacağım. Sadece bir arsasını vermekle adı verilir mi okula? Herkes onar yirmişer bin yardım yaptığı halde, o hâlâ eski verdiğini yükseltmiyor. Oysa, herkesten çok yardımı gerekmez miydi?» diye düşünüyordu, ama kimseye bir şey açmıyordu. Belki de daha sonraları değişirdi. Zaten bütün düşüncesi, bütün gayreti parasının üstüne para koymaktı.

Okulun planı Köyodası'nda köylüye gösteriledursun, Şevki Dayı, kasabaya, çocuklarının yanına döndü hemen.. Yanlarında olmadığı bir hafta, ona bir yıl kadar uzun gelmişti. Ülkü'den yine güzel haberler vardı. Bir «iftihara geçmekten» sözediyorlardı.. Cemal'le Mürüvvet, Ümit Öğretmene komşu oturuyorlardı. Onlar Ümit Öğretmenden duymuşlar, bu yıl Ül-

kü «iftihara geçmiş».. Şevki Dayı, kızıyla zaten iftihar ediyordu.. Ama demek bir de bunu belgeleyeceklerdi.. Düşünenlerden Allah razı olsundu..

Ülkü, «Geçti»li karnesiyle eve geldiği zaman, Şevki Dayı'larda bayram vardı..

PARLAK BİR TEMEL ATMA TÖRENİ

GÜRKAYNAK ÂİLESİ köye dönmüştü.. Aradan bir iki gün geçince, «Keklikpınarı'na İlkokul Yaptırma Derneği»ni resmî olmayarak toplantıya çağırdı Şevki Gürkaynak. Yatsı ezanına kadar süren uzun toplantıda, bu yaz, temel atma töreninin yapılması için harekete geçilmesine karar verildi. Şakir Ağa da çoğunluğa uyarak, kararı onaylamak zorunda kaldı. Ancak İl'e inerek durumu Vali'ye duyurmayı, buyruğunu almayı uygun gördüler..

Yine bir gün toplanarak kasabaya

indiler. Vali onları her zamanki gibi güler yüzle karşıladı Yalnız:

— Aman, göstermelik bir temel atma töreni olmasın, dedi, her şey tamam mı?

Bir kere de Bayındırlık Müdürü'yle konuşmayı uygun buldu Vali. Önünü iliklleyerek yanına giren müdürün. Keklikpınarı köyünün İlkokul inşaatının durumu hakkındaki bilgisini dinledi.

— Bütün işlemlere bir kere daha bakın.. Tamamsa temel atma töreni hazırlığı yapılsın, diyerek ayağa kalktı. Bir büyüğün ayağa kalkarak, el uzatmasının «haydi güle güle sizlere» demek olduğunu artık öğrenmişlerdi onlar da. Hep beraber çıkarak, önce Millî Eğitim Müdürünün, sonra Bayındırlık Müdürü'nün birer kahvesini içtiler.. Sonra da köye yollandılar..

■

ŞEVKİ DAYI, Başkan olarak:

— Aman bir eksiğimiz kalmasın, di-

ye çırpınıyordu.

Duvarcı ustaları tutulmuştu. Uygun bir yerde kireç kuyusu kazılmış, büyük bir kurbanlık koç hazırlanmıştı..

O sabah Keklikpınarlı'lar, okul arsası kenarında hazırlanan çardak altında, gümbür gümbür gümbürdeyen davullarla, yanık yanık çalan zurnaların sesiyle uyandılar.. Heryer bayrakla donatılmıştı. Okulun yapılacağı Şakir Ağa'nın eski arsasının dört bir yanına dikilen direklerin aralarına ipler gerilmiş, donanma bayrakları asılmıştı.. Bayraklar kasaba Belediyesinden sağlanmıştı.. Yapı kalfası, plana göre, harcın temele konulacağı yeri hazırlamış, çalıştırdığı işçilerle de öteki temel çukurlarını kazmaya devam etmişti.. Çoluk çocuk, kadın erkek, bütün Keklikpınarlı'lar, tören yerine üşüşmüştü.. Köy mutlu günlerinden birini yaşıyordu..

— Okul yapılacakmış, diyordu akıl erenler..

— Okul neye derler? diye soruyordu daha küçükleri..

— Okulun ne olduğunu bilmiyor, şuna bak..

— Biliyorsan sen anlat da öğrenelim..

— Okul, diye, mektebe diyorlarmış..

— A!. aa!. Okul, okuma yeriymiş..

— Kim demiş onu? Okula gidersen, gazete okumak, mektup yazmak öğretiyorlarmış..

— Hiç bile değil, benim ağabeyim kasabada okuyor; gazete okumak öğretmiyorlarmış.. Ders okuyorlarmış.

Burnu sümüklü bir çocuk sordu:

— Ders ne demek?

Çocukların hiç birisi cevap veremedi bu soruya.. Yalnız kepçe kulaklı biri:

— Kur'andır, dedi.

— Yalan demişler sana..

— Tabii, kur'an okunacakmış orada..

— Oğlum, orada okunur mu Kur'an? Kur'an camide okunur..

— Peki niçin ev yapıyorlar?

— Okul onun adı okul, ev denir mi?

— Tabii ev, odaları olmayacak mı? Ev olur o zaman..

— Şu aptala bak, dedi en büyük boylusu.. Bizim evde de oda var. Bizim evde mi okul?

— İçinde kur'an okunursa okul olur, ev olmaz..

— Öyleyse orada yatılmaz..

— Elbet yatılmaz, ev değil ki..

Çocuklar aralarında konuşurlarken, davul zurna şamatası ta karşı köylere de taşmış, komşu köylerden «seyranı» seyre gelenler çoğalmıştı.. Terkesi çıplak atlara binerek dolu dizgin Keklikpınarı'na gelip dönerek köylerine haber götüren atlı haberciler bile vardı..

Şevki Dayı:

— Aman bir eksiğimiz kalmasın, rezil olmayalım.. Bisküiler hazır mı? Koruk şerbetleri temiz suyla yapılsın. Bardaklardan kırılan olursa Dernek hepsini ödeyecek.. Büfe masalarını şu büyük ağacın altına hazırlayın.. Büfeye kahveci ve yardımcıları mukayyet olacaklar, diye

çırpınıp duruyordu.. Kurbanlık, kıvır kıvır boynuzlu koç, «tosss» diyenlere gerileyip gerileyip bir saldırıyordu ki..

Köyün ileri gelenlerinin hepsi «bayramlıklarını» giymişlerdi.. Şevki Dayı, bunların içinde «en şık» olanıydı. Hazırlıkları denetlerken, yorgunluk sigarası içmek için bir iskemle çekerek yüzyıllık çınarın altına oturdu. Geçmiş, gözünün önünde canlanıyordu:

Okul hayali, bir iki yıla gelinceye kadar bir düştü.. Köyünün çocuklarını okutmaya niyetli bir babaya raslamamıştı köyde. Hiç bir baba çıkıp da:

— Yahu neden bizim köyde bir okul yok? demiyordu. Oysa «Sinama»yı düşünebilecek zenginleri vardı köyün.. Hatta Ürün Kooperatifi bile kurulmuştu.. Biçki Dikiş Kursu, Halıcılık Kursu açılmıştı.. Kooperatife girenler «para kazanmak için» girmişlerdi. Dikiş, halı kurslarına girenler de aşağı yukarı aynı amaçlarla koşmuşlardı buralara.. Zanat öğrenmişlerdi gerçekten.. Yalnız okumaya gelince,

hiç kimse yanaşmıyordu bunu düşünmeye bile.. Ama gayret etmiş, ahdetmiş, işte Allah şu günleri göstermişti.

Babasına bir defa daha hak veriyordu. Okulun yapımına başlanırsa, bir gün de açılış törenini görmek mümkün olurdu. «Bir işe başlamak, onu bitirmek demektir,» demez miydi babacığı? Düş, gerçeğe dönüşüyordu. Eh, işte şu çalınan davul zurnalar, şu rüzgârda uçuşan donanma bayrakları, hep, varmak istediği yolların basamakları gibi görünüyordu gözüne..

İl'deki konuklar arabalara doluşarak geleceklerdi.. Yalnız bir talihsizlik olmuştu. Vali, Ankara'ya bir iş için çağrıldığından, törene katılamayacaktı. Milli Eğitim Müdürü yapacaktı açılış konuşmasını.. Saatine baktı.. Babasını hatırladı.. Melek cebindeki bu köstekli saat rahmetli Cemal Ağa'nındı.. Gözleri yaşardı.. Zaten ne zaman babasını hatırlasa, gözleri ıslak ıslak olurdu.

Konuklar neredeyse sökün ederler-

di.. Tören meydanı iyiden iyiye dolmuştu. Başı beyaz yaşmaklı ninelerden başka, elleri değnekli dedeler de buradaydı.. Yediden yetmişe kadar bütün köy törenı alanını çerçeveleyen tepelerde yerlerini almışlardı.

— Dernek üyeleri, Muhtarlık üyeleri bir yere kaybolmasınlar.. Konukların gelmeleri yakın.. Hep birlikte karşılamazsak ayıp olur, diye emirler veriyordu Şevki Gürkaynak.

Bir ara susan davul zurnalar, yeniden vurmaya başladı havalarını.. Çok severdi bu havaları Şevki Dayı.. Bir törenin, bir bayramın keyfini getirirlerdi. Birden aklına Ülkü geldi. Onun, yanında bulunması gerekirdi:

— Bana Ülkü'yü bulun, dediği bir sırada, Ülkü:

— Ben deminden beri buradayım baba, diye cıvıldadı..

— Dalgınlıktan görmedim vallahi.. İyi, iyi, yanımdan ayrılma benim kızım..

— Olur baba..

— Çık bir şiir oku derlerse okur musun?

— Okurum elbet.. Hangisini okuyayım..

— Eh, sen bilirsin, bir tanesini, ya

— Hepsini su gibi biliyorum..

— Eh, sen bilirsin, bir tanesini ,ya da iki tanesini seç, oku.. Senden başka ilkokullu yok burada kızım, göster kendini..

— Sen hiç merak etme baba, yüzünü kara çıkarmam..

— Aferin sana..

— Yalnız bir şeye üzülüyorum, o eksik..

— Üzülme kızım, söyle, derdini söylemeyen dermanını bulamaz, neymiş?

— Böyle toplantılarda hep İstiklâl marşı okunur, söylenir yani.. Burada onu bilen ok ki, birlikte söyleyelim..

— Ya!. dedi Şevki Dayı, sahi be Ülkü.. Eh bizimki de söylenmeden olsun..

— Başka çaresi yok.. Kasabadaki gibi asker bandosu olsa gelir, çalardı..

— Sen öğretmen olunca öğretirsin çocuklarına. O zaman bu köy gökleri çın çın çınlar kızım..

Şevki Dayı sık sık saatına bakmaya başlamıştı. Konuklar gecikmişlerdi bile.. Bir korna sesi duyuldu aniden.. Ülkü:

— Geliyorlar baba! diye bağırdı. Otomobillerin tozları göründü.. Başta Şevki Dayı, Muhtar, köy büyükleri olmak üzere, karşılayıcılar yolun başına seğirttiler.. Toz bulutu dağıldığı zaman iki araba çıktı meydana.. İkisi de jipti..

Davul zurnacılar da yolun başında yerlerini aldılar.. Ülkü, yanına Filizi de alarak, bahçelerden devşirdikleri çiçekleri Millî Eğitim Müdürü jipten iner inmez, ellerine tutuşturdular.. Bir buket de Bayındırlık Müdürü'ne sunuldu.. Eller sıkışıldı..

— Uğurlu olsun Şevki bey, diyordu Millî Eğitim Müdürü..

— Eyvallah beyim, eksik olmayın.. Sayenizde..

— Ne savemizde Sevki Bev, bize ba-

karsanız, daha çok okulsuz kalırdınız.. Siz ve arkadaşlarınız olmasa biz buraya daha on yıl sonra bile gelemezdik.. Köyünüz de güzelmiş..

— Güzel yerde kurulmuş.. Çıkacağız ya göreceksiniz, bir Üççamtepe'miz var.. Asıl orası ömürdür..

Davulla zurna, kulakları parçalarcasına çalarken, Şevki Dayı «kesin» diye işaret etti. Konukların sözlerini anlayamıyorlardı gürültüden..

Dernek Başkanı Şevki Gürkaynak, hatırlı konuklarını önce büyük çınarın altında hazırlanan büfeye götürdü.. Az sonra «kar» la soğutulmuş koruk şerbetlerini ikram ettiler konuklara.. Şevki Dayı:

— Ne de olsa yoldan geldiniz beyim, boğazınız kurumuştur. Bakın bakalım bizim kar'lı koruk şerbetimiz, sizin şerbetlere benziyor mu? Kar'ı içine filan koymadık ha.. Hiç o cahilliği yapar mıyız? Temiz güğümleri karın içine oturttuk, buz gibi oldu.. Yaşasın bizim «kar kuyu-

ları»... Buzdolaplarından daha iyi soğutur ha..

Konuklar şerbetleri yudumlarlarken, Şevki Dayı, son hazırlıkların tamam olup olmadığını öğrenmek için bir ara kayboldu, sonra geldi, yine yerine oturdu. Millî Eğitim Müdürü:

— Okuma çağına gelmiş kaç çocuğunuz çıkar Muhtar? dedi. Muhtar:

— Okuma çağlarını geçirenleri hesaba katmazsak, her evin bir çocuğu okuma çağına gelse 200 çocuk çıkar, dedi..

— Onun firesini de hesaba katarsak, 150 çocuk, her yıl okulsuz, hayta dolaşıyor, dedi Millî Eğitim Müdürü..

— Eee, artık başlayalım mı beyim? diye sordu Şevki Dayı.

— Hazırsak hayhay, dedi Müdür..

Şevki Dayı ayağa kalkan konukların önüne düşerek onları temel başına doğru götürdü.. Bu arada davulculara da «çalın» diye bir işaret verdi. Davul zurna, yeni bir oyun havası tutturmuştu. Kalabalık temele doğru yürürken bir alkış

koptu.. Millî Eğitim Müdürü şapkasını çıkararak halkı selâmladı.

Davul ve zurnanın sustuğu bir anda Millî Eğitim Müdürü:

— Başlayalım mı? diye sordu Bayındırlık Müdürü'ne.

— Kurban da hazır, harç da..

Millî Eğitim Müdürü'nün eline harç dolu malayı verdi Dernek Başkanı sıfatıyla Şevki Gürkaynak..

Millî Eğitim Müdürü'nün eline harç rını bulduktan sonra:

— Bu güzel köye, Keklikpınarı köyüne, bir okul kazandırmak için burada toplanmış bulunuyoruz. Sayın Keklikpınarlı'lar hepinizi muhabbetle selâmlıyorum, dedi

Bir Dernek kurarak bu kutsal işi başarmak çabası içinde bulunan başta Şevki Gürkaynak'la Yönetim Kurulu üyelerine ve arsasını bağışlayarak bir hamiyet örneği veren Şakir Gönülsüz'e Muhtar'la üvelerine, maddî manevî emeği geçmiş bütün Keklikpınar halkına teşekkürü bir

borç bilirim.. Şakir Ağa, bıyıklarını kemiriyordu o konuşurken..

Ben, İlinizin Millî Eğitim Müdürü olarak, her açılan yeni okulumuzun, cehalet ve karanlığın, bu iki ezelî düşmanın iki kal'asının daha, kültür orduları tarafından fethedildiğini düşünür ve bu kal'aların bilgi ve aydınlığa kavuşturulduğunu görerek mutlu olurum.. Keklikpınarı İlkokulunun da bu cehalet ve karanlıklara son veren bir nur kaynağı olacağına inanıyorum. Keklikpınarı, okuluyla, okulunun yetiştireceği aydın evlâtlarımızla öğünecektir. Bu mutlu duygular içinde, temele ilk harcı koymak şerefini bana verdiğinizden teşekkür ederim..

Millî Eğitim Müdürü maladaki harcı tuğlalar arasına sıkıştırırken, davul zurna, sesini daha da yükseltmiş, bu sırada koçun ılık ve dumanlı kanı harca karışmıştı.

Bu işler olup biterken, Ülkü babasının bir işaretiyle temele doğru yürüdü.. Şevki Dayı:

— Beyim.. Beyim, Müdür beyim, diye seslendi.. Ben Ülkü'mü öğretmenliğe adadım, daha doğmadan önce, tüm köy bilir.. Değil mi? Kalabalık, «evet, evet» diye onayladı Şevki Gürkaynağı.. Doğunca da anası ninnisini, her ananın ninnisi gibi söylemedi. Paşa olsun, kâtip olsun, demedi. «Herkesleri okutsun, Öğretmen olsun!» diyerek ninnilerini çığırdı. Senden ricamız var Müdür beyim.. İlkokulun birinci sınıfını bitiren, yarınların öğretmeni Ülkü'ın de bir avuç harç atsın temele.. Hem kendisi için, hem de Keklikpınarlı tüm çocuklar için..

Müdür:

— Ülkü'nün Okuma Bayramı'ndaki başarısını unutmuş değiliz.. Biz de oradaydık, bu yılın şampiyonu olarak ben de alkışladım kızınızı.. Senin bu okul üzerine olan çabalarını da yakından biliyorum.. Ülkü de katkıda bulunsun bir avuç harçla.. Bir öğretmen aday adayının bu bir avuç toprağından mutluluk duyarız hepimiz..

Şevki Dayı'nın gözyaşları artık içine akıyordu. Gösterememişti bu kez onları, erkekliğine yediremeyip.. Ülkü, avcuna doldurduğu harcı, artık pıhtılaşmaya yüztutan kurban kanının arasına koydu.

Şevki Dayı:

— Berhudar ol müdür beyim, dedi. Ölsem de gözüm arkada kalmayacak.. Ülkü'cüm avuçların harç oldu.. Varsın olsun kızım, bu şerefli bir çamurdur.. Alnını açık, temiz olsun da, bu yeter bize..

Müdür:

— Aziz Keklikpınarlı'lar!. Okulunuz hepinize, hepimize kutlu olsun!. diye bağırarak temel yerinden ayrılırken, malayı eline alan Bayındırlık Müdürü de tuğlaları harçlıyordu.. Ustalar duvarın örülmesine devam ettiler..

DÜŞLERİN GERÇEKLEŞMESİNE DOĞRU

YAZ ÇABUCAK geçti.. Gürkaynaklar göçmen kuşlar misali bavullarını kap-

tıkları gibi yine kasabada aldılar soluğu.. Köyde bulundukları süre içinde çift çubukla uğraşmışlardı. O beyaz yakalı, siyah önlüklü okullu Ülkü'yü tarlada görseniz tanımazdınız.. Dallı basmadan çakşırını ayağına çekti mi, yemenisini başına çattı mı tanımanıza imkân yoktu. Sözgelişi, yazın karpuz yemeye köye gelerek, bir haftalığına konuk olan Cemal'le karısı Mürüvvet, bile ilk anda Ülkü'yü tanıyamadılar. Onlar Ülkü'yü okullu kıyafetiyle görmeye alışmışlardı, oysa karşılarına tam anlamıyla bir Keklikpınarlı gelin çıkıvermişti..

— Boy atmış bu kız, dediler.

— Eee, elbet babasının boyuna baksana.. Babasına çekmiş kız.. Zaten Şevki eniştenin boyuna yetişmeye de bir şey kalmamış, dendikçe zavallı Ülkü renkten renge giriyor, âdeta saklanacak delik arıyordu.

Şevki Dayı'nın buğday tarlalarından başka, üç dönümlük bir de bostan tarlası vardı. Çok iri, çekirdeği ufak karpuzlar-

la, bal gibi ve mis kokan cins kavun yemekten helâk oldu Cemal'le karısı.. Kasabaya dönerken de taşıyabildikleri kadarını çuvala doldurup minibüse yerleştirdiler.

Tarlaların içindeki erik, incir, ceviz ağaçlarının altına serdikleri kilimlerde oturup, bostanın bir yanına ekilen domates ve sivribiberle yapılan hakiki zeytinyağlı salataları iştah açmaya kullanmışlar, fındık ağacının yanındaki portatif ocakta pişirilen âlâ köy bulgurundan domatesli bulgur pilâvına da kaşık sallamışlardı.. Mürüvvet hanım bir hafta süreyle Güllü'ye yardım etmişti.. Çünkü bilirdi bu işleri Mürüvvet de.. O da eski bir Keklikpınarlı'ydı..

Kasabaya döndükleri zaman bile, ellerinden bir türlü çıkmayan, taze cevizlerin boyalarını gören konu komşu:

— Köyün bütün taze cevizlerini sen mi yedin? diye Mürüvvet'le şakalaşmışlardı..

Güllü'nün tarhanasına, eriştesine,

bulguruna yardım etmişler, baba Şevki de bütün yazını, başına çektiği eski fötr şapkasıyla, okul inşaatında ustaların yanında geçirmişti. Yüreği pır pır ediyordu içinde.. Biran önce bitsin, camları takılsın, sıraları konsun istiyordu okulun.. Kâh:

«Böyle tek tek tuğlayla üreyecek iş değil bu.. Başını beklemekle olmayacak, bari gidip kahvede oyalanayım.» der, bahçedeki masada kahvesini içer, kâh da: «Ata atlayıp bi Üççama çıkalım bari, vakit geçmiyor, soğuk su içer, çam altında dinlenirim dünya gailesinden ırak» der, yanına, kulplu transistorlu radyosunu alır, Üççam'a çıkardı. Cemal köyde olduğu vakitler, bir at da onun altına çekmiş, ufak çapta ava da çıkmışlardı.. Bir keresinde bir tavşan vurmuştu.. Eski, saçmalı çiftesini Cemal'e vermiş, nasıl avlanılacağını öğretmişti de bir yaban ördeği vurmuştu Cemal de..

— Zaten avcının acemisi · vururmuş iyi avı, diye takılmıştı Cemal'e..

— Sen de koca tavşanı nalladın enişte, diye gevrek gevrek gülen Cemale:

— İyi ama sen de uçanı vurdun be oğlum.. O daha zor bence, diyordu..

— Demek ki, biraz daha öğrensek bu işi, uçanla kaçan elimizden kurtulmayacak enişte?

— Avcı, iyi avcı mı, nereden anlaşılır bilir misin? Sabırlı oluşundan, bir de heyecanını yenmesini bilişinden.. Bu iki şartı yerine getirdin mi mesele yok.. Sonra, önemli olan bir mesele de avcı, önce bir iki vurayım, döneyim, der, ama vurdukça kanmaz.. Siftah yapması gecikince ihtirası büsbütün körüklenir.. Bir tane vurduktan sonra da artık avın peşini bırakmak istemez.. Avcılığa müzmin şekilde düşen erkek, karısını boşasın daha iyi.. Sağ omzuna asılı tüfeği, sol omzunda torbasıyla «ben iki saata kalmaz gelirim» diyerek evden çıkan bazı av meraklılarının, üç dört gün eve uğramadıkları vardır... Bu gamsızlar evde erzak var mı, çor çocuk aç mı kalır, düşünmezler bile.. İl-

lâ bir şeyler vuracak da anla şanla öyle dönecek eve.. Köyde konaklamalar, ormanda yatmalar mı istersiniz.. Hele sürek avları ne ömürdür bilemezsin, tadına doyum olmaz vallahi..

— Gelecek tatile daha hazırlıklı geleyim bari, diyor Cemal, ava büsbütün merak sarmış görünüyor.. Nitekim şehre döner dönmez de «müceddet» bir av tüfeği edindi..

Şevki Dayı'ya:

— Önümüzdeki yaz bütün ördekler benim, diye takılıyordu.. Uçanlar benim, kaçanlar senin..

— Olur olur diyor, bak bir ördek vurdun, nasıl tadı damağında kaldı, unutamıyorsun, diyerek de Cemali büsbütün iştahlandırıyordu.

Cemal'in yıllık izni bitince işinin başına döndü, dosyalar arasında zor hatırladı bir daha avı, avcılığı.. Şevki Dayı ise Ülkü'nün açılan okulundan sonra, öğretmenlerin verdikleri kitap, defter listelerini tamamlamakla vakit geçirdi.. Güllü

köy yorgunluğunu ancak çıkarıyor, ara sıra da Mürüvvete misafirliğe gidiyordu.. Altta oturan polis emeklisinin eşi Dürdane de fena bir kadın değildi.

Güllü, onunla da iyi komşuluk ilişkileri kurmuştu. Bazı kış geceleri Şevki Dayı'lar aşağıya iniyorlar, bazı geceler de Dürdane hanım'lar yukarı kata konukluğa geliyorlardı. Dersleri çok olduğu zamanlar Ülkü, aşağıya ev sahiplerine yapılan bu misafirliklere katılmazdı.

Okumalar, problemler, haritalar, resim, müzik dersleri zamanla kızışmış, Ülkü, günü gününe dersini yapan bir öğrenci olarak, çalışkanlığı ve zekâsiyle de yine sınıfın en gözdesi haline gelmişti.. Bunu birinci karne alındığı zaman daha iyi anladılar..

Okullar tatile girip, havalar da müsait gidince evi ve hayvanları tımarlamak için köye gittiler.. Son rüzgârlardan, üçbeş kiremidi uçan evin, tavanı akmıştı, onu onardı Şevki Dayı..

Okul inşaatının son durumunu çok merak ediyordu. İlk rasladığı Sığırtmaçların Cafer:

— Ben de sana kasabaya varacaktım ağam; dedi..

— Kötü bir haber mi?

— Yok öyle kötü bir haber değil, elhamdülillah canlarımız sağ.. Şu ustalar var ya?

— Onlara iki gün önce haftalıklarını ödedik.. Bir de baktık, işi bırakıp gitmişler.. Giderken de «yaza gelebiliriz gayrı, çor çocuk bizi gözlerler, kötü havalar basarsa sılaya gidemeyiz.» demişler.. Hem bana haber vermeden.. Helbet, bana gelseler, ben «olmaz öyle şey» diyeceğim, gelirler mi hiç?

— Doğru, dedi Şevki Dayı.. Kışın usta çalıştırmak zordur, nazlanırlar.. Bu mevsim, bütün gurbet kuşları evlerine barklarına, çoluk çocuklarının yanlarına dönerler.. Hiç kimse tutamaz onları, hakları var.. İşimiz geri kalacak, kalacak ama, usta da bulamayacağız.. Neyse geç

olsun, güç olmasın Cafer.. Ben de, sen de gezdiğimiz yerlerde yine de gözkulak olalam, bulursak devam ettiririz, olmazsa bahara kalır bu iş.. Yalnız malzemeye iyi bakalak olun.. Ziyan zebil olmasın aman.. Dişimizden, tırnağımızdan artırıp yaptırıyoruz orayı biliyorsun Cafer..

Cafer:

— Tamam ağam'ı yapıştırdı.. Sen hiç kasavet çekme.. Ben bütün âlet edevatı, çimentoyu, kereste artıklarını hep toparlayıp kilit altına aldım..

— Allah senden razı olsun Cafer efendi dedi Şevki Dayı.. Candan çalışıyordu bu çocuk.. Beş para da çıkarı yoktu. E, köyünün işine koşuyordu canım.. Herkes koşuyordu okulun işine.. Cafer de payına düşeni yapıyordu..

Dört duvardan ikisi bayağı yükselmişti.. Kalmıştı iki duvar daha.. Sonra.. «Daha çok işi var,» diyordu içinden Şevki Dayı.. Her şeyin başı sağlıktı.. Sağlık olursa, her şey olurdu.. Sağlık, insanların kaderlerini çizerdi.. Vakitsiz hastalığa tu-

tulanlar, genç yaşında kötürüm olanlar az mıydı? Vücudu sağ olursa okulun bacasından duman tüttüğünü de görürdü.

Sayılı günler çabuk geçer. Güllü, daha komşularının hepsine varamadan, kendisini minibüste buldu.. Kasabaya dönüşleri, köye minibüsün gelişine bağlıydı.. Hem de o kadar «ekispires» ti ki bu minibüsler.. Kahvenin önünde durur, kornasını çalar da çalar.. Çabuk yetişen, iyi yer bulur, bulamayan «bi dahaki sefere» kalırdı.. Onların «bi dahaki sefere» kalacak durumları yoktu.. Köyde, kasabada çocuk okutan tek onlardı.. Zaten Şevki efendinin köydeki «kiredisi» yerindeydi elhamdülillah.. Hatırını sayarlardı onun.. Ee, okumuş adamdı, mürekkep yalamıştı.. Kolay değildi.. Artık tek kalmıştı köyde, dava vekili Hamdi Baba rahmetlik olunca..

Güllü kadın telâştan, ocaktaki köz ateşi iyice söndürüp körletmiş miydi acaba? İşte bunu iyice hatırlamıyordu.. Şevki efendiye de bir şey açamadı.. Hep öy-

le «işkilli işkilli» yol aldılar.. İçinden «inşallah körletmişimdir.. Yoksa maazallah bir kıvılcım sıçrarda, evimiz ocağımız kül olur.» diyordu.. Sonra da közü küllediğini hayal meyal hatırlar gibi oluyordu.. Ama daha öncekini mi hatırlıyordu, onu da iyice çıkaramıyordu..

Eve geldikten sonra unuttu bile bu işi.. Sırtının teriyle mutbağa girdi. Öğle çorbası pişirmek için.. Şevki Dayı, eğer sofrada çorba yoksa, o sofrayı eksik sayardı.. «Önce çorba şöyle mideyi bir cilâlar, sonra öteki yemekler buyursun» derdi.. Bu sebeple onlar da iyiden iyiye çorbaya alışmışlardı..

İçine -kendi tarlaları mahsulü- domates salçası katılmış ve arnavut biberiyle acılaştırılmış un çorbasının buram buram dumanlarından taşan nefis koku, hepsini sofra başına çekti. Şevki Dayı çorbasına tahta kaşığını sallarken:

— Hımm, Güllü, sen gittikçe güzel yapıyorsun şu çorbayı, diyordu..

— Sen yol yorgunusun da ondan gü-

zel diyorsun efendi, diyerek alçak gönüllülüğünü ortaya koyuyordu Güllü..

Ülkü, hiç konuşmuyordu.. Aklı, okulun yarıda kalan yapımındaydı. 'Kışın da devam edilseydi ne çabuk biterdi' diye düşünüyordu.. Yalnız ağız şapırtılarında ortaktılar.. Sofra başına toplanan üç kişilik ailenin düşünceleri başka başkaydı.. Güllü'nün aklına yine o «közü körlettim mi körletmedim mi?» düşüncesi çöreklenmişti kara bir yılan gibi.. Şevki Dayı ise daha başka sulardaydı.. Onun da kafasına başka bir engerek çöreklenmişti.. «Şu Cafer, iyi çocuk hoş çocuktur da biraz Şakir Ağa'nın adamıdır.. Hanımlarının da içtikleri su ayrı gitmez.. Ağa, sinamasını yapabilseydi, Cafer'in büyük oğlan makinasını çevirmeyecek miydi? Bit yeniği var gibi geldi bu işte ona.. Ustaları, Cafer, Şakir Ağa'nın fitiyle yolcu etmesindi? Olur olurdu.. Bu işi, el altından «incelemeye» karar verdi.. Tam o sırada Güllü, âlâ erişte pilavını koydu sofraya.. Yeni kesildiği için biraz hamurlaş-

mış bulduğu erişte pilavını pek severdi Şevki Dayı.. Peynirlisini pek tutmaz da, daha çok domateslisini severdi..

— Ülkü, yarın okulun açılıyor kızım.. Var mı bir eksiğin? diye sorunca hepsi de aynı konuya yöneldiler. Ülkü:

— Şemsiye alacaktın bana, dedi.. Havalar yağmurlu gitmeye başladı.. Bahar'a babası çok güzel, naylon, dallı, çiçekli bir japon şemsiyesi almış.. Çok beğendim.. Boyu da kısa..

— Yemekten sonra ananla, hep beraber çarşıya varalım da bakalım..

— Olur baba..

Öğleden sonra çarşıya çıktılar.. Ülkü'nün istediğini bulamadılar, başka model güzel bir şemsiye aldılar.. Biraz da Mürüvvet'lere girdiler.. Akşam üzeri eve dönerlerken en heyecanlısı Ülkü'ydü.. Çünkü, yarın okulu açılıyordu.. Babaysa «düşlerinin gerçekleşmesine doğru yönelen» bir yol sayıyordu okulu.. Tatiller upuzun geliyordu ona.. Biran önce bitmeli sınıflar, Ülkü'sü basamakları tamamla-

malıydı.. Karlı, fırtınalı havalar başladı.. Buranın sert bir iklimi vardı.. Kuru soğuklar yapıyordu.. Şimşekli, yıldırımlı sağanak yağmurlar da eksik değildi. Büyük bir saç soba kurdulardı geçen yıl, çok iyi ısındılardı.. Aynı sobayı sofaya kurdular yine, oda kapılarını da açtılar, böylelikle bütün ev sıcacık oldu.

■

KAR SERPİŞEN bir gün, çat kapı, telâş içinde Cafer geldi eve.. Sığırtmaçların Cafer.. Minibüsten indikten sonra koştuğu belliydi.. Nefes nefeseydi. Şevki Dayı, sıcağın etkisiyle, sobanın arkasına rastlayan, ot sedirin üstüne kıvrılmış, bir de rüya görmeye başlamıştı.. Kapının çalındığını, hem de telâşlı telâşlı çalındığını uykusu arasında duymuştu.. Güllü, gidip açınca ve:

— Oo, buyur Cafer efendi, deyince dapduru ayağa kalktı. Yüreği hamam tokmağı gibi vurmaya başlamıştı. Hayra gel-

mezdi bu Cafer..

— Gel bakalım Cafer, ne var, ne yok? deyince, Cafer ağlamaklı bir sesle:

— Sorma ağam sorma, başımıza gelenleri, diye inledi.. Okulun.. Durdu.. Telâş ve heyecandan konuşamıyordu. Okulun, iki duvarını yıktılar dün gece..

— Neee!. diye bir çığlık attı Şevki Dayı. Bu düpedüz düşmanlık be!.. Jandarmaya haber verdiniz mi?

— Yo, dedi Cafer.. Vermeyi akıl etmedik..

— Olur mu Cafer efendi, olur mu hiç? Jandarmaya haber verdikten sonra gelip bana haber verecektin.

— Sen Dernek Başkanımızsın ağam, size haber vereyim de, o benden büyüktür, aklı da benden büyük elbet, bir çaresini bulur, dedim..

— Ne zaman oldu bu? Duyan olmamış mı, gören olmamış mı hiç? Koca köyün ortasında duvar yıkıyorlar da kimsecikler duymuyor mu?

— Sabah namazından önce olmuş..

Köyün, ölü toprağı serpilmiş gibi, horul horul uyuduğu bir sıra, o zaman ağam, bilirsin ya köylümüzü, uykuyu pek severler..

— Eee, sonra? Araştırmadınız mı hiç?

— Araştırdık beyim.. Araştırmaz olur muyuz hiç?.

— Eee, söyle çabuk söyle, ne sonuç aldınız?

— Safinaz kadın, nal sesleri duymuş..

— Nal sesleri mi?

— Anlaşılıyor.. Atlıymış haydutlar.

— Şakir Ağa da öyle diyor.. Bizim köyden çıkmaz böyle namussuz, diyor..

— Bizim köyden kimin vicdanı elverir, köyün okulunu yıkmayı Cafer?

— He ya beyim, ben de öyle diyom.. Düşmanlık olsun, diye atlara binip geldiler, yıktıkları gibi atlara atlayıp kaçtılar..

Zavallı Şevki Dayı'nın beti benzi atmıştı.. Bu ne büyük bir felâketti?. Ustaların kaçması neyse neydi ama, bu defa-

ki pek öyle kolay kolay yerine konulur gibi bir şey değildi. Bunca masraf uçup gitmişti.

— Madem jandarmaya haber salmadınız, gel hemen Millî Eğitim Müdürüne gidelim..

Çabucak hazırlandı, Caferi arkasına katarak Maarif'in yolunu tuttu. Kapıyı tıkırdatır tıkırdatmaz, odaya dalması bir oldu.. Cafer kapıda kalmıştı.

— Felâket Müdür bey felâket, diye ağlamaklı bir sesle söylendi.

— Nolmuş, nolmuş Şevki bey? diye ne olduğunu şaşırdı Millî Eğitim Müdürü..

— Daha ne olsun Müdür bey, köyde yapılan okulun iki duvarını yıkmışlar..

— Sahi mi? Namussuzluk bu be? Kim, kimler?

— Meçhul kişiler beyim.. Nerede o Cafer? Cafer!. Cafer!.

Cafer, apar topar içeriye girdi:

— Buyrun beyim!

— Nasıl oldu bu hadise?

— Valla beyim, gören yok.. Yalnız

Safinaz kadın nal sesleri duymuş..

— Safinaz kadın da kim oluyor? diye çıkıştı Müdür..

— Arsaya yakın evi olan, kendi halinde bir kadıncağız.. Namazında aptestinde bir ihtiyarcık, diye açıkladı Şevki Dayı..

Müdür de heyecanlanmıştı:

— Olayı derhal Vali beye aksettirelim. Kalktı, ceketinin düğmelerini iliklediı.. Ona bakarak Şevki Gürkaynak da iliklemeye başladı düğmelerini, aynı hareketi Cafer de yaptı ama, ceketinin son düğmesi eksikti, orasını ilikleyemedi. Zaten ona da:

— Sen kapıda dur, bekle, lüzum olursa çağırırız, diye tenbih geçtiler..

Cafer kapıda kaldı. İkisi Vali'nin yanına girdiler..

Beşon dakika sonra, zil çalındı, odacı içeriye girdi.. Alt kattaki Jandarma Komutanı'nı çağırtmıştı Vali bey.. Odacı koşarak gitti.. Biraz sonra da üniformalı

Jandarma Komutanı Vali'nin yanına girdi.

Vali:

— Çok üzücü bir şey olmuş Keklikpınarı köyünde komutanım. Bu yıl, köylünün dişinden tırnağından artırarak inşasına başladığı okullarının inşa halindeki iki duvarını yerle bir etmişler.. Komutan da:

— Vay hainler! demekten kendini alamadı.. Peki beyefendi, ben şimdi telefonla emir verir, müfreze çıkarır, suçluları inşaallah vakalatırım.

Şevki Dayı:

— Köyden, olayı haber veren bir köylümüz de kapıda Ondan da tamamlayıcı bilgi alabilirsiniz dedi..

Komutan dışarı çıktı Caferi de arkasına takarak odasına indi.

Müdür'le Şevki Gürkaynak. Valinin yanından nisbeten ferahlamış bir halde çıktılar Ama, yıkılan duvarları hiç kimse tekrar yerine koyamazdı ki.. Müdür:

— Üzülme Şevki bey, suçlular bulu-

nur, cezalarını görürler.. Sen bana ara sıra uğra da komutandan haber almaya çalışalım, dedi..

— Eksik olma Müdür bey..

— Üzülme, çok koymuş sana bu olay..

— Öyle oeyim, bildiğin gibi hani, çok acıdım emeklerle paralara.. Fakir köylünün paracıklarına..

— Hep acıdık Şevkibey ama, yapılacak bir şey yok ki.. Dünyada namussuzlar çok..

Müdür teselliye çalışmıştı ama, Şevki Dayı'nın teselli meselli olacağı yoktu..

Yolda, «Yarın bir köye varayım, hasarı yerinde göreyim» diye karar verdi.

Okuldan dönen Ülkü, haberi duyunca, üzüntüsünden hüngür hüngür ağladı.. Güllü de «bi fena olmuştu.» Yapılmış, emek verilmiş birşey yerle bir ediliyordu.. Güllü kadın da bunun çok fena bir düşmanlık olduğunu kestiriyordu.. Kocasının üzüntüsüne, Ülküs'nün ağlayışlarına hak veriyordu..

Otobüs garajına gitti Şevki Dayı.. Allahtan, gitmeye hazırlanan bir minibüs vardı.. Şöför mahallindeki tek yere kuruldu. Köye gitmezse, Dernek Başkanı sıfatiyle vicdanî sorumluluk altında kalacaktı.. Hem kendisine, hem de Derneğe karşı..

Yolda, hırsından dişlerini sıkıyordu biteviye.. Ah, bir suçluları bulsaydı? Çiğ çiğ yerdi onları.. Duvarları yıkan kolları kırardı oracıkta.. İlk gördüğü yerde.. Aklı karmakarışıktı.. Hep Şakir Ağa'ya takılıyordu zihni.. Belki adamcağızın bir günahı yoktu ama, takmıştı bir kere Şevki Dayı ona.. Kara listesine almıştı!

Ne isterlerdi köy çocuklarının ışık dinamosu okullarından? Nasıl elektrik santralları ampullere ışık veriyorsa, okullar da karanlık kafalara öyle ışık saçarlardı.. Bir cins dinamo, elektrik santralı değil miydi okullar? Şevki Dayı, böyle tanımlardı okulları.. Bunu yapanlar, böyle bir yerden kafalarını ve vicdanlarını ışıklandırmamışlarsa, elbet yaparlardı

böyle düşmanlıkları.. Velhasıl çok canı sıkılıyordu. Minibüs kuş gibi uçuyordu düz yolda.. Kayalar, telefon direkleri, çalılar, kilometre bildiren mavi levhalar geçiyordu sel gibi yanlarından. Onun kafası köyde, okul duvarlarındaydı..

Doğruca kahveye indi.. Köylerin haber borsaları kahvehaneleriydi. Daha, bahçedeki masasına oturmamıştı ki, Muhtar koşarak yanına geldi:

— Gördün mü başımıza geleni ağam?

— Ya? Daha gidip görmedim.. Kimden kuşkulanıyorsunuz Muhtar?

Muhtar cin gibi adamdı. Kararlıydı:

— Bizim köyden değel bu namussuzlar.. Olamaz da..

— Ben de öyle diyorum.. Sonra, Safinaz kadın dörtnala kaçan atların sesini duymuş..

— He, öyle diyo.. Ben de konuştum Safinaz kadınla.. Önce, güürrr, diye bir gürültü duymuş.. Yanlışlıkla sabah namazına kalkmış.. Oysa daha vakit var-

mış ezana.. Neden sonra ezan okunmuş. İşte bu sıralarda gürültüyle yıkılmış duvarlar.. Sonra da at nallarının sesini duymuş.. Komşular da biraz duymuşlar.. Konuşmalar olmuş..

— Jandarmadan gelen giden oldu mu?

— Dün gece bir müfreze geldi.. Başlarında bir gedikli çavuş vardı.. Hepimizden ifade aldılar.. Yazılı değil, sözlü.. Biz, köyümüzde kimseden kuşkulanmıyoruz, dedik.. Birer çay içerek gittiler.. Yine geleceğiz, dediler.. Altlarında cip vardı. Vali bey bizzat emir vermiş..

Şevki Dayı:

— Ben çıktım Valiye.. Ben verdirttim emri, diyerek böbürlenme payı çıkardı bu sefer.. Eee, tabii, Dernek Başkanı olarak böyle davranmaya mecburdu. Onlar konuşurken, üç beş kişi gelip başlarına dikilmişlerdi. Hepsi de «Aşkolsun be şu Şevki Amcaya» diyorlardı içlerinden..

Muhtarla beraber okul yerine gitmek için kalktılar.. Evlâdı ölmüş gibi yas için-

deydi Şevki Dayı.. Yokuşu iniverince gördü manzarayı.. Aman ne yürekler acısıydı gördüğü manzara.. Güzelim, o düzenli duvarcıklar yerle bir olmuştu.. Kala kala iki kısa duvar kalmıştı.. Yıkılanlar sanki gönlünün duvarlarıydı.. Yıkık, çökük duygular vardı içinde.. Vah yazık olmuştu bunca emeklere, bunca masraflara,

— Elleriniz kırılsın inşallah, diye bağırdı.. Hem de kökünden.. Ne istediniz yahu şu duvarlardan, vicdansızlar..

Şevki Dayı'nın bu, acıdan buram buram yanık kokan sözleri, okulun arta kalan yarım yamalak duvarlarından geriye geldi, tekrar yankılandı:

— Elleriniz kırılsın..

Yıkılan bahçe duvarı değildi.. Ev duvarı değildi.. Dükkân duvarı değildi.. Bir cami kadar kutsal, okul duvarlarıydı.. Kasabadayken bu kadar koymamıştı ona.. Ara sıra içine akıttığı gözyaşlarına burada yol verdi.. Muhtar da gözyaşlarını tutamadı. Ancak, acı duyduğu için mi, Şevki Dayı'nın etkisinde kalarak mı? Onu

kestirmeye imkân yoktu. Ama işte Muhtar da ağlıyordu, çocuk gibi..

Ertesi gün haberi ibretle öğrendi:

Okul duvarlarını yıkanlar meğer kendi ustaları değil miymiş? Kendilerine çok iş çıksın diye yaptıklarını itiraf etmişler..

ANLI ŞANLI BİR İLKOKUL MEZUNU

YILLAR YILLARI kovaladı.. Ülkü İlk, derken Ortaokul'un son sınıfına kadar yükseldi.. Keklikpınarı okulunun yıkılan duvarlarından başka, dört duvarı da çıktı da çatısı bile kapandı. Vali, sözünde durmuş, vilâyetçe para yardımı yapmıştı.. Okulun kıpkırmızı Marsilya tipi kiremitlerle kapanan damı, Şevki Dayı'ya huzur veriyordu.. İç sıvalara bu yaz geçilecek, kışa kadar bunun da tamamlanmasına çalışılacaktı. Çünkü sıvaların kışa kalmaması lâzımdı. Kışın yapılan sıva sağlam olmazdı.

Şevki Dayı'yı okulun bitimi kadar,

Ülkü'nün ortaokulu bitirmesi de ilgilendiriyordu.. Dersler kesilmiş, sınav hazırlıkları için bir hafta ara verilmişti. Ülkü arkadaşlarıyla harıl harıl derslere çalışıyordu.. Kâh arkadaşlarına gidiyor, kâh arkadaşları Ülkü'ye, eve geliyorlardı. Onlar ders çalışırlarken Güllü'yle Şevki Dayı, ya parka oturmaya, ya da Cemal'lere misafirliğe gidiyorlardı.

Sayılı gün çabucak geçer.. Sınav zamanı geldi, çattı.. Annesi Güllü, Ülkü'yü bir kenara çekerek, imtihana girerken bildiği duaları okumasını tembihledi.. Sonra da koynuna küçük bir kur'an cüzü yerleştirdi.. Bildiği kadarıyla, mırıl mırıl okuduğu duaları önce yüzüne, sonra sokak kapısından çıkarken arkasına üfledi, üfledi, üfledi.. Üç defa..

Ülkü, sınavlar bitince babasının deyimiyle «anlı şanlı bir ortaokul mezunu» olmuştu.. Bir hafta sonra, kırmızı kordeleyle bağlı okul diplomasını getirir ge-

tirmez, önce yanaklarından öptü Ülkü'sünü Şevki Dayı, sonra da, kolundan tuttuğu gibi Millî Eğitim Müdürü'ne götürdü:

— Müdür bey, dedi, Ülkü ortaokulu da tamamladı.. Alın, eti sizin, kemiği bizim.. Müdür gülüyor ve:

— İyi beslememişsin sen bu kuzuyu, ne kadar eti çıkar ki? diye takılıyordu..

— Çok çalıştı, üzüldü de ondan süzüldü Müdür beyciğim.. Biz sana neden geldik biliyor musun? Hani Öğretmen Okulu için bize vaadiniz vardı..

— Ha, evet, dedi Müdür, yalnız giriş sınavlarını da kazanması gerek. Ben de yakından ilgilenirim.

Şevki Dayı'nın sevincine son yoktu:

— Anlı şanlı bir ortaokul mezunu, diye neredeyse Vali'ye götürecekti Ülkü'yü. Ama sonradan vaz geçti.

— Sen çalışmaya ara verme kızım, dedi.. Gider sınav şartlarını da öğreniriz..

Müdürün elini öptükten sonra doğru eve döndüler..

■

ÜLKÜ, ÖĞRETMEN OKULU'nun sınavlarını becerdi.. Hem de en yüksek puanı alarak.. Öyle ki, Eğitim Müdürü'nün ilgilenmesine bile gerek kalmadı.. Yatılı okuyacaktı.. Bu nedenle de evi boşaltıp köye dönebilirlerdi. Ama Şevki Dayı:

— Haftada bir «evci» çıkar, kızı her hafta görürüz, diye pek köye gitmeye niyetli görünmüyordu.

«Sonra karar veririz» dediler ve bunu bir daha konuşmadılar, ta okullar açılıncaya kadar..

Evi boşaltmadan Keklikpınarı'na döndüler.. Ülkü'nün okulu bitirmesi onuruna bir mevlit okuttu Güllü, kadınlara evde.. Köyde herkes Ülkü'den konuşuyordu.. «Bak diyorlardı, gayret ettikten sonra başarılamayacak çetin iş yok.. Bunca yıl, di-

le kolay.. Sular gibi aktı, geçti de Ülkü okulunu bile bitirdi. Daha okuyacak, öğretmen olacak, köy okulunun müdürü olacakmış.»

Gıpta eden vardı, kıskanan vardı.. Şevki Dayı köy sokaklarında koltuklarını biraz daha kabartarak geçerdi.. Koca bir ortaokul mezununun, öğretmen adayının babasıydı.. Kolay mıydı bu? Hele Öğretmen okulunun sınavlarını da vermesi ve öğretmenliğe çıkan merdivenlerin ilkine ayak basması, babanın koltuklarını nasıl kazartmazdı? Köyüne ve okuluna adamıştı onu.

Yeni ustalar tam Şevki Dayı'nın istediği gibiydi.. İkisi gurbetten dönen yerliydi.. Özellikle onlara güveniyordu.. O hain ustalar aklına geldikçe de öfkesi yenileniyordu. Onlar cezalarını bulmuşlar, «İl Cezaevi»nde ömürlerini çürütmeye başlamışlardı.

Yaz boyunca okulun iç ve dış sıvaları oldu.. Kapısı, penceresi yerine kondu.. Sıra okulun içinin donatılmasına gel-

mişti. Bahçesinin düzeltilmesi, bahçe duvarlarının yapılması, hatta çiçeklendirilmesi gibi tatlı işler kalmıştı geriye..

Şevki Dayı, Keklikpınarı'nda bulunduğu sürece, bir tarlaya. Güllü'süyle Ülkü'sünün yanına koşuyor, bir inşaat başına.. Cemal'ler yine yaz tatillerini köyde geçirdiler.. Cemal'in yeni av tüfeği «uçanları»n hatırını sordu epeyce.. Şevki Dayı'nın emektar çiftesi de «kaçanlar»ın.. Çulluk yahnisine ekmek doğrarken Cemal'in keyfine diyecek yoktu. Tavşanı yemiyorlardı Cemal'ler.. Şevki Dayı:

— Yeyin yahu.. Tavuk eti gibidir, dedikçe, ne Mürüvvet ne de Cemal ağızlarına koymadılar. Kışlık «zahireler» yapıldı yine.. Erişte keserken bir gün Cemal parmağını da derince kesiverdi Mürüvvet kan göremezdi. hop düşüp bayılmaz mı? Şevki Dayı da okul başında Allahtan ki Ülkü var, yoksa Güllü'ye kalsa şaşırıp oturacaktı.. Evde tentürdiyot vardı.. Oksijenle temizleyip pamukla tentürdiyotu basınca kan kesildi ama, Mürüvvet'i ayılt-

mak zor oldu.. Ülkü, babasını çağırmak zorunda kaldı. Şevki Dayı gelinceye kadar da Mürüvvet hanım «komadan çıktı!».

Yazın sonu gelirken, iş «kasabaya gidelim mi, yoksa köyde mi kalalım?» tartışmalarına geldi, dayandı.. Güllü:

— Efendi; beyhude masarife girmeyelim.. Artık köyde kalalım.. Üç aylık ev kirasını beyhude verdik, diyordu.. Ülkü, her iki şekli de uygun buluyordu.. Masraf olduğu doğruydu.. Ama anacığıyla babacığını da hiç olmazsa haftada bir kere görebilecekti. Şevki Dayı'nın düşüncesi de aşağı yukarı kızınınki gibiydi.. En sonunda karı koca, kızlarına sormaya, o, ne söylerse onun dediğine uymaya karar verdiler. Ülkü:

— Bu yıl da gelin, bir deneme olsun. Seneye isterseniz artık köye dönün, dedi.. Eh, fena bir fikir değildi.. Şevki, bu karara sevindi. Hiç olmazsa bir yılı olsun kurtarmıştı.

«Anlı şanlı ortaokul mezunu», Öğ-

retmen Okulu'na başlamak için, anası babasıyla yine kasabaya göç etti.. Bir gün babasını:

— Hep anlı şanlı ortaokul mezunu, diyorsun, diye uyardı, ben yalnız ortaokul mezunu muyum ya? Öğretmen adayı da değil miyim?

Şevki baba:

— Yerden göğe kadar haklısın Ülkü, özür dilerim, dedi ve «bu anlı şanlı Öğretmen adayını, Eğitim Müdürü'ne el öptürmeye götüreceğim» dedi.. Bütün belgeler hazırlandı. Yüklenme senedine bir kefil olarak Millî Eğitim Müdürü de imza koydu.. Onun başarı sağlayacağından o kadar emindi. Öğretmen Okulu'na üçü beraber gittiler; Müdür, baba ve Ülkü.. Öğretmen Okulu Müdürü onları karşıladığı zaman Eğitim Müdürü:

— Hocası, sana bir öğretmen adayı teslim ediyoruz, sen bize onu «Öğretmen» olarak teslim edeceksin, Keklikpınarı köyünün okulu tamamlanıyor, onu oraya

atayacağız, diyor ve sevinçle gülümsüyordu..

Okul Müdürü, biraz Ülkü'yle de konuştu.. Onun, yaşından umulmayan olgunluğu karşısında umutlandı:

— Köy çocuklarına şimdiden müjde verebilirsiniz, dedi. Şevki bey kızınızla öğünebilirsiniz.. Ülkü kızımızı çok uyanık buldum.. Hemen Tanrı sonuna erdirsin..

— Amiinnn!. dedi Şevki Gürkaynak.. Onu öğretmen olarak bağrıma bastığım gün, rahmetli babamın, Ülkü'nün dedesinin kabrine çiçek koyacağız.. Onun da ruhu şad olsun.. Ailemizden nihayet bir «öğretmen» yetiştiği ona malum olmuştur bile..

Gözleri dolu doluydu okulu terkederken..

■

BABASININ KADAR boyu olmuştu Ülkü'nün.. Yüzü de babasına benzerdi..

Öğretmen Okulu'nun bitirme sınavları sona erince, ilk müjdeyi Millî Eğitim Müdürü'nden aldı Şevki Dayı. Tâ eve kadar gelmiş, müjdeyi getirmişti:

— Şimdi Okul Müdürü telefon etti.. Emrinizi yerine getirdim efendim, dedi.. Ülkü'yü size dumanı üstünde bir öğretmen olarak, diploma töreninden sonra teslim edeceğim.. Ben de size bildiriyorum.

Şevki Gürkaynak utanmasa kalkıp koca müdürün yüzünden gözünden öpecekti.. Sadece sessiz bir ağlama tutturdu.. Zangır zangır sarsılıyor, hıçkırık sesi duyulmuyordu.. Müdür onu yatıştırdı:

— Yerden göğe kadar haklısın Şevki Gürkaynak.. Onunla bir pırlantayla uğraşır gibi uğraştın.. İşledin onu.. Elindeki taş gerçekten değerli bir taştı.. Ona şekil verdin.. İşte bu göz kamaştırıcı pırlanta bugün pırıl pırıl parlıyor..

Şevki Dayı'nın sarsılması bitmiyordu:

— Tutamıyorum kendimi, içimden

hep ağlamak geliyor, deyince Eğitim Müdürü:

— İçinden ağlamak gelmesi bir hastalığın da habercisi olabilir. «Damar sertliği» ni hatıra getirirmiş.. Buradayken bir mütehassısa gösterelim seni..

— Şu gaileler bir sona ersin de, gidelim, görünelim, uyanık olmak her zaman iyidir..

■

DİPLOMA TÖRENİ okulun orta katındaki büyük tören salonunda yapılıyordu. Duvarlar bayraklarla donatılmıştı.. Bu yılın mezunları sahnede yer aldılar, önce İstiklâl marşı söylendi.. Vali bir «nutuk çekti». Okul Müdürü bir yıllık çalışmalarını özetledi.. Koro konseri, küçük bir komedi, ulusal oyunlardan sonra diploma töreni yapıldı ve okulun bu yılki birincisi açıklandı:

Ülkü Gürkaynak..

Salon alkıştan çınlarken, Şevki Da-

yı'nın kulakları uğulduyordu.. Yüreği göğüs kafesini zorluyor, sanki dışarı çıkıp diploma masasının üstüne fırlamak istiyordu.. Ülkü'ye ödül verilmesini, diplomasının Vali tarafından bir teşekkürle kızına uzatılmasını hayal meyal görüyordu.. Sevinçten bir tuhaf olmuştu.. Ülkü'sü, ülküsünü gerçekleştirmişti..

Tören sona erdiği zaman Vali, Şevki Gürkaynak'ı aratmış, yanına çağırtmıştı. Eğitim Müdürü, Okul Müdürü de yanındaydı:

— Şevki bey, diye söze başladı.. Sizi candan kutluyoruz, hepimiz.. Duydum ki, bu, ömrünüz boyunca bir idealiniz, ülkünüz olarak yaşamış içinizde.. Müdürler bana ilettiler bu amacınızı.. Bugün arzuladığına kavuşmuş bir babanın karşısında kıvancımız büyüktür..

Bir haber de ben size vereyim.. Keklikpınarı Okulunun iç donatımı için Bakanlık bugün ödenek göndermiş.. En kısa zamanda gerekenleri sağlarız.. Ben de şimdi sayın Bakandan, Ülkü'nün Keklik-

pınarı'na atanmasını rica edeceğim.. Resmî işlemleri Eğitim Müdürü bey tamamlayacak.. Mes'ut ve bahtiyar olunuz..

Hepsinin ellerini sıkarak «anlı şanlı bir Öğretmen olarak yetişmesinde» emeği geçenlere teşekkür etti.. Sonra Güllü'süyle Ülkü'sünü alarak bahçe kapısına doğru yürüdü..

Vali arkasından:

— Yüzü sapsarı, hatta bembeyazdı.. Ona telkin edin de doktora gitsin, çok çalışkan bir çocuk yetiştirmiş, aşkolsun, dedi.

Okul Müdürü:

— Sade çalışkan değil Vali bey, terbiyeli, son derece saygılı, iyi yürekli ve arkadaş canlısı.. Vali tekrar:

— Ne mutlu Şevki beye, dedi.. Tanrı herkese böyle evlât nasip etsin..

Onlar böyle konuşurlarken, Gürkaynak ailesi, mutluluk içinde evlerinin yolunu tutmuşlardı.

GÜRKAYNAK'LAR evi boşalttılar.. Bu kadar yıl oturdukları evden çıkarlarken Güllü'nün gözleri doldu.. Sevinçli ve acılı birçok yıl geçirmişlerdi şu küçücük, sefertası evde.. Ama Allaha çok şükür artık köylerine dönüyorlardı.

Ülkü, bir öğretmene emanet edilmek için geldiği kasabadan bir öğretmen olarak dönüyordu.. Bir küçük kamyonete atarak bütün ev eşyalarını da köye taşıdılar.. Şevki Dayı «şu eksik, bu eksik deyip aldıkça bir kamyonet dolusu eşya olmuş yahu» diyordu.. Cemal'le kamyonetin üstüne çıkmışlardı:

— Biz sizi elimizle yerleştireceğiz, diyerek onları yalnız bırakmamışlardı Cemal'ler..

Dünyalar Şevki Dayı'nın olmuştu sanki.. Çok sevinç duymuş, artık sevinemez hale gelmişti. «Sevinmenin de bir ölçüsü varmış anlaşılan» diye geçiyordu içinden..

Asıl sürpriz onları köy yolunda bek-

liyordu.. Tevekkeli değil, Şevki Dayı:

— Kulağıma davul zurna sesleri geliyor.. Yakın köylerde düğün var galiba, demişti Cemal'e.. O da:

— Düğün, bu sıralarda eksik olmaz gayrı, diye cevap vermişti.. Kamyonet yaklaştıkça davul zurna sesleri de yaklaşıyordu.

— Düğün bizim köyde, dedi.. Daha yaklaştıkça da gördüklerine bir mana veremedi.. Yolun başında, ana yola kadar gelen patikanın sonunda bir kalabalık vardı.. Davul vuruyor, zurna çatlarcasına cazırdıyordu.

— Bu ne demek Cemal? dedi..

— Vallahi enişte.. Her halde gelin karşılayacaklar..

— Kimin düğünü ki?

— Sen bilmezsen ben ne bileyim enişte..

— Atlayalım yere de anlayalım..

İkisi de atladılar kamyonetin üstünden. Mürüvvet de.. Ülkü anasıyla şöför

mahallindeydiler.. Onlar da indiler..

Keklikpınarı Muhtarı elinde bir demet çiçek tutuyordu:

— Hayrola Muhtar, dedi Şevki Dayı.. Birini mi bekliyorsunuz?

— Evet birini bekliyoruz..

— Kimi?

— Keklikpınarı Okulunun Öğretmenini, dedi Muhtar ve elindeki çiçek demetini Ülkü'ye uzattı.. Şevki Dayı bir hoş olmuştu ama anlamıştı işi:

— Hepinize teşekkür ederiz..

— Ben de babam gibi sizlere teşekkür ederim.. Sevgili köyümün öğretmeni sayılırım artık..

— Sayılırım deme Ülkü öğretmen, biz hepsini öğrendik.. Okul bitmiş, öğretmen olmuşsun.. Vali beyle müdür bey de seni bizim köye öğretmen yapmışlar.. Artık bundan sonra köyümüzün çocukları okuyacaklar.. Okula çocuğunu göndermek istemeyeni ben jandarmaya haber vereceğim.. Okuldan kaçan çocuğu ben, kulağından tuttuğum gibi sana getireceğim..

— Yahu Muhtar, dedi, senin konuşmacılığın da varmış..

— Ah sorma Şevki efendi, benim seçimlerde, parti için propaganda yaptığım köylerdeki konuşmalarımı herkes beğenir, ama illâ bu defaki valla içimden geliyo.. Seçim konuşmaları gibi inanmadan, kafadan atmıyorum.. Aha, bu canevimden çıkıyo bu lâflar.. Çalın bir zeybek havası, hep birlikte oynayalım Ülkü öğretmen şerefine..

Davulcu tokmağını davuluna öyle bir vurdu ki, Şevki Dayı patlayacak sandı. Arkasından zurna, o, dalgalar gibi kabarıp inen zeybek havasını vurmaya başladı.. Kim durabilir ki? Şöför bile indi de zeybek oynadı.. Bir Ülkü. Güllü ve Mürüvvet katılamadı onlara. Hepsi tozlu yolun başında dağlar oldular sanki.. Diz vurdular, kartallar misali kol kaldırdılar, kanatlandılar..

Oyunlar bitince Muhtar:

— Sizi köyde de bekliyorlar, dedi.. Biz öncüleriyiz onların.. Hadi yolunuz-

dan kalmayın, buyurun.. Yaşasın Öğretmenimiz Ülkü!.

Orada bulunanlar, kamyonet kalkarken:

— Yaşasın öğretmenimiz Ülkü!. diye bağırdılar.

Köye gelince ikinci bir karşılama töreniyle karşılaştılar.. Okul önüne biriken köylüler kamyonetin durmasıyla Ülkü'yü omuzlarına aldılar ve ta okulun kapısına kadar taşıdılar..

Cafer, Sığırtmaçların Cafer:

— Valiler, müdürler gelecek nasıl olsa, törenler olacak, emme bizim töreninniz gibisi olmayacak.. Okul bizim, öğretmen de bizden, törenini de biz yaparız, diye bir söyleve başladı. Herkes güzel konuşuyordu bugün.. Çünkü duyduklarını söylüyorlardı.. Ülkü:

— Çok teşekkür ederim köylülerim, diye bağırdı.. Size lâyik bir öğretmen olacağım.. Köylü kardeşlerimi okutacak, onların kafalarını bilgi aydınlığıyla dolduracağım, buna andiçiyorum.. Beni bu kut-

sal göreve babam adadı, onun yüzünü kara çıkarmayacağım.. Hiçbir zaman görevimin başından ayrılmayacağım.. En zor anlarımda bile çocuklarımı, okulumu, terketmeyeceğim.. Ölsem bile..

Kalabalık:

— Allah korusun, diye mırıldandı.. Şevki Dayı, kalabalığın en sonuna gelmiş, onları izliyordu.. Cemal, eşyaları eve indirirken dayanamamış gelmişti.. Onun geldiğini görenlerden bir kaçı:

— Şevki Dayı geldi.. Onu da kutlarız, diye bağırdılar..

— Onu da kutlamak vazifelerimizin başında gelir.. Ülkü'yü bize öğretmen olarak hiç bir fedakârlıktan kaçınmadan kazandıran odur. Köyümüzün babasıdır o..

Cafer de dillenmişti bugün.. Yol başında ilk karşılamayı yapanlar da başlarında davul zurna olduğu halde köye geri geliyorlardı. Onlar da okul kapısında yerlerini aldılar. Muhtar, cümle kapısının duvarının üzerine çıktı:

— Kırk gün kırk gece düğün, bay-

ram yapsak yine azdır.. Sayın Şevki ağabeyimiz büyük fedakârlıklarla nihayet köyümüzü okula, ondan möhimi, köylümüz bir evlâdını okulumuza öğretmen olarak kazandırdı arkadaşlar!. Bu iki kişiyi kâbeye kadar sırtımızda taşısak yeridir.

İmam kalabalık içindeymiş.. O da fırladı duvarın üstüne:

— Din ulularımız bize, okumanın insanların en böyük bir farizaları olduğunu buyurmuşlardır.. Cafer efendinin dediklerini canü gönülden tasdik ederim, deyince bir alkış koptu..

Ülkü'yü evine zorla bıraktılar.. Yine onlarla konuşacağını vaat ederek.. Babası da aynı şekilde söz vermeye mecbur oldu.

Şevki Dayı'nın sevincine son yoktu.. Pencereden, okulun bir sınıfı görünüyordu:

— Buradan Ülkü'mün derslerini ben de görebileceğim.. Allahım, bu kadar sevinmek iyi değilmiş, derler, sen bir keder verme yarabbim..

Ülkü'yü de pencere önüne getirerek okulun sınıfını gösterdi.

— 80 öğrencin varsa, 81.cisi benim kızım, diye takıldı; ama ben sınıfta değil, penceredeyim.. Sen de yüksekçe konuşursun ki, ihtiyar baban duysun..

— Kendine ihtiyar deme baba.. Daha çok yaşayacaksın, gençsin.. Genç öğretmen Ülkü'nün babası da gençtir.

Sonra baba kız pencere önünde birbirlerine sarıldılar.

ŞEVKİ GÜRKAYNAK İLKOKULU

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜ, okulun bahçesini dolduran Keklikpınar'lılara hitabediyordu:

— Bundan yıllar önce, yine burada sizlerle toplanmış, bu şipşirin, kutu gibi güzel okulun temelini atmıştık.. İşte, nazlı nazlı, bayraklarımızın, bembeyaz kar gibi duvarlarında rüzgârlandığı Keklikpınarı Okulu'nu okumaya açıyorum.. Yine, aranızdaki sıkı işbirliğinin bir örneği ola-

rak bana verdiğiniz bu küçük parlak makasla kordeleyi kesiyor, okulunuzun, köyünüze, ulusumuza hayırlı evlâtlar yetiştirmesini candan ve gönülden diliyorum. Hayırlı olsun Keklikpınar'lılar.. Yakında santralınız tamamlanınca köyünüz nura da kavuşacak?.

Müdür, kopan alkış tufanının dinmesini bekledikten sonra sözlerine devam etti:

— Bu münasebetle okulunuzun yapılmasında büyük küçük emeği geçen, bütün ilgililere teşekkürü bir borç bilirim.. Sayın Valimiz, yine bir tesadüf eseri olarak bugün açılış törenine gelemediler. Benimle, tebriklerini gönderdiler ve hepinizin gözlerinden öptüler.. Bu münasebetle size iki müjdeyi vermeye de beni memur ettiler.. Birinci müjdem, okulunuzun ilk adı Bakanlığımız tarafından değiştirilmiştir.. Okulunuza, olağanüstü gayretiyle bu binanın yapılmasını sağlayan ve size bir öğretmen hediye eden sayın köylünüz Şevki Gürkaynak'ın adı verilmiştir.. Be-

raberimde getirdiğim okul levhasını çivileyiniz.. Okul levhası çivilenirken yine bir alkış koptu.. Şevki Dayı kıpkırmızı olmuştu.. Müdür sözüne devam etti:

— İkinci müjdem, ki, artık bunu hepiniz bekliyor, hatta biliyorsunuz, Ülkü Gürkaynak, okulunuza öğretmen olarak atanmıştır.. Köyünüzün çocuğu.. Onu öğretmen olarak yetiştirmek için yıllarca çırpınan babasını da huzurunuzda kutlarım.. Şimdi size öğretmeniniz Ülkü hitap edecek..

Alkışlar arasında kürsüye gelen Ülkü:

— Büyüklerim, köylülerim!. diye başladı.. Bir öğretmen olarak duyduğum sevinci, sizlerin de paylaştığınızı görmek beni sonsuz mutlu ediyor.. Babam beni, daha dünyanın aydınlık yüzüne ayak basmadan, köyümün öğretmenliğine adamıştı. Ben de kendimi çocuklarıma, Ayşe'lere, Fatma'lara, Zeynep'lere, Nergis'lere adıyorum. Ben artık, adım gibi, yalnız bir ülkü taşıyorum içimde: köy çocukları-

nı karanlıklardan kurtaracak, onları köyümüze ve ulusumuza, alınlarında bilim ışığı parıldayan, aydın yurttaşlar olarak armağan edeceğim.. O zaman adımı da hak edeceğim..

En çok alkışlayan ve «bravo» diye bağıran Eğitim Müdürü olmuştu.

— Çok güzel konuştun Ülkü Öğretmen, dedi.. Kutlarım.. Güzel konuşmak bir hüner, bir sanattır.. Arkadaşlar, okula arsasını bağışlayan ve ilk anlaşmaya göre okula adını koymayı düşündüğümüz Şakir Gönülsüz'e de burada açık teşekkürlerimizi sunarız. Bu defa büyük anlayış göstererek okula Şevki Gürkaynak'ın adının verilmesine izin verdiği için ikinci defa teşekkür ederiz.. Arsasını hiç bir çıkar beklemeden bağışlayan bu hayırsever köylünüzün adını da bir plaketle okul girişine astırıyorum..

Köylü, bu kadirbirlilikten de hoşnut kalmıştı.

Kapılar açılarak okul gezildi.. Sınıfları donatan sıralar, öğretmen kürsüsü ve

karatahta ile müdür odası, jimnastik salonu, hatta kitap bekleyen boş kitaplık, sevgi ve takdir duygularıyla gezildi. Hazırlanan büfede köylülere ve kasabalı konuklara buzlu koruk şerbeti, gül şurubu ikram edildi..

Törenler sona erip, gelenler arabalarına binip de uzaklaşırken, Güllü kadın evinin önündeki tümsekte sıcak sıcak gözyaşları döküyordu: 'Ülkü Öğretmen'i ben doğurdum' diyerek!.. Ne kadar haklıydı, ne kadar..

■

OKULA YAZILAN bütün çocukların kayıtlarını Ülkü öğretmen yapmıştı.. Bu yıl birinci sınıf açıldığı için, okuma çağına gelen 79 çocuk alınmıştı okula..

Okulların açıldığı sabah, Ülkü çok erken kalkmış, hemen okuluna koşmuştu.. Anahtar Ülkü'de duruyordu. Bir odacı kadın almışlardı, okulun temizliği, ayak işleriyle uğraşacaktı. Bütün çocuklar ana-

larının babalarının ellerinden tutarak gelmişler, okulun bahçesini doldurmuşlardı.

Ülkü hepsini toplayarak, anaları babaları bir kenarda bekletti.

79 «kuşu»yla, yem getiren anne kuş gibi, onlarla konuşmaya başladı..

— Okulu seviyor musunuz ?diye sordu..

Hepsi birden:

— Seviyoruz!. dediler..

— İçinizde sevmeyen var mı? diye sordu..

— Yok!. dediler..

— Öğretmeninizi seviyor musunuz? dedi..

— Çokk!. diye bağırdılar..

— Çocuklar şimdi, her sabah burada toplanacak, küçük bir tören yapacak, sonra sınıfımıza gireceğiz.. Bütün Türkiye okullarında şu anda aynı tören yapılıyor. Şimdi ben ne söylersem siz de aynı şeyi söyleyeceksiniz.. Bunu ezbere bilmemiz gerek.. Ezberleyeceğiz söyleye söyleye..

Bundan önce İstiklâl marşımızı söylemek lâzım. Onu da öğreteceğim sizlere.. Henüz öğrenmediğiniz için ilk günler söyleyemeyeceğiz.. Bugün yalnız andımızı yapacağız.. Siz, ben ne söylersem onu tekrarlayacaksınız, anlaşıldı mı?

İnceli kalınlı sesler:

— Peki öğretmenim!. diye cıvıldadı. 79 öğrencinin 41'i kızdı, gerisi erkek.

— Başlıyoruz çocuklar:

Türküm!..

— Türküm!

— Doğruyum, çalışkanım!.

— Doğruyum, çalışkanım!.

— Yasam, küçüklerimi korumak!.

— Yasam, küçüklerimi korumak!.

Analar babalar gözlerini dört açmış, çocuklarının söyledikleri sözleri anlamava çalışıyorlardı. Keklikpınar'lılar okulu çevreleyen sırtlar üzerinde birikmişler, Ülkü öğretmenlerinin ilk gününü izliyorlardı.

Sesler köy göğünde yankı yapıyor, Şevki Dayı, evinin penceresinde bu güzel günü, tellendirdiği bir sigarayla kutluyor-

du. Güllü, köpüklü bir de kahve yapmıştı ona.. Eh, bunca yorgunluktan sonra bir «yorgunluk kahvesi» içmek onun hakkı değil miydi?

Ülkü devam ediyordu:

— Yurdumu, ulusumu!.

— Yurdumu, ulusumu!.

— Özümden çok sevmektir..

Çocuklar tekrarlıyorlardı:

— Özümden çok sevmektir..

Ana babaların hayranlık dolu bakışları arasında and sona erdiği zaman, Ülkü, onların önüne geçti:

— Yürüyün çocuklar, dedi..

Çocuklar onun arkasından -daha oyun duyguları içinde- okula çıkan merdivenleri basamak basamak çıkarlarken havanın ciddileştiğini de yavaş yavaş seziyorlardı.

Şevki Dayı, andı çocuklarla beraber tekrarlamış, bunda da büyük bir zevk ve heyecan bulmuştu..

— Ee Güllü, ben biraz kahveye çıkayım gayrı.. Sen de ara sıra pencereden

Ülkü'ye göz kulak oluver..

— Peki efendi, var kahvene.. Geç kalma öğleye, kız çıkar okuldan.. Yemek yedikten sonra yine ders var her hal..

— Yok yok, gecikmem ben, er gelirim.. Şöyle bir kulak misafiri olayım bakalım, neler derler?

Ülkü çocuklarını peşine takarak sınıfa götürdü..

— Ben sizi sıralarınıza oturtacağım.. Bu yerler sizin her zaman oturacağınız yerlerdir.. Kimse benden izinsiz yer değiştirmeyecek.. Anladınız mı?

— Anladık öğretmenim..

Ülkü, adlarını ve numaralarını söyleyerek çağırıyordu:

— 1 Ahmet Şekerci.. Yerin burası..

— 2 Gülizar Hızal. Yerine geç..

— 3 Veli Mangal. Burası.

— 4 Şadiye Kılıç. Burası Ha.. Çocuklar, bu numaralarınızı hiç aklınızdan çıkarmayacaksınız.. E mi? Numarasını unutanı hiç sevmeyeceğim..

79 çocuk, sınıftaki yerlerini aldılar..

Ülkü:

— Şimdi ben dışarıya çıkarak zil çaldıracağım.. Sonra kapıyı açıp sınıfa gireceğim. «Günaydın çocuklar!.» diyeceğim.. Siz de bana «Günaydın Öğretmenim!» diyeceksiniz.. Anlaşıldı mı?

Çocuklar hep bir ağızdan:

— Anlaşıldı öğretmenim, diye bağırdılar..

— İşte ben dışarıya çıkıyorum.. Ama her gün ben böyle dışarı çıkıp içeri girmeyeceğim.. Öğrenmeniz için bu günlük böyle yapıyoruz.. Yoksa her gün zil çalar çalmaz, sizler yerlerinize oturacak, benim sınıfa gelmemi bekleyeceksiniz.. Gelince de.. Ne diyeceksiniz bakalım?

— Günaydın öğretmenim!,

Tamam. Öğrenmişlerdi çocukları. Ülkü'nün içinden ılık ılık birşeyler aktı yüreğine.. Yıllardır özlediği o sihirli kelimeyle çağırıyordu onu çocukları:

— Öğretmenim!.

Ne erişilmez bir zevk veriyordu insana bu kelime.. «Öğretmenim» diye çağırılması, yılların çektirdiği bütün sıkıntı ve heyecanları unutturuyordu ona..

Dışarıya çıktı.. Hademe kadına -daha önce prova yaptırdığı gibi- zile basmasını söyledi.. Koskoca okulda tiz bir zil sesi çınladı.. Sınıfta yükselen ince ve pesten sesler kesildi.. Ülkü, koridorda temkinli adımlarla ilerleyerek, sınıfın kapısına geldi ve kapıyı açarak girdi:

— Günaydın çocuklar!..

Bütün sınıf, sözbirliği etmişcesine rapp, diye ayağa kalkarak:

— Günaydın öğretmenim!. dediler.

Ülkü öğretmen, o gün ilk dersini verirken, yıllar öncesi köy çocuklarıyla oynadığı Okulculuk ve Öğretmencilik oyunlarını düşünüyor, oyun olmasına rağmen, büyük bir ciddiyetle yapmaya çalıştığı Öğretmenlik rolünü, bu defa gerçek ola-

rak gerçek öğrencileri karşısında tekrarlıyordu. Çok mutluydu....

■

ARADAN AYLAR geçmiş, yine bir gün sınıfa girmişti:

— Günaydın çocuklar, dedi..

— Günaydın öğretmenim!..

— Türküm, Doğruyum.. Çalışkanım.. Yasam..

And tamamlandı.

— Şimdi yoklama yapalım..

Ooo.. Bugün iki arkadaşınız noksan.. Neden okula gelmediler acaba, biliyor musunuz çocuklar?

Kezban:

— 18 Hatice soğuklamış öğretmenim, dedi.. Komşumuz Zehranım, öğretmene söyleyiver dedi efendim..

— Peki Kezban teşekkür ederim.. Hani 25 Ali, o da yok..

44 Ömer:

— Onun da çok ateşi varmış öğretmenim.. Dün gece evlerinde hep ışık yandı, hiç uyumadılar..

Hava iyice kışlamıştı.. Kar dizboyunu geçmiş, rüzgâr tutan yerlerde adam boyuna yaklaşmıştı. Çocuklar bu kadar soğuğa dayanamamışlar, üşütmüşlerdi..

— Ya!!!. diyebildi Ülkü öğretmen.. Vah.. Vah.. Demek hastalar? Bugün ders verirsem, bu iki arkadaşınız geride kalırlar çocuklar.. Onun için, geçen dersleri yeniden bir gözden geçirelim. Sonra ben, sizin adınıza bu iki arkadaşınıza «geçmiş olsun» demeye gideceğim.. Tabii teneffüs sırasında.. Sınıf mümesseliniz Davut'un her dediğini her zaman nasıl dinliyorsanız, bugün de dinler, uslu uslu otursunuz, değil mi çocuklar? Ben onlara sizlerin selâmlarını götüreceğim.. Bakalım sağlık durumları nasıl?

— Güle güle git, arkadaşlarımıza geçmiş olsun, de, diye bağırdılar..

— Haydi biz, eski derslerimizden bazılarını tekrarlayalım.. Sen söyle 12 İbra-

him, 3 elma annen vermişti.. 3 de baban verdi. Kaç elman oldu?

İbrahim hemen kalemle, defterine yazdı bu rakamları.. Sonra onları toplayarak heyecanla bağırdı:

— 6 elma olur öğretmenim..

— Tamam çocuğum, aferin.. Peki Zeynep sen söyle.. Bir ağaçta 10 kuş vardı.. Avcının biri tüfek attı, 4 kuşu vurdu.. Ağaçta kaç kuş kaldı?

— Hiç kalmaz öğretmenim, gerisi korkup uçar gider, dedi Zeynep. Oysa arka sıralardan 71 Şaban:

— 6 kuş kalır öğretmenim! diye bütün gücüyle bağırmıştı. Başta Ülkü olduğu halde birçok çocuk güldü 71 Şaban'a.. Ama birçoğu da «Şabana neden güldüler, doğru söyledi» diye şaşırıp kaldılar..

■

ÜLKÜ ÖĞRETMEN, teneffüs zili çalınca, mantosunu sırtına aldı. Hasta çocuklarını ziyarete gitti.. Daha önce Ha-

bibe kadına öğrenci velilerinin okul bahçesine diktiği kasımpatı ve yıldız çiçeklerinden iki küçük buket yaptırmıştı.. Onları da aldı.. Önce 18 Hatice'nin evine gitti.. Kapıyı vurmaya kalmadan, Hatice'nin annesi kapıyı açtı.. Gözleri şiş şişti, ağlamıştı..

— Buyur öğretmen hanım, dedi.. Hatice çok hasta.. Çıkarma ayaklarını, zaten her yer pis..

— Ama, Hatice'nin annesi, temizliğe çok dikkat etmek gerek.. Hastalıkların çoğu pislikten olur, demeyi de ihmal etmedi Ülkü..

Ayaklarına verilen terlikle Hatice'nin yattığı odaya girdi.. Hatice, konuşulanlardan, eve bir misafir geldiğini anlamış, gözlerini açmıştı. Ülkü Öğretmen:

— Nasılsın Hatice kızım? dedi..

— Seni gördüm iyileştim öğretmenim..

— Ya beni görmeseydin?

— O zaman iyi olmazdım öğretmenim..

— Peki, ben gidersem, yine hasta mı olacaksın?

— Elbet öğretmenim.. Sen gidersen, ben yine hasta olurum..

Hatice'nin annesi, öğretmenin çiçeklerini bir bardağa koyarak, getirmiş, pencere içindeki boşluğa yerleştirmişti.

— Hatice, bak kızım, öğretmenin sana çiçek getirmiş. Eksik olma hocanım, sen geldin de Haticem gözünü açtı.. Allah senden razı olsun..

— Demek ben gidince tekrar hasta olursun ha Hatice? Peki ben hep burada kalayım, sen de iyileş Haticem..

— Ama olmaz ki öğretmenim, sizin yalnız ben değilim ki öğrenciniz.. Daha bi sürü çocuğun var..

— Ama onlar hasta değil Hatice..

— Ossun öğretmenim, onlar öğretmensiz kalmasınlar benim yüzümden.. Sen okuluna git, ben yalnız yalnız iyi olmaya çalışacağım öğretmenim. Söz veriyorum..

— Söz mü Hatice? Söz ama.. İyileşeceksin..

— Söz namustur öğretmenim, babam da öyle der..

— Ee, öyleyse ben bir de 25 Ali'yi göreyim.. O da senin gibi hastaymış..

— Selâm de benden öğretmenim.. 18 Hatice'nin selâmı var, de.. E mi?

— Olur Haticem.. Sen iyileşeceğine söz verdin ya ben de selâmını söylerim Ali'ye..

— Sen gitsen de yine iyi olacağım öğretmenim.

— Peki Hatice.. Güzel Hatice..

Ülkü öğretmenin bir hıçkırık, yumruk gibi boğazını tıkamıştı.. Fazla bir şey söyleyemeden odadan çıkarken annesine:

— Hatice'ye iyi bakın, diyebildi..

Hastalığı neydi Hatice'nin? Ateşi kaça çıkmıştı? İlâç da yoktu köyde.. İlâç dolabında birçok ilâçlar vardı ama, hangisi iyi gelirdi Hatice'nin hastalığına?. Karma karışık duygular içinde Ali'lerin evine geimişti de farkına varmamıştı.. Kapıyı çaldı.. Annesi açtı kapıyı.. Çok sevinmişti..

— Buyur buyur öğretmen hanım..

Buyur kızım Ülkü'cüm.. Allah seni başımıza yolladı da arayanımız soranımız var.. Yoksam bizim gibi fukarayı kim arar, kim sorar?

Ülkü sözü değiştirerek:

— Ali nasıl? dedi..

— Dalgın.. Konuşmuyor..

Yanına girdi Ali'nin.. Çiçek demetini yastığının yanına bıraktı.. Ali, dalgın uyuyordu:

— Uyandırmayayım çocuğu..

— Daha demin uyanıktı.. Ama ateşinden dalıp dalıp gidiyor.. Senin geldiğini bilse hemen gözlerini açar.. Acaba tehlikeli bir hastalık mı?

— Ali.. Ali, oğlum ben geldim..

Ali, birden gözlerini açıverdi.. Hop, diye oturmak istedi.

— Günaydın öğretmenim!. dedi.. Ülkü Öğretmen'le annesi onun bu parlaytşı karşısında korkmuşlardı âdeta..

— Yat yat yine Ali..

— Arkadaşlarım nasıl?

— Hepsinin selâmını getirdim sana.. 18 Hatice'nin de, o da senin gibi hasta yatıyor evinde..

Ali'nin annesi:

— Çık çık çık, diye şaşıyordu.. Şaştım da kaldım valla.. Ne sorsak cevap vermiyordu.. Korkutuyordu bizi.. Öğretmenini görünce bülbül kesildi, canlanıverdi..

— Ne zaman okula geleceksin Ali?

— Şimdi öğretmenim.. Kalkıp hazırlanmak için doğruldu..

Ülkü, onu omuzlarından tutarak yatağına oturtmaya çalıştı:

— Yok Ali'cim. Şimdi gelecek halin yok.. Üç dört gün yataktan dışarıya çıkmaman lâzım..

— Derslerden geri kalacağıma çok üzülüyorum..

— Üzülme Ali'cim.. Biz dersleri durdurduk, seni bekleyeceğiz.. Hep eski derslerimizi tekrarlıyoruz.. Hatice'yle sen ne zaman okula gelirseniz o zaman yeni derslere başlayacağız.. Nerelerin ağrıyor?

Ali başını gösterdi.. Sonra da sırtını..

— Peki Ali, ben sana ilâç dolabından ilâç göndereyim, onları içersen bütün ağrıların kesilir.. Dört saat arayla içiriver annesi..

— Seni Allah gönderdi başımıza.. Babandan da Allah ırazı olsun.. Ne yaptı, ne etti, seni öğretmen etti Ülkü hocanım..

— Teşekkür ederim Habibe kadın.. İlâçları ihmal etmeyin.. Ali!. Ali!. Ali!. Aaa.. Yine dalmış.. Cevap vermiyor.. Ali allahısmarladık..

Annesi gözyaşlarını tutamamıştı artık.. Deminden beri ağlamamak için dişlerini sıkıyordu.. Ülkü Öğretmen de öyle.

— Çok hasta oğlum.. Senin sesini duyunca nasıl da canlandı, değil mi? Zayıf çocuk.. Hastalıkla pençeleşiyor.. Onu canlandırırsa, yalnız senin sesin canlandırır.. Yine gel.. Yine gel de.. Ali'm konuşsun.. Ali'm gözünü açsın, bize baksın.. Öğretmenim yine gel.. Yine gel e mi? Ali'min hatırı için..

Ülkü, artık açık açık hıçkırıklarla ağlıyordu:

— Gelirim, gelirim Habibe kadın.. Ali'nin hatırı için de, senin hatırın için de.. Ödevim olduğu için de gelirim..

Evden kendisini sokağa attığı zaman:

— 25 Ali çok ağır, çok ağır, diyor ve hıçkırıklarla boğuluyordu..

Okula döndü.. Kızarık gözlerle sınıfa giremezdi.. Yüzünü yıkadı soğuk suyla.. Karın, ayazın serinletemeyeceği bir biçimde içi yanıyordu: Ali çok hastaydı, çok.. İlâç dolabından çıkardığı ilâcı odacı Hanife'ye Ali'lerin evine göndermişti.. Ama, bu ilâcın bir yararı olacağına inanmıyordu Ali'ye..

Sınıfa girince:

— Hatice'yle Ali'nin iyilik haberlerini getirdim size, demiş, yalan söylemeye mecbur olmuştu. Ali'nin ağır hasta olduğunu nasıl söylesindi onlara..

— İyiler mi? diye soran Sınıf Mümessili Davut'a kaçamak bir karşılık verdi:

— Bir iki güne kadar okula gelirler her halde.. Biz dersimize bakalım çocuklar.. 44 Ömer sen söyle.. 10 yumurtamız

var, bunun 9 zu kırılsa..

Ama gözünün önünden gitmiyordu 25 Ali'si.. O sararmış yüzü, ağrılı sırtı, başıyla Ali'si.. 25 Ali'si.. Kuşlarından biri, 79 çocuğundan biri.. Ali'si.. Kuş'u..

O günkü dersini nasıl verdi, nasıl uğraştı kuşlarıyla.. Hiç hatırlamıyordu. Okul dağılıp eve geldiği zaman, annesini gönderdi Ali'lerin evine..

— Git anne, dedi.. Bir bakıver sen de..

Güllü kadın, üstüne birşey alarak gitti, on dakika sonra da döndü. Yüzünden anladı Ülkü:

— Yine dalgın, değil mi anne?

— Evet kızım, sen gittikten sonra hiç açmamış gözlerini.. Hiç konuşmamış..

— Babaları neredeymiş?.

— Babaları hayırsızın biri Ülkü.. Sırnaşıkların Apti bu kadar bakar evine.. Dört gündür, binmiş eşeğine, gidiş o gidiş.. Komşu köylerde tombala çektirmeye çıkmış..

— Ama kumar bu anne.. Kumarı

eşekle köylerimize de yayıyor bu Aptî. Ha, anne, yolladığım ilâcı vermişler mi?

— Uyanmamış ki kızım.. Vermemişler her hal.. Verselerdi söylerdi Habibe.. Demedi öyle bir şey..

Ülkü Öğretmen, çaresizlik içinde kıvranıyordu.. Ali'ye gitmek istedi.. Elinden bir şey gelmediği için üzüntüsünden yiyordu kendini.. Kar yolları kapamıştı.. Hangi araçla il'e götürülebilirdi? Doktor çağrılsa, nasıl gelirdi köye? Gelse bile, bir doktor buralara gelmeyi kabul etse bile kaç lira vizite isterdi? Bir çare bulamıyordu Ülkü Öğretmen 25 Ali'si için... 79 kuşundan biri Ali'si için..

■

18 HATİCE dört gün sonra okula döndü.. Sıskası çıkmıştı. Çelimsiz bir kızdı zaten.. Saçları beline kadar örülmüştü..

Ülkü Öğretmen, iki defa daha gitti Ali'lerin evine.. Çocuk yatakta eriyip gidiyordu sanki.. Babası tombala gezisinden dön-

müştü. O da eli böğründe bekliyordu. Ne yapabilirdi ki? Okulun ilâç dolabındaki bütün ilâçlar bittiği halde bir türlü ayağa kalkamadı Ali..

Üstü kapalı bir arabayla karşı köyün «Sıhhıyeci»sini aldırttı Ülkü Öğretmen.. Ona cebinden bir de vizite parası ödedi.. Sıhhıyeci:

— Bilmem ama Öğretmenim bu çocuk galiba zatürree.. dedi..

— Çaresi.. Çaresi ne bunum? diye paralandı Ülkü..

— Ben doktor değilim.. Ama bildiğim kadarıyla bunu bir uzman görse iyi eder.. Şimdi ilâçları çok.. Hem de çok tesirli olanları var.. Bir «kanfire» iğnesi yaptı, bıraktı gitti.. «Allah şifalar versin» demeyi unutmadı.. Viziteyi de almamazlık etmedi.

O, gtitikten sonra Ülkü Öğretmen hep bir «çare» arandı, durdu.. Şevki Dayı da için için kendini yedi ama, yapılacak bir şey bulamadı o da.. Keten lâpası salık ver-

di kocakarılar.. Yapıldı.. Gözünü açar gibi oluyordu bazan..

■

NİHAYET BİR gün dersten çıkarken, Hanife kadının hali gözüne ilişti. Yanına yaklaşmak, bir şey söylemek istiyor gibiydi..

— Ne o Hanife kadın? diye sordu..

— Hanımım.. Bilmem ki.. Çocuklar duymasın..

— Noldu ki Hanifanım?

— Şey hocanım.. Bizim Ali.. Sizlere..

Sonunu söyleyemedi kadın.. Çünkü Ülkü, bir taş gibi olduğu yere yığıldı.. Kadıncağız şaşırmıştı.. Bağırsa çocuklar korkacak.. Müdür odasına taşımaya kalksa, tek başına nasıl yapsın bu işi? Çok zor bir durum.. Hem de çok zor.. Tam o sırada Ali'nin annesi ağlaya bağıra okula gelmez mi? Ülkü Öğretmeni öyle görünce acısını unuttu.. Hanife kadına yardım ederek Müdür odasına taşıdılar Ülkü'yü..

— Güllü kadın duymasın, görmesin bari, diyordu Hanife kadın.. Senin de başın sağolsun kardeş..

— Ah, sorma, sorma.. Kuş gibi gitti evlâdım.

Hanife kadın öğretmenine mi, Ali'nin anasına mı bakacak, şaşırmış kalmıştı..

Ülkü Öğretmen ayılmadan, Hanife Kadın, Ali'nin anasını evine gönderdi:

— Ateş düştüğü yeri yakar.. Ah, ben de bilirim Hilmi'mden. Aslanlar gibi oğlum devrildi gittiydi.. Çok zordur, Allah düşmanlarıma vermesin. Sakın Güllü kadına Şevki Dayı'ya bi şey diyeyim, deme.. Kolonyayla oğa oğa ayıltırım tazeyi, diyerek...

■

ALİ OLAYI Ülkü'nün sinirlerini pek çok yıpratmıştı.. 79 kişilik öğrencisi 78'e düşmüştü.. Çocukları iki üç gün doğru dürüst ders dinlememiş, o da doğru dürüst ders verememişti. 25 Ali'nin boş kalan sı-

rasına bakıp bakıp, içine akıttılar gözyaşlarını..

ÇINARIN DEVRİLİŞİ

YIL SONUNA DOĞRU Ülkü Öğretmen'i büyük bir talihsizlik bekliyordu.

Yine bir gün sınıfta, dersinin heyecanına kapılmış, çocuklarıyla haşir neşirken, gözü pencerenin önünden telâşla geçen annesine takıldı. Annesi hiç böyle zamansız okula gelmemişti. Ne vardı?

Biraz sonra kapı aralandı.. Annesinin başı göründü:

— Ülkü! Ülkü. Azıcık bakar mısın kızım?

— Hayrola anne, ne var?

Güllü, telâşlı telâşlı, fakat renk vermemek için dişini sıkan bir heyecan içinde:

— Baban.. diyebildi..

— Noldu babama? Ülkü'nün ağzından çıkan söz değil, bir hıçkırıktı âdeta..

— Baban, kızım.. Biraz rahatsız...

— Nasıl?.

— Gel.. Çabuk eve gidelim kızım..

— Davut oğlum, arkadaşlarına gözkulak ol gene.. Çıt çıkarmayın çocuklar sizler de.. Biraz okut onları Davut..

Güllü kadın, arkada kalmıştı.. Ülkü bir kuş gibi uçtu, çabucak eve ulaştı. Sedirin üstünde yatıyordu babası..

— Baba!. Baba!. Neyin var? Ben, Ülkü, Ülkü..

Babası karşılık vermemişti.. Güllü de o zamana kadar yetişti:

— Birden sedirin üzerine düştü kızım.. Sık sık soluyordu. Sorulanları anlamıyor, öyle bakmıyor.. Korkuyorum kızım, korkuyorum..

— Çabuk ebe kadına koş anne.. Bir iğne yapsın.. Kalbi kuvvetlendirici iğne.. Açılmazsa kasabaya götürmemiz lâzım.. Yaşlı adam. Belki de çok önemlidir hastalığı?.

— Şimdi varıyom kızım, şimdi.. diyerekten koştu, gitti.

Yalnız kalınca, Ülkü babasını sarstı:

— Baba!. Babacığım.. Cevap versene..

Geçen bir iki saniye Ülkü'ye aylar gibi geldi..

Neden sonra.. Gözünü açtı Şevki Dayı..

— Noldu bana kızım? diyebildi.. Aa.. Sen niçin buradasın?. Çocukları ne yaptın, kime bıraktın?

— Onlar okulda baba.. Davut başlarında..

Şevki Dayı, halsiz halsiz söylendi:

— Onları yalnız bırakmak olur mu hiç?

Ülkü karşılık bulamadı.

— Baba, neyin var? Neren ağrıyor?

— Buram Ülkü, buram..

Babasının gösterdiği yer caneviydi.. Yüreğiydi..

— Bir kanfre yaptıracağım sana, iyi gelir, yüreğine ferahlık verir..

Babası «adam sende» der gibi, elini havada çevirdi:

— Çok sıkıntım var kızım..

— Şimdi, şimdi, bir iğne iyi gelecek, biliyorum ben, hiç bir ağrın kalmayacak..

Az sonra annesi, yanında ebe kadın olduğu halde geldi.. Hemen bir iğne yaptı Şevki Dayı'ya.. İyi geldi bu iğne.. Yüzü değişti hemen..

Ülkü'nün sevincine son yoktu.. Babası kendisine gelir gibi olmuştu. Konuşmaması lâzım geldiğini anlıyordu Ülkü.. Bir enfarktüs teşhisi koydu kendi kendine.. Okuduklarından, duyduklarından çıkarmıştı bu sonucu..

Yarım saat, kırkbeş dakika sonra hasta yeniden dalgınlaştı. İğnenin etkisi geçici olmuş, baygınlık hali yeniden başlamıştı..

Şevki Gürkaynak'ın hastalığını duyan bütün arkadaşları kapının önüne biriktiler.. Muhtar, İmam, muhtarlık üyeleri, Sığırtmaçların Cafer ve köyün öbür kalburüstü büyükleri.. Ülkü Öğretmen'i dışarıya çağırarak dediler ki:

— Kızım, sen aklı başında bir evlât-

sın.. Babanın hastalığı ciddiye benziyor.. Sana bir talika (*) araba hazırlayalım, içine gözzel bir döşek yayalım.. Cafer de binsin yanına arabacının, alın şara götürün hastayı..

Önce kararsız görünen Ülkü Öğretmen sonunda:

— Peki, dedi, sizler nasıl isterseniz.. Allah hepinizden razı olsun.. Ama annem de gelsin, diye şart koştu..

— Sen nasıl istersen Ülkü..

— Bence, lüzum etmesin emme, şu ebe kadını da alın, yolda iğne filan gerekiverir, dedi imam efendi..

Muhtar:

— İyi akıl ettin hocam, dedi.. Ne olur ne olmaz..

Araba da zaten kapıya gelmişti..

Hep beraber döşeği serdiler talikanın içine..

(*) **Yaylı, üstü kapalı, çift atlı bir cins araba.**

Yine elbirliğiyle Şevki Dayı'yı sarsmadan koydular arabaya. Arabacı Mümin son bir defa dingillere, ispitlere baktı.. Öne, arabacının yanına Cafer oturdu.. İçeriye Güllü, Ülkü ve ebe kadın bindiler..

Araba hafifçe yerinden oynayınca, Şevki Dayı'nın arkadaşları ona şifalar dileyerek, Ülkü'ye el salladılar..

Epey yol almıştı araba.. Tozlu yol bitmiş, asfalt başlanmıştı. Şimdi daha az sarsılıyordu talika.. Şevki Dayı, bir ara gözlerini açtı.. Etrafına bakındı.. Nerede olduğunu kestirememekten doğan bir şaşkınlığı vardı. Güllü yavaşça:

— Uyandı, uyandı, diyerek sevindi..

Hasta başını kaldırmış, çevresini süzüyordu şimdi.. Önceleri bulanık bir biçimde gördükleri, sonradan netleşmiş olmalı ki:

— Ülkü, Ülkü, kızım, dedi..

Hepsinin yüzlerinde bir sevinç dalgası geçti.. Hasta iyiliğe doğru gidiyordu.. Ülkü:

— Baba!. Babacığım, nasılsın? diye sordu hemen.

— İyiyim, iyiyim.. Neredeyim kızım?

— İyi misin efendi?

Güllü sormuştu bunu..

— İyiyim, dedi Şevki Dayı..

— Aman Allahıma çok şükürler olsun..

— Arabada gidiyoruz galiba?

Ülkü atılarak:

— Evet baba, dedi.. Seni kasabaya hastaneye götürüyoruz, hani kazanın büyük hastanesine..

Şevki Gürkaynak bir an duraladı.. Gür kaşları çatılmıştı. Öfkelendiği zamanlar yüzü böyle olurdu.. Kaşları çatıktı, alnı kırışıktı.. Birdenbire Ülkü'ye sert bir sesle sordu:

— Peki okulun noldu senin? Çocukların noldu Ülkü?

Ülkü, babasının bu kızgınca sorusuna ne karşılık vereceğini kestiremedi.. Anlamıştı niçin kızdığını Ülkü.. Sustu..

Hasta, halsizce başını yan tarafa çe-

virdi. Sonra sertçe bir döndürdü başını:

— Ülkü, nolacak çocukların? dedi. Neden onları yalnız bıraktın?

— Onlar yalnız değil baba.. Onlara Davut bakıyor. Çocuklar, boyu uzun olduğu için ondan korkuyorlar..

Şevki Gürkaynak âni bir kararla sarsıldı:

— Dönelim köye, diye bağırdı.. Köye döneceğim..

Ebe kadın:

— Aman Şevki bey dedi, olur mu hiç? Bak sen hastasın, hem çok konuşmak yok..

Güllü de pekiştirdi onu:

— Ebe kadın bilir efendi, dönülmez yoldan.. Bu kadar yol aldık, hiç dönülür mü?

Şevki Dayı onları dinlemiyordu. Üzgün bir sesle:

— Bir öğretmen, çocuklarını bırakmamalı, bırakmamalı, diye sızlandı.. Arabacı kim?

— Mümin efendi..

— Mümin efendi ha? Mümin!. Mümin!. Mümin!..

— Niçin bağırıyorsun baba? Ya dokunursa?

— Mümin!. Mümin efendi!. Dön köye, dön.

Ülkü, artık iyice şaşırmıştı.. Son bir gayretle:

— Hayır baba, dönemeyiz.. Hastaneye gitmemiz lâzım.. Bak yüzün sapsarı, boncuk boncuk terliyorsun.. Dönmek olmaz, diyor ve çaresizlikten ebe kadının yüzüne bakıyordu.. O, «olmaz, devam» anlamına gelen bir işaret yaptı..

Şevki Dayı bu defa değiştirdi fikrini:

— Ben dönmesem bile, sen döneceksin.. Çocuklarını nasıl yüzüstü bırakırsın Ülkü? Bunun için mi öğretmen oldun? Şunu unutma ki, bir öğretmen demek, dünyanın en fedakâr ve cefakâr insanı demektir.. Onu hiç bir güç çocuklarından ayıramaz..

— Ama babacığım hastasın sen..

Şevki Dayı, boğuk boğuk söylendi:

— Ben dünyada kavuşmak istediğim her şeyime kavuştum.. Bütün dileklerime.. Ölsem de gam yemem gayrı.. Ama, sen karatahtanın başına dön.. Ya da ben dönerim..

Çok zor bir durumdaydı Ülkü.. Babasının huyunu bilirdi, onun dediklerine bugünedek «kayıtsız şartsız» uymuştu.. Çünkü o böyle isterdi. Bu gün de aynı şeyleri istiyordu ondan..

Ebe kadın araya girmek gereğini duydu:

— Şevki efendi, kırma kızcağızı, dedi.. Yarın okuluna döner.

Şevki Dayı son sözünü söylemişti:

— Ülkü.. İn arabadan, geriye dön..

— Baba!.

— İn arabadan, Ülkü'cüğüm!. Baban olarak emrediyorum sana.. İn.. Yoksa ben ineceğim.. İn ve çocuklarının yanına, karatahtanın başına koş..

Ülkü, işin şakaya gelir tarafı olmadığını iyice anlamıştı. Bu kadar sinirlenmesi de sağlığına zarar verebilirdi..

— Peki baba, iniyorum, iniyorum.. Çocuklarımın yanına, karatahtamın başına koşuyorum.. Üzülme sen tek, dedi.

İnmeye hazırlanırken ağlıyordu artık Ülkü..

Şevki Dayı:

— Babam beni öğretmen yapmadı.. Kaderde çiftçi olmak varmış.. Öğretmen olamadım ama, seni yerime koydum.. Teşekkür ederim Ülkü.. Beni dinleyip, okula, sınıfa, çocuklarının yanına koştuğun için teşekkür ederim.. Şunu bil ki, bir öğretmen ancak sınıfında, çocuklarının yanında mutlu olur, orada yaşar, yaşadığını anlar ve.. Allah gecinden versin, orada o karatahtanın önünde ruhunu teslim eder Allahına.

Babasının gözlerinden tesbih taneleri gibi yaşlar yuvarlanıyordu..

Ülkü, babasının aksaçlı başını dizine alarak:

— Ağlama baba.. Gel seni öpeyim.. Tanrıya emanet ol.. Sağ salim karşılarız seni çocuklarınla.. Onlar, benden önce se-

nin çocukların baba..

— Gel ben de seni öpeyim sevgili çocuğum.. Canım öğretmenim..

Ülkü:

— Mümin efendi dur, diye bağırdı..

Arabacı Mümin bir şey anlamamıştı:

— Niçin? diye sordu.

— Ben ineceğim, köye dönmem lâzım..

Güllü, yaşlı gözlerle Ülkü'ye baktı.. Şevki efendisi üzülür, diye bir şey söylemedi.. Oysa, Ülkü'den yoksun, araba yolculuğu onu bir garipsetmişti..

Mümin dizginleri çekerek, atları durdurdu.. Ülkü, hiç bir şey söylemeden babasına baktı.. O, gözlerini yummuş, sapsarı bir yüzle yatıyordu. Ebe kadın da bir tuhaf olmuştu.. Çaresizlik içinde bocaladığını farketti Ülkü..

Ayağını talikanın yan tarafındaki örtülü kapısından dışarıya sarkıttı.. Sonra pat, diye bir ses duyuldu.. Annesi içinden bir dua mırıldanıyor ve:

— Kazasız belâsız köye varasın ev-

lâdım, diye söyleniyordu. Ülkü, yere atlar atlamaz, araba yaylandı, yoluna devam etti.. Ülkü, olduğu yere mıhlanmış gibi, arabanın arkasından sabit gözlerle baktı, baktı...

Kara bir araba sevgili babacığını alıp, bilinmeyen ülkelere götürüyor sandı ve cızz, etti içi.. Araba gözden kayboluncaya kadar arkasından baktı. Köye dönmek istemiyordu gönlü.. Talikanın arkasından koşmak ve:

— Babacığım!. Babacığım! diye bar bar bağırmak geliyordu içinden.. Ama nihayet bir nokta oldu araba, kayboldu.. Ülkü, babasının da bir nokta gibi kaybolduğunu düşündü, sonra başını azimle kaldırdı ve metin adımlarla köye doğru yürümeye başladı..

■

ŞEVKİ GÜRKAYNAK, köylünün Şevki Dayı'sı, Vali beyle, Eğitim Müdürü'nün Şevki bey'i, Güllü'nün Şevki efendisi,

Keklikpınarı İlkokulu'nun yaratıcısı Şevki Dayı, Ülkü'nün ülkücü babası, hastane kapısından girerken ruhunu teslim etti. Güllü kadın döğündü, döğündü başı ucunda.. Vali'nin emriyle Millî Eğitim Müdürü, Şevki Gürkaynak'ın sedyesini ambulansa koydurduktan sonra ebe kadınla Cafer'i talikayla köye doğru yola çıkardı.. Güllü kadını da yanına alarak arabaya bindi.. Köye kadar onu teselli etmeye çalıştı.. Güllü:

— Gitti, dünyaların en gözzel erkeği, en iyi babası gitti, diyordu da başka bir şey demiyordu.

Birbuçuk saat sonra ambulans köye ulaştığı zaman, herkes gelenin kim olduğunu anladı:

— Vah, dediler.. Gitti Şevki ha? Ama adına kocca bir okul diktirerek..

Törende yine Millî Eğitim Müdürü vardı. Ama bu tören başka bir törendi.. Bütün törenlerde bulunan Keklikpınarı'nın aydın insanı Şevki Gürkaynak bu defa

yoktu.. Vardı ama, canlı değildi.

Acı gerçeği öğrenen Ülkü Öğretmen, hiç ağlamadı. Taş kesilmişti gözpınarları..

Babası sağlığında bir seferinde ona: «Ağlamakla hiç bir şey elde edemeyiz.. Ağlamakla geçireceğimiz zamanı, gülmeye çalışmakla geçirmeliyiz» demişti. Çok ileriyi gören bir adamdı babası.. Sanki bu sözü, öldüğü zaman, uyması için bir vasiyet gibi bırakmıştı Ülkü'süne.. Onun için bir damlacık yaş akmadı gözünden.. Ama içine kan sızdırdı sanki yüreği.. Ilık ılık, sıcak sıcak.. Kan damlaları, eritilmiş bakır damlaları gibi yüreğini dağladı..

Törende bütün köy bulundu.. Şevki Gürkaynak, kapısında adı yazılı okulunun önünden son defa geçti..

Ülkü Öğretmen'in sevgili öğrencileri biraz da Şevki babanın çocukları sayılmaz mıydı? Onlar da bu başöğretmene son görevlerini yerine getirdiler. Mezarlıkta hıçkıra hıçkıra, köylülerin gözlerinin içine bakarak, onların acısını paylaşmaya çalıştılar..

Dağ çiçeklerinden, bulabildikleri mevsim dallarından örülü demetleri Şevki babalarının taze mezarına bıraktılar.

Ülkü Öğretmen o gün tüm tesellisini bu küçük dünyalarda bulmuş, onları birer birer ana sevgisiyle bağrına basmıştı.

İhtiyar çınar devrilmişti.

Onun yetiştirdiği genç çınarlar görev başındaydı.

YENİ OYUN

KEKLİKPINARI Şevki Gürkaynak Okulu'nda dersler ilerlemiş, öğrenciler, Ülkü Öğretmen'in elinde, taze hamur parçaları gibi yepyeni biçimlere giriyorlardı. Yıl ortası dinlenme tatili sona ermiş, dersler yeni bir hız kazanmıştı.

Ülkü, öğütleri ve ateşi bir an eksilmeden, babasının arzuladığı gibi, yüksek ateşli günlerinde bile çalışmalarına bir an olsun ara vermiyordu.

«Kuşlar»ı, gün geçtikçe, verileni yavaş yavaş geri vermeyi, okuduklarını pe-

kiştirmeyi başarıyorlardı.. Okuma Bayramı'nda geri kalan öğrenci yok gibiydi.. Bazı ufak tefek noksanlıkları zamanla gidermiş, hepsi çat pat gazete okumaya bile başlamıştı.

■

BİR GÜN ÜLKÜ, Müdür odasında otururken postayı getirdiler.. İl'den Müdür'lükten bir kaç zarf çıktı.. Genelgeler, ufak tefek okul sorunları.. Bir tanesi hiç görmediği boyda bir zarftı.. Uzun, ensiz.. Üzerinde de birçok pullar.. Merakla zarfı açtı..

Davalı - Davacı gibi deyimler vardı içinde.. Davacı Şakir Gönülsüz.. «Aaa. Bu bizim Şakir Ağa.. Yine ne ister bizden? Muhakkak bir domuzluğu vardır..» diye düşündü..

Davalı: Millî Eğitim Bakanlığı..

Tanık: Ülkü Gürkaynak..

Konu: Şevki Gürkaynak İlkokulu'nun adının değiştirilmesi..

Beyninden vurulmuşa döndü Ülkü.. Şakir Ağa yine eski yılanlıklarına başlamış, okulun adının değiştirilmesi için mahkemeler açmıştı ha?. Kimi mahkemeye veriyordu? Millî Eğitim Bakanlığı'nı.. Bu adamda hiç vicdan ve insaf yoktu.. Alt tarafı, şu yıllarca mezbelelik olarak durup duran arsası, şerefli bir anlam kazanmış, bir ilkokulun arsası olmuştu. Şimdi orada kocaman bir bilgi, kültür yuvası yükseliyordu.. Cahilliği yokeden, kafalara aydınlık dağıtan bir nur kaynağı..

Bir Cumartesi günü İl'e indi.. Millî Eğitim Müdürü'nü kulüpte otururken buldu.. O, daha söze başlamadan Müdür:

— Gördün mü kızım, ne vicdansızlar var dünyada? dedi.. Bu adam zaten olumsuz düşünceli bir insan.. Hatta ben o zaman soruşturmanın bir bölümünü açıklamamıştım. Hani okulun iki duvarı yıkılmıştı ya, o iki kafasızı bu Şakir Ağa denilen adam kışkırtmış.. Onlara biz o zaman «o adam öyle şey yapmaz» dedik, «yalan söylüyorsunuz» dedik de, o taraf-

Öğretmenim !..Hep bunun yüzünden...
O ağlıyor, ben de kendimi tutamıyorum ...

ları hiç karıştırtmadık.. Ama adamlar açık açık «Şakir Ağa bize para teklif etti, yıkın, diye» dediler. Ancak, ifadesini alan ve tanıklığına başvuran mahkeme, bu işin bu iki sersem tarafından yapıldığını kabul ederek gerekli cezayı vermişti.. Belki bu konuda herhangi bir suçu yoktur.. Fakat bu defaki düpedüz düşmanlık.. Bütün arzusu babanın adının kaldırılarak, kendisininkinin konması.. Ama, Allah var, vicdan var, şimdi Şevki bey'in adı kaldırılır da bu adamınki konur mu? Hani baban diye söylemiyorum Ülkü Öğretmen, rahmetli Gürkaynak nerede, bu hasis zengin nerede? Zaten okulun adını Bakanlık uygun görmüş, koymuştur, iptal davasına yine orası karşılık verecektir. Siz üzülmeyin..

— İyi ama beni niçin karıştırıyor bu işe?

— Eh, amacı herkesi rahatsız etmek.. Bakanlığı, bizi, kızı olarak seni.. Hangi hizmetine karşılık adının konmasını istiyor? Ancak, bir tutamak yeri var, o da

ilk, arsayı bağışlama işinde kendisine söz verilmiş, adın konacak, diye.. Eee, ama sonraki tutumu? Sen üzülme, biz Müdürlük ve İl olarak gerekli teşebbüsleri yaptık.. Rahmetli babanın adının değiştirilmesi söz konusu değil.. Gönül rahatlığıyla çalışmana devam et, kızım..

■

KISA ZAMANDA Şakir Ağa'nın yeni marifeti köyde duyuldu.. Tüm köy, artık bu adamın daha fazla köyde kalmaması fikri çevresinde toplanmıştı.. Ne fitneci, kötü yürekli insandı bu Şakir? Her evde, kahvede, iki üç kişinin bir araya geldiği toplantılarda hep bu konu konuşuluyor, hasis zengine lânetler yağdırılıyordu.. Ölmüş, hem de büyük büyük hizmetleri geçmiş bir adamın adı silinir de, beş paralık emeği geçmemiş birinin adı verilebilir miydi okula..

Zaten bir süre sonra Şakir Ağa'nın tamamen kasabaya yerleşeceği tevatürü

duyuldu. Gerçekten, daha havalar olanca hızıyla kışı yaşatırken, büyük bir kamyon geldi köye, ev eşyalarını yüklendi.. Ağa'nın karısı da kapı kapı dolaşarak, artık kasabada oturacaklarını, kat aldıklarını şımarık şımarık anlattı. Son görüldüğü kahvede Şakir Ağa da:

— Artık burada iş kalmadı.. Benim işim artık köylük iş değil.. Gayrı kasabada ticaret yapacağım.. Böyle kör yerlerde oturup ömrümü harcayamam, diye böbürlendi. Kahvedekilerden biri:

— Yediği nimeti tepen iflâh olmaz Şakir Ağa, diye çattı ona.. O paracıkları sen köyde kazandın, bunu unutma..

— Seni ilâkadar etmez, diye tersledi hasis zengin, beraber kazanmadık ya paraları.. Kazandımsa alnımın teriyle kazandım..

— Orasını Allah bilir, deyiverdi biri.. Az daha kan çıkacaktı.. Ağa, tabancasına attı elini.. Etraftan karışanlar, Şakir Ağa'ya tabancasını sokturdular arka cebine, bunu söyleyeni de, «dokuz köy-

den» koğdukları gibi- kahveden dışarı attılar.. Oysa bütün kahve, onun gibi düşünüyordu ama, herkesin bir başka çıkarı vardı ağayla..

Şakir Ağa, yavaş yavaş tası tarağı, topladı Keklikpınarı'ndan.. Evini bile kiraya verdi.. Köyden yıkıldı, gitti.. Bütün çabalarına rağmen okulun adını da sildirtemedi. Yargıtayca da onaylanan kararara göre, Keklikpınarı'na büyük hizmetleri geçen ve köy okuluna kızını öğretmen yapabilmek için hayatını hiçe sayan Şevki Gürkaynak'ın saygı toplayan adı Keklikpınarı köy okulunu süslemeye devam edecekti..

Bu oyunu da tutmamıştı..

TÖRENLE İNDİRİLEN PLÂKET

ŞAKİR AĞA'NIN tabanca çektiği genç, Bülbülün Nuri'ydi. Köyde zengin olduğu halde, köyü küçümseyen ve hatta doğduğu, büyüdüğü köyüne fenalık bi

le yapmaktan çekinmeyecek kadar alçak bir karaktere sahip olan bu adamın karşısına çıkıp da dobra dobra konuşabilecek üç beş kişiden biriydi bu Nuri..

Yediği ekmek kapısını kötüleyen, bütün köyün saygı ve sevgisini kazananlara yüreğinde tüm düşmanlık duyguları besleyen bu köy zenginine haddini bildirmek istiyordu Bülbülün Nuri..

Bu nedenle bir gün okulda, Ülkü Öğretmen'i ziyarete gitti. Şevki Dayı'ya, o da her Keklikpınar'lı gibi derin bir hayranlık ve sevgi besliyordu. Müdür kapısını çaldı: Tık!. Tık!.

Ülkü Öğretmen, okul paydos olduğu halde, masasında oturmuş o gün «kuşlar»ından topladığı ödev kâğıtlarını gözden geçiriyordu; sesi duyunca:

— Buyurun, dedi.. Girin..

Bülbülün Nuri ürkek ve saygılı bir şekilde kapıdan içeriye girdi:

— Rahatsız etmiyorum ya öğretmenim ?dedi.

Ülkü, ödev kâğıtlarını bir kenara çekerek:

— Buyurun oturun Nuri bey..

Onun çekingen halinden rahatsız olmuştu Ülkü. Oysa yaşça ondan çok küçüktü, Nuri, ağabeyi sayılırdı. Ama bütün köyün erkeği kadını, küçüğü büyüğü ona böyle davranıyordu.. Bu nedenle biraz şikâyetçiydi bu hallerinden.. Garipsiyordu böyle davranışları..

— Bir şey sormaya geldim hocanım, dedi..

— Buyurun sorun.. Seni dinliyorum..

— Bu, kalbimden geldi hocanım, onun için rahatsız ettim seni..

— Okulla, dersle ilgiliyse, hiç rahatsız olmam.. Tersine çok sevinirim..

— Tabii okulla ilgili hocanım..

— A doğrusu merak ettim, neymiş?.

— Önce beni yanlış anlamayın, kötü bir insan değilim. Haksızlığa, zülmedenlere karşı hep kin duymuşumdur..

Ülkü Öğretmen bütün dikkatiyle dinliyordu onu..

— Önce bir şey sormak istiyorum, dedi Bülbülün Nuri..

— Sorun bakalım Nuri bey..

— Okulun arsası kaç lira eder acaba?

— Şu anda ben «şu kadardır» diyemem..

— Neden hocanım?

— Çünkü, gün geçtikçe arsa fiatları artıyor.. Okul yapıldığı zamanki fiyatıyla şimdiki arasında fark olsa gerek..

— Ne kadar fark eder ki hocanım?

— Dedim ya, hemen söyleyemem.. Ama hesaplatır, ya da bu işi bilenlere danışır, söylerim.

— Bunu öğrenmek uzar mı acaba?

— Benim bir kez İl'e gitmem gerekir Nuri bey.. Orada Tapu Müdürlüğü'ne danışmam gerek.. Okulun çapını, planını da yanıma alarak..

— Nasıl bilecekler ne kadar ettiğini?

— Köydeki arsaların bugünkü ve o günkü değerini bularak.

— Evet ben de onların öğrenilmesini istiyorum..

Ülkü, Nuri'nin demek istediğini aşağı yukarı anlamıştı. Ama, anlamamış görünmeyi tercih etti..

— Bi zahmet bunu resmen öğrenebilir misiniz bana? Yakın bir tarihte olsun.

— Zaten başka işler için inmeye niyetim vardı, dairelerin açık olduğu bir gün.. Ya da resmî yazıyla öğrenelim.. Okulca, Tapu Müdürlüğü'nden soralım.. Yazıyla.. Evet, evet yazıyla daha iyi olur..

— Siz daha iyi bilirsiniz.. Elimizde kâğıt olursa daha sağlam olur, elbet.

— Bana neden lâzım olduğunu söylemeyecek misin Nuri ağabey?

Birden «Ağabey» demişti.. Ağabeyi yaşındaydı.. Onun düşündüğünü keşfetmişti.. Ancak ona açıklamayacaktı.

— Elimize kâğıdı gelsin, o zaman hepsini diyeceğim size..

— Eh, ne yapalım, biz de bekleriz cevap gelinceye kadar..

— Çok teşekkür ederim Ülkü Öğret-

men.. Bu işte bana yardımınızı da esirgemeyeceksiniz değil mi?

Ülkü, omuzlarını silkti:

— İşin aslını bilmeden yardıma nasıl söz vereyim?

— Haklısınız hocanım.. Sizden gizli değil.. Ama, sonra söylersem daha çok tadı çıkar..

— Madem durdukça tadlanacak, bea merakımı yener, beklerim, Nuri ağabey!.

■

ARADAN ONBEŞ günden fazla geçmişti.. Yeni gelen postayı açınca, beklediğini buldu Ülkü Öğretmen. Tapudan yazıya cevap geliyordu.

«Nuri'nin beklediği geldi» diye söylendi.. Hanife kadın!. Hanife kadın!.

Hanife kadın koşarak geldi:

— Bana Bülbülün Nuri'yi çağırır mısın evinden. Evde yoksa, bir kere de kahveye bakıver..

Köydeki arsaların değeri ne olacak?

Şakir Ağa'nın hibe ettiği tarihte 5000, şimdiyse 8000 lira kadar bir şey ediyormuş, Tapu böyle cevap veriyordu.

Öbür zarfları açıp okurken Hanife kadın, yanında Bülbülün Nuri'yle birlikte çıka geldi..

— Buyur bakalım Nuri ağabey, işte beklediğiniz cevap geldi.. O zaman 5000, şimdi 8000 miş..

Nuri'nin sevindiği belliydi:

— Olsun hocanım.. 8000 de olsa, 15000 de..

Ülkü Öğretmen, artık işi derinleştirmeyi uygun gördü:

— Hani bize de anlatacaktın.. Neden lâzımmış arsanın değeri?

Bülbülün Nuri yarı mahcup, yarı çekingen:

— Senden gizli bir şeyimiz olamaz hocanım, dedi.. Ben, bu kadar parayı toplayacağım..

— Kimden toplayacaksın?

— Köylülerimden.. Herkes beni sever.. Herkes bana güvenir bu köyde..

— Ona kuşku yok Nuri ağabey..

— O, para budalası olmuş Şakir Ağanın arsa parasını suratına atacağım.. Anladın mı şimdi sebebini?

Ülkü Öğretmen gülmeye başlamıştı:

— Zaten ben biliyordum Nuri ağabey.. Yalnız, değer mi böyle bir insana?

— Değer hocanım.. Başkasına olsa değmez, ama ve lâkin bu adama değer.. Çünkü dini imanı para..

— Orası öyle..

— İbret olsun, diye yapacağım bunu.. İşimi gücümü bırakacağım, tükürdüğümü yalamayacağım..

■

BÜLBÜLÜN NURİ, ertesi gün yoğun bir bağış çabasına girişti.. İlk gün alınacak sonuçları Ülkü de merak etmişti.. Akşam üstü okuldan çıkınca, evlerine uğradı Bülbülün Nuri'nin.. Aldığı sonuç çok mükemmeldi.. Nakit para olarak tam 1791 lira toplanmıştı.. Nuri:

— Bu, bir günün bağışı hocanım, diyor, memnun gülüyordu.

— İyi bir sonuç..

— Elbet hocanım.. Göreceksin hepsini toplayacağız..

— İyi geceler..

— Size de hocanım..

Ülkü, bütün gece bu konuyu düşündü. Bu gidişle para toplanacak, Nuri ve arkadaşlarının dilekleri yerine gelecekti.. Onu tek meraklandıran bir şey vardı: Şakir Gönülsüz arsa parasını kabul edecek miydi?

Kasabaya inen Keklikpınarı köyünün temsilcileri gerekli formaliteleri yapmışlar... ve.. Şakir Ağa toplanan sekizbin liralık arsa parasını almıştı. Bülbülün Nuri paraları sayarkenki sahneyi şöyle anlatıyordu:

— Hocanım, hocanım, görecektin o mendeburu.. Paracıkları alırken elleri titriyordu. Para hırsı gün geçtikçe her yerini sarmış.. İmam diyor ki, «vallahil azîm kulakları bile titriyordu.»

Ha hocanım, bütün resmî işlemleri de tamamladık.. Yarın Pazar, okul kapalı.. Ama biz davulları zurnaları vurdurup o köy düşmanının adının plâket levhasını törenle alaşağı edeceğiz..

Ülkü, eğer babası hayatta olsaydı, «köylülerinin bu davranışını onaylar mıydi?» diye düşünüyor, içinden «etmezdi, etmezdi» diye bir ses geliyordu.

Ertesi gün, davul sesleriyle uyandı.. Okulun önünde büyük bir kalabalık toplanmıştı. Demek ki, «plâket indirme töreni» yapılacaktı. Muhtarı, hocaefendi'yi hepsini gördü, oradaydılar.. Eh, köyün ileri gelenleri de geldiğine göre onun da bulunması gerekiyordu. Ayakta, bir iki lokmayla kahvaltı ettikten sonra, hemen koştu. Muhtar onu karşıladı:

— Buyurun Öğretmenim.. Bilmem ne diyeceksin bu işe?

Ülkü Öğretmen, onlara karşı çıkamazdı:

— Sizler daha iyi bilirsiniz, dedi..

— Bir kişi on kişi değil hocanım, bü-

tün köy aynı fikirde..

— Eh, oy çoğunluğuna saygılı olmak lâzım, dedi Ülkü.. Sonra da okulun kapısını açtı.. Buyurun..

Bir an için susan davullar tekrar başlamıştı.. Birden Bülbülün Nuri duvarın üstüne çıktı:

— Köylülerim!. diye bağırdı.

Davul, zurna sustu..

Nuri devam etti:

— Bugün buraya, köyümüzün bir yüz karasını temizlemek için toplanmış bulunuyoruz..

Ülkü, o konuşmasına başlar başlamaz, odasına gitmiş, evrak dosyalarını karıştırmaya başlamıştı.. Belli bir amacı yoktu. Biran önce bitsin istiyordu bu tören.. Dışarıdan:

— Yaşşa!. Bravo!. sesleri geliyordu..

Keklikpınar'lılar bir fikir çevresinde tüm birleşmişlerdi. Daha birçok konuşmalar oldu.. Ara sıra:

— İndirelim!. İndirelim!. sesleri duyuldu.. Ülkü, daha sonra, konuşmaların

koridora kadar yaklaştığını işitti. Çekiç seslerinin arkasından yine bir alkış tuttu kalabalık, avuçlar patlatırcasına.. Sonra sesler yavaş yavaş yine bahçeye doğru uzaklaştı..

— Yaşa, yaşa.. Hak yerini buldu, diye kabaran bir ses dalgası.. Tekrar alkışlar.. Arkadan davul zurnanın coşuşu..

— Muhtarlığın önüne, diye yükselen bir ses..

Davullarla, zurnanın uzaklaşan sesi..

Sonra.. Sessizlik.. Tıssssss!..

— Meğer ne kadar güzel bir şeymiş sessizlik.. diyerek kalktı Ülkü..

— Tık.. Tık.. Tık..

Üç kez vuruldu kapısı..

— Buyrun.. Bülbülün Nuri'nin önce başı göründü, sonra da elindeki levhasıyla kendisi..

— Hocanım.. İşte dediğimizi yaptık..

— Köyün isteği yerine geldi demek?

— Evet.. Onu Köyodası'nda hatıra olarak saklamamıza izin verir misiniz?

— O zaten sizin.. Okulla bir ilişkisi

yok Nuri ağabey.. Nereye isterseniz oraya götürün..

— Köyodası'nda dursun.. Köyüne ihanet edenlerin sonlarının ne olduğunu zaman zaman hatırlasınlar, aynı şekilde düşünenler varsa..

— Gazanız mübarek olsun Nuri Ağabey.. diye kısa kesti Ülkü.. Sonra önündeki dosyasına eğildi. O zaman Nuri, usulcacık çekildi odadan:

— Kusura bakma hocanım, diye ürkek bir sesle söylendi..

Ülkü Öğretmen, birkaç dakika daha durduktan sonra odasından çıktı.. Gözleri istemeyerek Şakir Gönülsüz plâketinin bulunduğu duvara gitti.. Levhanın çakılı olduğu yerin sıvaları dökülmüş, duvarda insana boş boş bakan iki oyuk göz kalmıştı.

KADER AĞINI ÖRÜYOR!

ÜLKÜ'NÜN «KUŞLAR»I, üçüncü sınıfa gelmişler, hatta üç'ü bile kolaylamışlardı. Kolay olmamıştı bu elbet.. Okuldan

çekilmek isteyenler olmuş, okulçağı gelenler de önce birinci, sonra ikinci sınıfı doldurmuşlardı.. Ertesi yıl yine birinci sınıfa «kuşlar» gelmişti.. Minik ağızlarıyla kendi kendilerine yem yiyemeyen küçük serçeler.. Okul bitince de pırrr, diye uçup giden, kanatlanmış «kuşlar!»

Ülkü, üçüncü sınıfa kadar getirdiği çocuklarının başındaydı.. Öteki iki sınıfı, karışık olarak yeni gelen erkek öğretmen Uğur Gürşafak okutuyordu.

Son haftalara doğruydu.. Ülkü Öğretmen o gün, her zamanki gibi sınıfında çocuklarıyla haşir neşirdi:

— Çocuklarım, diyordu.. Sizleri birinci sınıftan başlayarak, üçüncü sınıfın sonuna kadar getirmiş bulunuyorum. Bu, kolay olmadı çocuklar.. Üçüncü bir yılı da arkalarda bırakmak üzereyiz.. Bu, dile kolay.. Bu üç yıl içinde 25 Ali'yi kaybettik.. Hastalananlarınız oldu. Hep birlikte acı duyduk.. Sevinçli günlerimiz oldu. bu sevinci hepimiz ayrı ayrı yüreklerimizde yaşadık.

Babam derdi ki, bir annenin üç beş çocuğu olur, ama bir öğretmenin yirmi, otuz, yetmiş evlâdı vardır.. Sizler de benim çocuklarımsınız.. Çocuklarım..

Bir an duraladı.. Duralamaya mecbur oldu.. Sağ kasığına bıçak saplanır gibi olmuştu.. Zor dayanılır bir acıydı bu.. Fakat «kuşlar»ını telâşlandırmamalıydı.. Sözlerine devam etti:

— Bazı arkadaşlarınız hakkında tam kanıya varabilmem için onları tekrar tekrar derse kaldıracağım.. Hepinizin iyi yetiştiğini sanıyorum, ama 56 Niyazi'nin biraz daha gayrete gelmesi gerek.

Sonra küçük bir müsamere hazırlamak istiyorum sizinle.. Bu amaçla da teneffüs salonuna küçük bir sahne yaptırmayı tasarlıyorum..

Yine bir sancı başlamıştı sağ kasığında.. Son sözünü söylerken konuşamamıştı âdetâ..

«Kuşlar»ı, niçin duraladığını pek anlayamadıklarından yüzüne bakıyorlardı Ülkü Öğretmenlerinin.. Oysa, alnında ter

taneleri boncuklanıyordu.. Renginin sarardığını hissediyordu. Yine de renk vermemeye çalıştı.

— Çocuklarım, dedi.. Güzel bir müsamere verelim köyümüze.. Herkesler köyümüz çocuklarının dersten ayrı olarak bu alanda da başarılarını görsünler, öğünsünler..

Yılsonunda bir de Resim-Elişi sergisi açacağız.. Bütün resim ödevlerinizi topladım.. Benim odamdaki camlı dolapta duruyor.. 73 Emin'in resim dalındaki çalışmalarını beğeniyorum.. 58 Memduh:

— Benimkini beğenmiyor musunuz efendim? dedi.

— Seninkiler de güzel çocuğum.. Hatta 11 Haşim'in, 29 Hüsmen'in.. 47 Hürmüz'ünkiler de çok başarılı.. Hiç birinizi ayıramam, hepiniz çok kabiliyetli çocuklarsınız! Bakalım aranızdan artistler de çıkacak mı?

En önde oturan 17 Memiş:

— Artist ne ki öğretmenim, dedi..

Kasığında devam eden acısına rağ-

men gülümsedi:

— Sinemada, tiyatroda güzel rol yapanlara denir Memiş'çiğim..

— A.. Şey gibi..

— Kim gibi?

— Kızarsınız. O da kızar..

— Kim gibi Memiş? Yoksa aramızda büyük artistler mi var da haberimiz yok bizim?

— 69 Demir'le, 75 Kâzım, koyboyculuk oynuyorlar.. Ben gördüm, çok beğendim.. Öyle bir tabanca çekiyorlar ki..

Bütün sınıf, Demir'le, Kâzım'ın oturduğu arka sıralara dönmüşlerdi.. Demir'le Kâzım başlarını önlerine eğmişler ve kıpkırmızı kesilmişlerdi. Ülkü, olayların etkisine kapılmış, kasığındaki sancıyı unutmuştu.. Galiba acı filan da kesilmişti.

— Vay vay, demek aramızda iki oyuncu da var?

Arkasını dönerek sözde pencereye bakıyormuş gibi yaptığı bir anda arka sırada oturan Demir'le Kâzım'ın, Memiş'e parmak sallayarak:

— Dışarıda görürsün. dediklerini duymuştu. Hemen arkasını döndü:

— Demir'le Kâzım'ı oyunumuzun baş rollerine seçtik öyleyse, diye konuştu.. Mademki bu işi bu kadar seviyorlar, onlardan yararlanmamız lâzım.. Siz ikiniz teneffüste arkadaşınız Memiş'e teşekkür edeceksiniz.. Ben de duyacağım.. Anlaşıldı mı?

Demir'le Kâzım:

— Anlaşıldı öğretmenim, Memiş'e teşekkür edeceğiz, diye tekrarladılar.. Ülkü, böylelikle «dışarıda konuşmak isteyen» bu iki yaramaza doğru yolu gösteriyordu.

— Aranızda şiir okuyanlarınız da var.. Başarılı şiir okuyanlarınız yani.. Ben rond için Uğur öğretmene bir de nota kitabı buldum.. Mandolinle çalar, size öğretir. Sonra bir de küçük oyun, müzikli.. «Oya ile Arılar» oyunu bize göre yazılmış sanki.. Hem rondlu, hem korolu.. Ben de çalışacağım sizinle.. Yılsonu Müsameremiz çok parlak olmalı..

39 Orhan:

— Ben de monoloğ söylerim, dedi.

— Sen monoloğu nereden biliyorsun?

— Üçüncü sınıf Ansiklopedisinde var ya öğretmenim.

— Evet evet, olur Orhan.. Güzel bir monoloğ var orada.. Aklımdan çıkmış..

«Kuşlar»ıyla konuşursa, sancısı kesilecekmiş gibi geliyordu ona.. Ama kesileceğine, zonk zonk etmeye başlamıştı..

— Bir de tablo yapalım..

— Nasıl Öğretmenim?..

— Eğitim tablosu..

— Nasıl Öğretmenim?

— Şey.. Eğitim tablosu..

Ön sıralarda oturan çocuklar öğretmenlerine bir şey olduğunu anlamışlardı.. En ön sırada oturan Kezban:

— Bir yeriniz mi ağrıyor Öğretmenim? dedi.

Ömer'le Zeynep de dikkat etmişlerdi:

— Hasta mısınız Öğretmenim? dediler..

Konuşamıyordu Ülkü Öğretmen..

— Öğretmenim niçin konuşmuyorsunuz?

Ülkü Öğretmen acı çekerek:

— Çocuklarım.. Sevgili kuşlarım, dedi.. Ahh..

En öndeki Kezban yerinden fırladı:

— Öğretmenimiz hastalandı Uğur Öğretmen, diyerek koridorda koşmaya başlamıştı.. Onun acı acı bağırmasını duyan Uğur Öğretmen hemen sınıfından dışarıya fırladı:

— Ne var, ne oluyor çocuklar?

— Yetiş Uğur Öğretmen, öğretmenimiz hastalandı..

Uğur Öğretmenle, çocuklar, bir iki adımda aldılar iki sınıf arasındaki arayı..

Ülkü, sandalyeye oturmuş, sarı bir yüzle:

— Telâşa vermeyin herkesi, bir şeyim yok çocuklar! diyordu. «Kuşlar»ı çevresini sarmışlardı..

Ayşe:

— Ah ne oldu? Ah ne oldu? diye yumruklarını birbirine vuruyordu.

Uğur Öğretmen, çocuklarla beraber sınıfa doluştular. Hepsinin benizleri sararmıştı. Uğur Öğretmenin bile.. Etrafında çırpınan Ülkü Öğretmenin çocuklarının etkisinde kalmıştı:

— Hayrola!. Neyiniz var Müdüranım? diye inledi sanki..

Ülkü, hâlâ sapsarı bir yüz ve boncuk boncuk terleriyle:

— Ortalığı telâşa vermeyelim, diye sızlanıyordu.

Uğur Öğretmen bir daha sordu:

— Renginiz sararmış hocanım.. Neyiniz var?

Çocuklar:

— Öğretmenimize noldu, noldu? diye cıvıldaşıyorlardı.

Ülkü, biraz toparlanmış, ayağa kalkmıştı. Uğur Öğretmen:

— Oturun, kalkmayın Müdüranım! dedi.

— Bu tarafımda şiddetli bir sancı var Uğur Bey..

— Sağ tarafınızda.. Apandisit yeri..

Hemen dersinizi tatil edin efendim.. Size yardım edeyim, odanızda biraz istirahat edin..

Bir koluna Kezban, bir koluna da Uğur öğretmen girdiler.. Dışarıdan birşeyler almaktan dönen Hanife kadın, «Müdüranımını» böyle görünce elindekini yere düşürdü.

Ülkü Öğretmen:

— Davut.. Onlara hesap yaptır biraz.. Ben şimdi dönerim oğlum.. Oturun çocuklar.. Birşeyim yok.. Biraz sonra derse başlarız, diye söyleniyor, hem de Müdür odasına doğru yürümeye çalışıyordu.

Çocuklardan bazıları ağlıyorlardı:

— Öğretmenim.. Öğretmenim.. Bizi koyup gitmeyin.. Çabuk dönün.. Uğur Öğretmen, bize çabuk gönderin öğretmenimizi..

Uğur Öğretmen, Ülkü'nün kolunu Hanife hanıma bırakarak geriye döndü.. Sınıfa girince yeniden cıvıldaştılar Ülkü Öğretmenin «kuşlar»ı..

— Biz öğretmenimizi isterizzz..

Uğur Öğretmen, parmağını dudaklarına götürerek «Suuuss» yaptı:

— Peki çocuklar.. Ama siz de uslu oturun.. Bakın öğretmeniniz hastalandı.. Gürültü eder, ağlarsanız daha çok hastalanır..

— Hastalığı ne öğretmenim?

— Doktor görmedi.. Ben bilemem.. Ben doktor değilim ki.. Ama öğretmeninizin sancısı şimdi geçer..

Demeye kalmadan Ülkü Öğretmen sınıfına döndü:

— Çok teşekkür ederim Uğur Bey, geçer gibi oldu.. Siz de dersten kalmayın.. Ben de..

— Bilmem ama, dersi paydos edip evde istirahat etseniz.. Naylon bir torbaya kar dolduralım, ağrıyan yere koyalım.. Ancak, apandisitse şayet.. Böbrek filansa soğuk büsbütün azdırır.. Bu akşam böyle idare edelim.. Yarın ben, sizi kasabaya hastaneye götüreyim..

Ülkü Öğretmen itiraz etmeye hazır-

lanıyordu ki:

— Rica ederim beni dinleyin Müdüranım.. Ülkü ellerini kaldırıyor, sonra sınıfı gösteriyordu:

— Ama çocuklarım.. Ama sınıfım.. Öğretmensiz kalacak kuşlarım.. Ben onlarsız yapamam, onlar bensiz..

Uğur Öğretmenin gözpınarlarına kadar gelen yaşlarını Ülkü Öğretmen de görmüştü..

— Siz de dersinize girin Uğur Bey, ben de kaldığım yerden başlayacağım. Kendimi iyi hissediyorum..

— Peki Müdüranım.. Müsaade ederseniz Hanife kadını kar almaya göndereyim..

Uğur Öğretmen sınıftan çıkınca, hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya başladı:

— Nerede kalmıştık çocuklar? Ha.. Eğitim Tablosu hazırlayacağız bir de.. Okuma yazmanın önemini belirten bilginin ışıklar saçarak küflü kafaları nasıl nurlandırdığını anlatan canlı bir tablo..

— Nasıl yapacağız öğretmenim?

— Elbet önceleri provalar yapacağız.. Hepsi için.. Biz Öğretmen Okulu'nda yapmıştık çok kere.

Kezban dikkatle öğretmenini izliyordu:

— Geçti mi efendim? diye sordu..

— Evet Kezban.. Geçti kızım.. Teşekkür ederim.. Oysa, küçük ölçüde bir ağrı orada yerleşmişti âdeta.. Çimçim sızlıyordu.. Büyükleri geçmişti ya, neyse, bunlara dayanabilirdi.

Paydosu zor etti.. Çocuklardan bazılarıyla çıkarlarken Uğur Öğretmen Hanife kadının getirdiği karı, kalın bir naylon torbaya doldurmaya çalışıyordu.

— Siz eve gidin Müdüranım, ben hazırlar, getiririm buz torbasını.

Güllü, çocuklarıyla gelen Ülkü'sünü kapıda karşıladı. Çocuklar:

— Öğretmenimiz hastalandı teyze, diye gevezelik etmeselerdi Ülkü, anacığına birşey çıtlatacak değildi.

İhtiyar kadın telâşlandı:

— Noldu Ülkü'cüğüm?

Ülkü, işi küçülterek anlatmak istiyordu:

«Soğuklamışım galiba?» diyecekti, vaz geçti.. Çünkü birazdan Uğur Öğretmen buz kesesini getirecekti. Soğuklamaya buz kesesi olur muydu hiç? Annesi hemen anlayacaktı başka bir hastalık olduğunu..

Çocuklar dağılıp gittiler.. Annesiyle yalnız kalmıştı.

— Kasığımdan sancılar tutuyor anne, dedi..

— Soğuklamışsın zaar..

— Yok anne, soğuklamak değil herhalde..

— Aman Ülkü, hastalıklar yakıştırma kendine kızım.

— Yakıştırmıyorum da, çok sancı çektim sınıfta..

— Uzan sedire, ben sana sıcak tuğla koyayım.

Ülkü şiddetle itiraz etti:

— Apandisitse patlar anneciğim.. Apandisit hiç sıcaktan hoşlanmaz.

— Peki, ne yapacağız şimdi?.

— Buz koyacağız anne.

— Ne? Buz mu? Hastalanırsın büsbütün kızım.. Olmaz..

Ülkü, annesinin gönlünü yaptı.. Biraz geçince elinde kar torbasıyla Uğur Öğretmen kapıya geldi.

Güllü kadın:

— Sen ne dersin oğlum? dedi.. Buyur içeriye..

— Girmeyeyim teyzeciğim.. Galiba apandisit krizi geçirdi Ülkü Müdüranım..

— Apandisit ne demek oğlum?

— Körbağırsak iltihabı teyzeciğim.. Onu kesip alıyorlar, hiçbir şeyi kalmıyor insanın.

— Körolasıca bağırsak, diye hayıflandı Güllü kadın.. İlâçla tedavisi yok mu bunun?

— Yokmuş, diye okumuştum, illa bıçak..

Annesiyle kapı arkasında konuşulanları Ülkü de dinliyordu.

— Kar torbası durdurdu ağrıyı Uğur

Bey..

— Demek ki apandisit Müdüranım.. Eğer durdurmasaydı başka birşey derdik, böbrek, safra kesesi.. Zaten yeri de tam apandisit yeri.. Siz hazırlanın da yarın kasabaya hastaneye götüreyim sizi..

Ülkü, hiç sesini çıkarmadı.. Annesini telâşlandırmamak istiyordu.

Uğur Öğretmene teşekkür etti.. Bu geceki duruma göre kararı yarına bırakmaya razı etti onu..

Geceyi iyi geçirdi.. Ancak sabaha karşı, karlar su olup, biraz da ısınınca, sancı küçük küçük yoklamaya başladı.

Uğur Öğretmenin devamlı ısrarları karşısında hastaneye gitmeye razı oldu.

Çocuklarının hepsi toplanmışlardı sınıfa.. Sabah andını yaptırdı onlara:

«Türküm.. Doğruyum.. Çalışkanım.. Yasam, küçüklerimi..»

Yine Mümin'in talika hazırlandı.. Bu arabanın kötü bir anısı vardı Ülkü'nün gönlünde.. Babacığını alıp, dönülmez yollara götüren bu araba değil miydi?

Ayağı geri geri gidiyordu, binmek istemiyordu Mümin'in arabasına.. Aksi gibi o da gelmiş, okulun kapısının önüne çekmişti.

Ülkü Öğretmen:

— Çocuklar, dedi.. Biz gidip gelinceye kadar bana söz verir misiniz, hiç yerinizden kalkmamaya...

Bütün sınıf:

— Veririz!. diye bağırdı.

— Ben Hanife kadına da emir verdim.. Bütün zilleri çalacak.. Ben varmışım gibi, derse girip, dersten çıkacaksınız.. Kızlara Kezban, erkeklere Davut bakacak.

Bu sözleri söylerken içi burkuluyordu: «Çocuklarından, hiç girmemezlik etmediği sınıfından nasıl ayrılacaktı?» Babasının o vasiyet gibi sözlerini nasıl unuturdu: «Şunu bil ki bir öğretmen ancak sınıfında mutlu olur, orada yaşar ve yaşadığını anlar!»

Ülkü, sınıfın dışında geçen her dakikayı yaşamaktan saymıyordu.. Onun için

«kuşları»'ndan ayrılmak bir çeşit, «yaşarken ölmek» demekti..

Bir korna sesi duyuldu.. Minibüsün alışılan sinyaliydi bu.

Biraz sonra Mümin kapıya geldi:

— Hocanım minibüs geldi.. Bizim takırdan kurtuldun.. Ben gidip iki kişilik yer ayırtayım. Fazla kalmaz; siz de hazır olun, dedi..

Mümin'in arabasına binmeyeceği için sevindi. Çocuklarına dönerek:

— Çocuklar dedi, söylediklerimi iyi bellediniz, değil mi? Ben gidiyorum.. Hadi Allaha emanet olun..

Kaçar gibi sınıfı terketti.. Sınıfına son tenbihlerini yapan Uğur Öğretmene, gözlerindeki yaşları belli etmemeye çalışarak:

— Ben hazırım, diyebildi..

O küçük «kuşlar»ın nasıl da açılmıştı koca koca gözleri?.

Hepsi birden arkasından bağırışıyorlardı:

— Son derse yetişir misiniz Öğretmenim!..

Hiçbir şey söyleyemedi, kendisini okulun merdivenlerinden serine, açıkhavaya zor attı..

Minibüs ünlü kornasını çala çala kasabanın yolunu tuttu.. Keklikpınarı'nda bir sınıf dolusu çocukla, bir evde ihtiyar bir ana ve bir tüm köy halkı Ülkü Öğretmenin «iyi haberlerle» dönmesi için dua ediyorlardı.

■

— SEDİMANTASYON, kanda iltihap gösteriyor, yüksek ölçüde, dedi doktor.

Ülkü'yle Uğur Öğretmen, doktorun bu sözü üzerine birbirlerine bakıştılar.

Doktor devam etti:

— Bu duruma göre, klinikal bulgular bir apandisitle karşı karşıya olduğumuzu bildiriyor öğretmenim..

— Yani!. dedi, Uğur hoca..

— Teşhis kesindir.. Ülkü Öğretmenin ameliyat olması gerekir.

Ülkü'nün yüzü sararmıştı:

— Ama doktor bey, diyebildi..

— Ülkü Hanım kesin olarak söylüyorum, ameliyat olmanız lâzım..

Tekrarladı sözlerini Ülkü:

— Ama doktor bey!.

Uğur fısladı ona:

— Doktorun dediği doğru Ülkü hocanım.

Ülkü:

— Okulların kapanmasına pek az birşey kaldı.. Çocuklarım başsız kalır. Henüz kanaatimin tamamlanmadığı çocuklarım var.. Son karne numaralarını vermem gerek.. Okul kapanır kapanmaz gelir, ameliyata yatarım.. Çocuklarım beni ararlar sonra.. Onlar bensiz, ben onlarsız yapamayız..

Doktor son sözünü de söyleyerek uzaklaştı.. Hatta kızmıştı bile..

■

KÖYE, önce bir kamyona binerek, sonra da bir at arabasına atlayarak döndüler.. Okul paydos olmuş, «kuşlar» yuvalarına dağılmışlardı..

Ertesi gün sancı tamamen kesilmiş, ağrılar dinmişti. Rengi yerine gelmişti benzinin.. Ülkü Öğretmen artık çok iyi hissediyordu kendisini.. Hani, hastalık doktordan korkar, geriler derlerdi ya, öyle olmuştu sanki..

Çocuklarının yanına, sevgili okuluna, sevgili sınıfına, sevgili karatahtasına kavuştuğu zaman, hali görülecek şeydi. Yıllarca en çok sevdiklerinden uzaklaştıktan sonra, onlara yeniden kavuşanların derin ve sonsuz mutluluğunu duyuyordu Ülkü Öğretmen.

Sınıfa girdiği ilk sabah 44 Ömer:

— Öğretmenim, ben dün akşam sizin

için bir şiir yazdım, dedi..

— Bizim sınıfta ne sanatçılar varmış meğer?

Ömer, kızardı, bozardı:

— Ama vaz geçtim, dedi..

— Neden çocuğum, neden vaz geçtin?

— Arkadaşlar alay ederler öğretmenim..

— Niçin alay etsinler canım? Yoksa güzel olmadı mı?

— Güzel oldu öğretmenim ama..

Ömer'in yanında oturan 13 İbrahim:

— Bana okudu öğretmenim, dedi..

— Bak İbrahim'e okumuşsun. bize okumayacak mısın?

— Okurum öğretmenim.

— Ee, hadi bakalım, seni dinliyoruz.

Ömer utana, sıkıla kalktı, şiirini okudu bir çırpıda sonra başıyla selâm verip yerine oturdu:

Hastalanmış öğretmenimiz.
Doktor olunca ona ben bakacağım,
Tedavi edeceğim,
İyi olacak öğretmenim

Ben'im ilâçlarımla,
Biricik öğretmenim..

Ömer yerine oturur oturmaz bütün sınıf, küçücük avuçlarla pat pat pat alkışladı 44 Ömer'i.. Ülkü:

— Çok teşekkür ederim Ömer, dedi.. Demek doktor olup beni tedavi edeceksin?

— Daha çok var doktor olmama..

— Eh, ben dişimi sıkarım Ömer.. Sen doktor oluncaya kadar ben de ölmem..

Buz gibi bir sessizlik oldu sınıfta.. «Ölmek» sözü hoşlarına gitmemişti «kuşlar»ın.. Kezban:

— Neden ölecekmişsiniz öğretmenim? diye ağlamaklı bir sesle sordu.

— Canım ben biraz Ömer'e takılayım, dedim. Ölen filan yok.. Artık dersimize başlayabiliriz.. Nerede kalmıştık?

■

ARADAN BİR HAFTA geçmiş, okulların kapanmasına onbeş gün kadar kal-

mıştı.. Derslerin yanı sıra, müsamere, sergi, tablo hazırlıkları da sürüyordu. Uğur Öğretmen mandolinle, müzik kitabından rondlar çıkarmış, çocuklara öğretmeye başlamıştı.. Çoğunlukla öğleden sonraki dersler, bu hazırlıklara ayrılıyordu.

Küçük bir sahne için, marangoz İsa efendiyle anlaşmışlardı.. Bülbülün Nuri'nin «bağış kampanyası»ndan artırdığı 890 liranın bir kısmı sahnenin yapılması işine harcanacaktı.. İsa Usta, her gün geliyor akşam üstüne doğru, Ülkü Öğretmenin planını çizdiği sahneyi meydana çıkarmaya çalışıyordu. «Oya ile Arılar» piyesinin rol dağıtımını yapmış, en büyük rolleri, Memiş'in ele verdiği, kovboyculuk oyunlarının ustaları Demir'le Kâzım'a verdi. Korodaki çocuklar, rond yapacaklar, çiçek, arı, rollerine çıkacakların hepsi belli olmuştu.

Her gün öğleden sonraları yapılan provalar gittikçe ilerliyor, sahnenin işi kolaylaşıyordu. Uğur Öğretmenin okuldayken öğrendiği dekora ait bütün bilgi-

lerini uygulamasından sonra, sahne iyiden iyiye güzelleşmişti.

Ülkü Öğretmen bütün bu çabalar arasında ara sıra gelen sancıları kimseye söylemiyor, dersyılı sonunun biran önce gelmesini dört gözle bekliyordu.

Herkesin müsamere, sergi hazırlıklarını yaptığı sıralarda o, odasına çekiliyor ve «Hayır.. Onları öğretmensiz bırakamam.. Okulların kapanmasına ne kaldı şurada? Dişimi sıkarsam, kimsecikler birşey sezmez.» diyordu içinden..

■

GECEYARISI uyandığı zaman, huzurunu kaçıracak kadar sancılıydı.. Sağa sola dönerek of'ladığı bir sırada annesi uyandı:

— Kızım hasta mısın?

— Hayır anne..

— Kızım, derdini söylemeyen dermanını bulamaz.. Hani doktor «birşeyin yok» demişti?

Annesine öyle demişlerdi.. Uğur Öğretmen, Ülkü'nün ricasını kıramamış, «birşeyi yokmuş» demişlerdi. O zamandan beri Güllü anne, içi rahatlamış bir haldeydi. Deminden beri onun iniltilerini dinliyor, bir mana veremiyordu.. Önce uykusunda söyleniyor sandı.. Sonradan, uyanık olduğunu farketmişti. «Demek ki, bu kız hasta» diye bütün dünyası başına yıkılmıştı.

Ülkü:

— Kar kaldı mı anne? dedi.

— Dün akşam üzeri getirmişti Hanife hanım..

— Torbasına koy da getiriver anneciğim..

— Olur kızım, getireyim.. Güllü kadın, hem dışarıya çıkıyor, hem de inildiyordu.. Korkuyordu, meraklanıyordu. Neydi bu başına gelenler? Şevki'nin yokluğunu duyurmuyordu ona Ülkü'sü.. Babası olsa bir çaresini bulurdu. Kadın kısmı ne yapabilirdi ki?

Karı torbaya koyup geldi.

Ülkü aldı, koydu, oğuz torbasını.. Biraz sonra rahatlamıştı, uyudu..

■

GÜLLÜ KADIN, çalar saat çalar çalmaz, Ülkü'nün yatağının başına gitmiş ve:

— Ah kızım, bari bugün okula gitme, diyerek yalvarmıştı. Yat, istirahat et biraz.. Belki dinlenmek iyi gelir..

Ülkü, hızla yatağından fırladı, saatına baktı:

«Birinci derse yarım saat var» dedi.. «Hafifledi, nasıl olsa, diner biraz sonra..»

— Gitmesen olmaz mı kızım?

— Olmaz anne.. Sana anlatamam.. Beni çekiyor orası..

— Ben senin gibi bilmem evlâdım.. Hasta olan bir insan yataktan çıkmamalı.

— Babam olsa, ölsen de çocuklarının başından ayrılma derdi.

— Kendine bakmıyorsun Ülkü..

— Önce çocuklarım anne.. Ben nasıl

olsa, kendime bakarım.. Sancım kalmadı hiç.. Beş dakika daha dinlenirsem, derse girebilirim..

— Niçin kendini helâk ediyorsun. Ben gidip Uğur Beye söyleyeyim, bugün o bakıversin çocuklara..

Okulda birinci hazırlık zili çalınmıştı.. Sınıftan sesleri geliyordu «kuşların..» Tıpkı yuvada cıvıldaşan incirkuşları gibi..

— Duyuyor musun anne, kuşlarımın seslerini duyuyor musun? Hepsi gelmişler.. Hepsi gelmişler böceklerimin.. Hele o, sarı papatya saçlı, yeşil gözlü Ayşe'cik.. Hepsi gelmişler kuşlarımın.. Hepsi gelmişler kelebeklerimin.. Ben gitmezsem olur mu? Hepsi beni bekliyor.. Bensiz yapamaz onlar.. Ben de onlarsız.. En çok Hürmüz'ü mü seviyorum, yoksa esmer güzeli Zehra'yı mı? Bir türlü karar veremem anne..

Bir daha çocukların cıvıltılarını dinledi:

— Gelmişler.. Gelmişler.. Hepsi gelmişler.. İşte şu bağıran Ömer.. Şu ince

ince arkadaşını çağıran, İbrahim.. Şu ağlayacak gibi konuşan Ayşe, şunu tanıdın mı anne, o da Kâmil'in sesi.. Ah, onlardan ayrılmak ne zor, ne zor, kimsecikler bilemez. İyileştim artık anne.. Artık onların yanı benim yerim.. Koşmalıyım..

Âni bir hareketle kalkmak istedi, sonra bir acıyla olduğu yerde kaldı..

Güllü kadın, Ülkü'nün durumunu hiç beğenmiyordu:

— Dur.. Yavaş yavaş kızım.. Dur, koşma.. Hey Ülkü, Ülkü! Uçup gitti bile...

Pencereye koştu Güllü kadın..

Uçuyordu Ülkü..

Sanki sancısı olan o değildi..

Sesler yükseliyordu:

— Günaydın öğretmenim!.

— Günaydın öğretmenim!.

— Günaydın öğretmenim!.

Sınıfa giriş zilleri çalıyordu..

Biraz sonra, sessizlik egemen oldu: ders başlamıştı.. Güllü, dudaklarını hafifçe oynatarak «ayetelkürsî» suresini okuyordu.. Allahın, biricik kızına sağlığını ba-

gışlamasını, onu esirgemesini yalvarıyordu.

■

BÜLBÜLÜN NURİ, yine bir akşam paydosu saatında Ülkü Öğretmen'in kapısını vuruyordu:

— Tık!. Tık! Tık!.

Aşağıdaki müsamere salonundan Uğur Öğretmen'in mandolinin sesi geliyordu. Koro'nun sesi de en dip odadan geldiği halde bütün okulu kaplıyordu.

Ülkü Öğretmen, onların seslerini duyuyor, bu seslerle mutlu oluyordu.. Tık tık'larla kendisine geldi:

— Buyurun, dedi.

Bülbülün Nuri'nin başı göründü önce.. Sonra kendisi girdi odaya..

— Oo, gel bakalım Nuri ağabey..

— Rahatsız etmiyorum ya?.

— Rahatsızlık ne demek Nuri ağabey, bu okul sizin.. Her zaman kapısı sizlere açık..

— Teşekkür ederiz hocanım.. Zaten biz de böyle biliyoruz, sağolun.. Hastalığınız için 'geçmiş olsun'a gelemedim, önce özür dilerim. Nasıl oldunuz? Geçmiş olsun.

— Sağol Nuri ağabey..

— Neymiş?.

— Apandisit dedi doktor..

— Eee, sonra?.

— Ameliyat dediler ama, ben yılsonunu uygun buluyorum..

— Böyle şeylere önem vermek gerekmez mi hocanım? Siz daha iyisini bilirsiniz ya.. Neyse.. Bizimki hariçten gazel okumak.. Hocanım, bana rahmetli babanızın bir resmini verebilir misiniz?

— Nereye lâzım Nuri ağabey?

— Bana güvenin var mı hocanım?

— Elbet Nuri ağabey.. Yerden göğe kadar..

— Öyleyse, hayırlı bir iş için istediğimi bil.. Başka birşey sorma Ülkü hocanım..

— Ama bizi merakta bırakacaksın

Nuri ağabey..

— Biraz öyle olacak, sonra, açıklandığı zaman da, beni kutlayacaksınız..

— Şimdiden kutlasak..

— Olur, olur ama, bir işi sonuna erdirmeyen bir insan kutlanır mı?

— Bu sözünde haklısın Nuri ağabey.. Peki biz de sana fazla birşey sormayacağız..

Bülbülün Nuri, «acaba söylesem mi, iyi tesir yapar mı, ya beceremezsem sonra mahcup olmaz mıyım?» diye düşünüyordu. Ülkü, iyice meraklanmıştı, fakat meraklanmamış görünmeyi uygun buluyordu.

— Rahmetli babamın çok resmi yoktur.. En son çektirdiğimiz bir iki fotoğraf var.. Şunu, ben Öğretmen Okulu'nu bitirdiğim gün, kasabada çektirmiştik.. Cemal'le Mürüvvet de var, olur mu acaba?

Nuri, Ülkü Öğretmen'in gösterdiği fotoğrafı aldı:

— Ne güzel de çıkmış Şevki Dayı be, diye bir iç çekti.. Hey gidi kavanoz dipli

dünya.. Bugün varsan, yarın yoksun..

— Nasıl, istediğin gibi mi bari?

— Ötekilere de bakayım da..

Ülkü, masasının gözünden birkaç resim daha çıkardı..

— Bunlar da var..

— Bakabilir miyim Ülkü hocanım?

— Tabii.. Elbet..

Nuri, hepsine iyice baktıktan sonra ilk gördüğüyle, yeni seçtiğini bir kenara ayırdı:

— Emaneten bunları alsam, olur mu? Tekrar iade edeceğim hocanım..

— Olur elbet.. Eee, demek gizli bizden?.

— Sizden gizli neyimiz var hocanım? İşin tadı böyle çıkacak da, ondan..

— Eh, madem ki öyle olacak, biz de aslını öğretmeyi erteleriz.

— Kısa zamanda geri getireceğime söz veririm hocanım..

Bülbülün Nuri, resimleri özenerek cep takviminin içine yerleştirdikten sonra, saygılı bir selâm vererek gitti..

Ülkü'nün çok merakına gitmişti, ancak o, beklemesini ve sabretmesini bilirdi.

Aşağı salondan müsamere çalışmalarının sesi geliyordu. Eğitim Tablosu hakkında Uğur Öğretmenle konuşmak için aşağıya inmeye karar verdi, yerinden kalktı.. Sanki unuttuğu sancısı yeniden başlamıştı.. Eliyle kasığını bastırarak aşağıya inen merdivene yürüdü.

Demir'le Kâzım'ın sesini tanıdı.. «Oya ve Arılar» oyununun ilerlediği, rondların geliştiği anlaşılıyordu.

Oyunun hazırlandığı yöne doğruldu:

— Öğretmenimiz geldi, öğretmenimiz geldi, diye el çırptılar çocuklar..

— Demir son sözlerini duydum.. Küçük bir hatan var.

— Düzeltin öğretmenim..

— Oya sana «sen çok bencilsin» diyor sen de «bencil değilim, karnım aç, aç» diyorsun.. Bu «aç»ı «kapıyı aç» gibi sövlüyorsun.. Oysa biraz, acı çektiğini anlatman gerek.. Onun için, sesini biraz daha yumuşatmalısın..

Ülkü, Nuri'nin fotoğrafları niçin aldığını düşünüyordu. Ama öğrenecekti.

SON PERDEYE DOĞRU

ARTIK ONUN tık tık'larını anlıyordu.. O gün odasında çalışırken:

— Tık!. Tık!. Tık!. diye vuruldu oda kapısı..

«Bülbülün Nuri» diye söylendi hocanım..

— Buyurun!.

Kapı aralandı, Nuri göründü.. Saygılı bir selâm verdi:

— Rahatsız etmiyorum ya?

— Hayır Nuri ağabey..

— Bu da çok oluyor demezsiniz siz bilirim..

— Beni çok iyi tanıyorsun Nuri ağabey..

— Nasıl tanımam hocanım, elimizde doğdun sayılır..

— Benim doğduğumu da biliyorsun ha Nuri ağabey?

— Çok iyi hatırlıyorum.. Daha o zaman bıyıkları yeni terleyen bir delikanlıydım.. Baban, rahmetli, kahvede masasında oturuyordu, yani her zamanki masasında.. Tam ben düşeş atmıştım, tavla oynuyorduk Sığırtmacın Cafer'le.. Çomar Mustafa göründü, yol başından, tabanı yanık gibi koşuyordu:

«Müjdemi isterim, bahşişimi isterim, kızın oldu kızın» diye de bağırıyordu.. Köse'nin kahvesinde memnun olmayan yoktu.. Hatta, kimdi bilmem biri «hah işte köyün öğretmeni geldi» dedi.. Gülenler olmuştu ama, ben gülmedim.. Çünkü rahmetliyi çok severdim.. O zamanlar «kızımı öğretmen yapacağım köye» der dururdu.. Sözünde durdu, gözüyle gördü, sonra göçtü, gitti.

— Ee, bunlar ne, fotoğraflar galiba?

— Evet, işi bitti de geriye getirdim..

— Demek bize işin aslını anlatmayacaksın ha?

— Az birşey kaldı, o zaman.. Buyu-

run, hiçbir lekesi, yırtığı yok.. Aldığım gibi iade ediyorum.. Kopyasını aldık..

— Teşekkür ederim..

— Bana izin verirseniz, kaçayım..

— Güle güle Nuri ağabey..

Saygıyla önünü ilikleyerek kalktı, elini sıktı, çıktı Ülkü öğretmenin.

Ülkü onu, kapıya kadar götürmek için beraber yürüdü ve birden:

— Ben büstün şuraya konması taraftarıyım, deyiverdi. Bülbülün Nuri'nin hali görülecek şeydi..

Ülkü'ye bir bakışı vardı ki.. Büst meselesini Sığırtmaçlar'ın Cafer'den öğrenmişti.

— Sizden de birşey gizlenmiyor hocanım, diye gevrek bir kahkaha attı.

— Yerin kulağı var, derler ya, Nuri ağabey.. Bana kargalar haber verdi.

— Sakladım, diye bana kızmadın ya?

— Hakkında sadece, bu uğraşın için minnet duygularıyla dolup taştım..

Nuri, pembeleşmişti:

— Teşekkür ederim hocanım.. Biz

yalnız ödevimizi yapıyoruz.. Onun heykelini bile dikmek gerek ama..

— Çok çok teşekkür Nuri ağabey.. Onun büstünün bana da büyük bir güç kazandıracağını iyi bilin.. O, koridorlarda koşuşan çocuklarını görünce, tunç yüzünde, bilgi almaya gelen Keklikpınar'lı yavruların geleceği için, görünmez gülümsemeler uçuşacak..

Bülbülün Nuri, okuldan ayrılırken kuş kadar hafif hissediyordu kendini.. Büst işini açıklamadığı sürece, bir yük altında ezilmişti sanki... Neyse kurtulmuştu, oh!.

Ülkü Öğretmen, merdivenleri inerken Nuri'ye:

— Büstü kime yaptırıyorsunuz? diye sordu.

— Ünlü heykeltraş Nusrat bey, emekli olup kasabaya yerleşti, ondan rica ettik, artık çalışmıyor, fakat bizim ısrarlarımıza dayanamadı.. Ha, sonra Millî Eğitim Müdürü bey de araya girdi.. Kısa bir zamanda yapıp bitirecek, bize söz verdi..

Ülkü arkasından minnetle baktı..

«Yine, yoklamaya başladı ağrılar.» diye söylendi.. «Tanrım, biraz daha, biraz daha mühlet istiyorum. Onları başsız bırakıp, yalnız komak istemiyorum.»

Eve doğru koştu..

SON YOKLAMA

ÜLKÜ ÖĞRETMEN, sınıfına girdiği zaman, her günkü tablo tekrarlandı.. O, nedense «Okulculuk» ve «Öğretmencilik» oyunlarını, her sınıfa girişinde hatırlardı. Sabah andını tekrarlayan çocuklarının karşısında oyun mu, sahici mi olduğunu bir süre kestiremeden onlara bakar, bakardı.. Çocukluk özlemi ne güzel şeydi.. O zaman babası sapasağlam bir insandı.. Ne hastalığı vardı ne birşeyi.. Zaman, çok çabuk geçiyor, yıllar geçtikçe de insanlar hatıralarıyla yaşıyorlardı.

Ara sıra pencereden baktığı zaman, babasının çubuğuyla sigara içtiğini görürdü.. Artık, uzun süreden beri, bu güzel

Ülkü Öğretmen sancıdan konuşamayınca, çocuklar "Öğretmenimiz hastalandı" diye bağırıştılar ...

tabloyu göremiyor, içini bir buruk his sağanağı sarıyordu.

Çocuklar andlarını bitirip yerlerine oturdukları vakit, düşüncelerinden sıyrıldı.. Sonra konuşmaya başladı:

— Çocuklar!. Bugün son bir yoklama yapacağım.. Bazılarınız hakkında ufak tefek tereddütlerim var.. Bu son yoklamadan alacağınız notları, ötekilerle karıştıracak, geçiş notu olarak karnelerinize yazacağım.. Ben de siz karnelerinize kavuştuktan sonra apandisit ameliyatı olmak için kasabada hastaneye yatacağım..

Çocukların yüzlerinden küçük bir heyecan dalgası geçti. Ne de olsa «ameliyat» sözü onları tedirgin etmişti. Bu, Ülkü'nün de gözünden kaçmadı.. 44 Ömer:

— Siz ameliyat olunca, biz de size çiçek getireceğiz, dedi..

— Kasabaya kadar neden geleceksiniz çocuğum, ben nasıl olsa köye geleceğim.. O zaman çiçek getirirsiniz bana..

Evet çocuklar ne diyorduk? Gelecek yıl belki sizlerle beraber olamayacağım..

Eğer dört ve beş açılmazsa, burayı bitirmiş sayılacaksınız.. Ama açılırsa başka..

Çocuklar:

— İnşallah açılır öğretmenim, diye bağırdılar..

— Ben de açılsın istiyorum.. Müdür bey, açılacağını söyledi.. Ancak bu iş öğretmen sağlanmasına bağlı bence.. Aranızda dördü beşi kasabada okuyacaklar çıkacaktır.. Çünkü anne ve babalarınız, okumanın önemini kavradılar artık.. Üç yılda birçok şey öğrendiniz.. Ancak bunlar bir insana hiçbir zaman yetmez.. Çoğunuzun malî durumu, kasabada okumaya müsait. Zaten babalarınızı toplayıp bu konuyu da ayrıca görüşeceğim.. Kesinlikle öteki iki sınıf açılmayacaksa.. Açılırsa buna lüzum kalmayacak.

Kız öğrencilerimden evlerine çekilecekler olabilir. Ama onlara da candan öğüdüm, okumalarına devam etmeleri, olacak.. Sizleri daha yüksek sınıflarda, gördükçe ben de mutlu bir insan olacağım..

Ülkü Öğretmen'in sesi biraz çatallas-

mıştı.. Bir hıçkırık fındığı, gelmiş, sanki solunum borusunu tıkamıştı. Gözleri nemlendi.. Konuşamadı, sustu.. O zaman ta arka sıralardan bir ses duyuldu:

— Apandisit ameliyatı tehlikeli midir öğretmenim?

Sarsıldı Ülkü Öğretmen, bunu, her zaman çetin sorular sorarak onu terleten 64 Yahya sormuştu.. Apandisit sözünü kapayalı dakikalar olduğu halde, Yahya'nın kafası onun üzerinde çalışmasına devam etmişti demek..

Ülkü Öğretmen bu, kendisini de zaman zaman titreten sorunun karşılığını verebilmek için duraladı:

— Yahya sen beni dinlemiyorsun..

— Dinliyorum öğretmenim..

— Son sözlerimi dinlemediğin anlaşılıyor.. Çünkü bana daha önce konuştuklarımıza dair soru soruyorsun..

— Öğretmenim, bütün söylediklerinizi dinledim.. Ama bu konuyu merak ettim..

— Peki Yahya.. Çocuğum, eskiden

ırmuş bu ameliyat.. Şimdiyse, iki üç gün içinde kalkıp yürümek mümkünmüş..

— Tehlikeli miymiş?

— Hepimiz canlıyız.. Canlıların her zaman sağlıkları tam olmaz.. Ünlü doktorlarımız var kentte.. Onlar ne derse onu yapacağız.

Yahya, bu karşılıkla pek tatmin olmuşa benzemiyordu.. O, ne soruyordu, öğretmen neler söylüyordu..

Yahva. tekrarladı:

— Tehlikesi var mıymış?

— Oğlum, bıçakaltına yatan, bir canlı.. Canlılarınsa kendi kendilerine yapabilecekleri birşeyleri yok.. Ameliyat iyi gider.. Sonra çatallaşabilir... Ya da, tersi.. Kötü başlar, iyilikle son bulur.. Şimdiden belli olmaz ki? Neden soruyorsun Yahya?.

Yahya, bir an cevap vermedi, sınıfı soğuk bir sessizlik kapladı.. Sonra yine o damdan düşercesine karşılık geldi, arka sıradaki 64 Yahya'dan:

— Sizi çok seviyoruz da öğretmenim..

Tıısss!..

Derken bir küçük hıçkırık kapladı sınıfı..

Şaşkınlıkla baktı Ülkü.. Ağlayanı pek seçemedi..

Tekrar bakındı.. Yine bir hıçkırık sesi.. Bu kez daha arkalardan..

44 Ömer, ağlamakla şaka karışığı tıkanık, konuştu:

— Bu Veli ağlıyor, beni de ağlatıyor öğretmenim..

Kezban da aynı boğuk ve hıçkırıklı sesle konuştu:

— Burada da Ayşe ağlıyor öğretmenim.. Ben de kendimi tutamıyorum..

Ülkü Öğretmenin artık konuşacak dermanı kalmamıştı.. «Bu çocuklar beni, çocuklar gibi ağlatacaklar» dedi içinden..

Şimdi sınıfta ince ince bir ağlama korosunun sesinden başka ses duyulmuyordu:

— Hih.. Hih.. Hih.. Hih..

Ülkü öğretmen:

— Ama beni de ağlatacaksınız, lüt-

fen susunuz, dedi.

Ağlama korosu, kesileceğine daha da çoğaldı..

— Rica ederim kesin çocuklar.. Nerede kalmıştık?

Ülkü Öğretmen, artık söz tesbihini koparmış, cümle kuramayacak hale gelmişti..

Hüngür hüngür ağlamak için, sınıfın kapısını açtı ve onlar ince ince hıçkırırken sınıfı boş bıraktı. Doğru odasına gitti.. Pencereden baktı uzaklara.. Ta karşılarda başları karla kaplı dağlar görünüyordu.. Alabildiğine özgürlük doluydu dağlar.. Sınıfın bu önceden düzenlenmemiş, hıçkırık korosunu önleyememişti.. Oysa, onlar hep sözünü tutarlardı.. Bu güne kadar, yani üç yıldır, ne dese hemen yerine getirmişlerdi. Ama, ilk defa bugün önleyememişti sınıftaki hıçkırıkları..

Koştu ve on dakika kaldığı halde zile bastı.. Zil sesi, boş koridorda acı acı yankılandı.. Üçüncü sınıftansa hiçbir ses çıkmadı, kapısı da açılmadı..

İkinci ders zili çalınca Ülkü. bütün gücünü toplayarak sınıfına girdi. Hemen:

— Kâğıtlarınız hazır mı? diye sordu.

— Hazır öğretmenim..

— Öyleyse, yazın.

Soruları kendisi de tahtaya yazıyordu.

Soruların yazılması bittiği vakit:

— Şimdi bu sorulara kısa ve özlü karşılıklar isterim çocuklar, dedi. Süre, zil çalıncaya kadar.. Acele etmeyin, eksik yazmamaya dikkat edin. Önce vereceğim, diye hatalar işlemekten kaçının.. Çocuklar!..

Başladığı cümleyi tamamlayamadı.. Büyük bir soğukluk kaplamıştı karnının içini.. Sağ kasığı yanıyor ve koyu bir sancı, dışarıya fışkıracakmış gibi zonkluyordu.

— Çocuklar!.

Hayır konuşamayacaktı..

Onları korkutmamak lâzımdı:

— Çocuklarım, sevgili çocuklar.. Bu yazılı sınav sonuçları.. Karnelerinize. ge-

çecek.. Ay çok sancıyor..

Çocukların hepsi kalemlerini bıraktılar yanlarına..

— Sizlerden ayrılmak çok zor.

Bir anda kaynaştı sınıf.. Davut bir solukta Uğur Öğretmen'in sınıfına koştu:

— Öğretmenimiz hastalandı efendim, diye inledi sanki..

Uğur Öğretmen çocuklarına:

— Ben şimdi gelirim, sakın gürültü etmeyin, dedi.

Uğur Öğretmen sınıfa girdiği zaman Ülkü hâlâ:

— Telâşa vermeyin kimseyi.. Çok iyiyim, çok iyiyim, diye inliyordu.

Uğur:

— Hemen hastaneye gitmeliyiz, dedi.. Artık bu işin şakası yok.. Hanife kadın Mümin'i hazırlatsın, hemen hastaneye.. Bu benim vazifemdir hocanım.. Siz hastalanırsanız, yönetimi ben alırım.

— Ah, onlardan ayrılmak çok zor Uğur Bey, çok zor..

— Ama.. Ama önce sağlığınız..

— Ah, onları bilemezsiniz benim kadar.. Hepsi bana, küçücük kuşlar olarak geldiler.. Bugünkü yazılı yoklama karnelerine esas olacaktı.. Ah.. Çok..

— Ülkü hocanım!. Nasılsınız?

— İyi..

Oysa, «Hocanım» baygınlık geçiriyordu. Rengi sapsarı olmuştu. Babasının sözlerini hatırlıyordu bir düş içinde: «Teşekkür ederim Ülkü.. Beni dinleyip okula. sınıfına, çocuklarının yanına döndüğü için.»

Arabadan indirmişti.. «Şunu bil ki, bir öğretmen ancak sınıfında mutlu olur, orada yaşar, yaşadığını anlar.. Orada, karatahtanın önünde can verir.»

Mümin'in arabası kapıdaydı.. Annesine de haber salınmış. Güllü kadın, bir döşekle, battaniye koşturmuştu arabaya.. Hep birlikte battaniyeye koydular Ülkü Öğretmeni. Arabaya taşıdılar.. Ülkü merdivenlerden indirilirken gözlerini araladı, okulun cephesini süsleyen levhaya baktı:

KEKLİKPINARI KÖYÜ
ŞEVKİ GÜRKAYNAK İLKOKULU

Sonra gözlerini yumdu.. Dudaklarında acı bir gülümseme belirmişti.

■

ÜLKÜ ÖĞRETMEN, hızla Memleket Hastanesi'ne götürüldü ama. ameliyat olduktan sonra da kurtulamadı.. Apandisiti patlamış, iş işten geçmişti.. Çok geç kalmıştı Ülkü Öğretmen.. Ama çocuklarını yalnız bırakmamıştı.

Dediği gibi köyüne döndü ama, cansız..

«Kuşları» çiçekler devşirdiler ama, hastaneye değil köyün mezarlığındaki taze bir toprak yığınına..

Ve.. Uğur Öğretmen'in kulaklarından, son sözleri gitmiyordu: Onlardan ayrılamam, çok zor, çok zor onlardan ayrılmak, çok zor..

Ve.. Üççamtepesi'nden pikeye geçen kuyruksallayan, her günkü turunu tamamladı.

BİTTİ